

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextionde årgången

9 augusti 2017

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

REKOMMENDATIONER

Rådet

2017/C 261/01	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Belgiens nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram 2017	1
2017/C 261/02	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Bulgariens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Bulgariens konvergensprogram 2017	7
2017/C 261/03	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Tjeckiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2017	12
2017/C 261/04	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Danmarks nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Danmarks konvergensprogram 2017	16
2017/C 261/05	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Tysklands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Tysklands stabilitetsprogram 2017	18
2017/C 261/06	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Estlands nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Estlands stabilitetsprogram 2017	23
2017/C 261/07	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Irlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Irlands stabilitetsprogram 2017	26
2017/C 261/08	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Spaniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Spaniens stabilitetsprogram 2017	31

2017/C 261/09	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Frankrikes nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Frankrikes stabilitetsprogram 2017	36
2017/C 261/10	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Kroatens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Kroatens konvergensprogram 2017	41
2017/C 261/11	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Italiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Italiens stabilitetsprogram 2017	46
2017/C 261/12	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Cyperns nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Cyperns stabilitetsprogram 2017	53
2017/C 261/13	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Lettlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2017	58
2017/C 261/14	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Litauens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2017	62
2017/C 261/15	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Luxemburgs nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Luxemburgs stabilitetsprogram 2017	67
2017/C 261/16	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Ungerns nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Ungerns konvergensprogram 2017	71
2017/C 261/17	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Maltas nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Maltas stabilitetsprogram 2017	75
2017/C 261/18	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Nederländernas nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2017	79
2017/C 261/19	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Österrikes nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Österrikes stabilitetsprogram 2017	83
2017/C 261/20	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Polens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Polens konvergensprogram 2017	88
2017/C 261/21	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Portugals nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Portugals stabilitetsprogram 2017	92
2017/C 261/22	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Rumäniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Rumäniens konvergensprogram 2017	98
2017/C 261/23	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Sloveniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Sloveniens stabilitetsprogram 2017	105
2017/C 261/24	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Slovakien nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Slovakien stabilitetsprogram 2017	110
2017/C 261/25	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Finlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Finlands stabilitetsprogram 2017	114

2017/C 261/26	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Sveriges nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2017 119
2017/C 261/27	Rådets rekommendation av den 11 juli 2017 om Förenade kungarikets nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Förenade kungarikets konvergensprogram 2017 122

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

REKOMMENDATIONER

RÅDET

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Belgiens nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Belgien konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Belgien, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 1 och 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Belgien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Belgien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (4) Den 28 april 2017 lade Belgien fram sitt nationella reformprogram och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av partnerskapsöverenskommelsen och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Belgien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldriteriet. I stabilitetsprogrammet 2017 planerar regeringen en gradvis förbättring av det totala saldot från ett underskott på 2,6 % av BNP 2016 till -0,1 % av BNP 2020. Det reviderade medelfristiga budgetmålet, dvs. en balanserad budget i strukturella termer, väntas nås 2019. Det omräknade⁽²⁾ strukturella saldot tyder dock fortfarande på ett underskott på 0,3 % 2019. Den offentliga skuldkvoten nådde sitt högsta värde på nästan 107 % av BNP 2014 och sjönk därefter till runt 106 % av BNP 2015 och 2016 och väntas enligt stabilitetsprogrammet för 2017 att sjunka till 99 % vid 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Samtidigt har man inte tillräckligt noggrant beskrivit de åtgärder som krävs för att stödja de planerade underskottsmålen från och med 2018, vilket enligt kommissionens vårprognos 2017 bidrar till den prognosticerade försämringen av det strukturella saldot 2018 vid oförändrad politik.
- (7) Den 22 maj 2017 utfärdade kommissionen en rapport enligt 126.3 i EUF-fördraget, eftersom Belgien 2016 inte hade gjort tillräckliga framsteg med att iakttä riktmärket för skuldminskning. Efter en bedömning av alla relevanta faktorer drog kommissionen i rapporten slutsatsen att skuldriteriet bör anses ha uppfyllts. Samtidigt ska ytterligare finanspolitiska åtgärder vidtas under 2017 för att säkerställa en övergripande anpassning i riktning mot det medelfristiga budgetmålet under 2016 och 2017 sammantaget.
- (8) I stabilitetsprogrammet för 2017 anges att den exceptionella flyktingtillströmningen och de säkerhetsrelaterade åtgärderna har en betydande inverkan på budgeten 2016 och 2017, och man lämnar tillräckligt med styrkande uppgifter om de extra budgetkostnadens art och omfattning. Enligt kommissionen uppgick de berättigade extra kostnaderna under 2016 till 0,08 % av BNP för den exceptionella flyktingtillströmningen och till 0,05 % av BNP för de säkerhetsrelaterade åtgärderna. Den extra effekten på budgeten förorsakad av de säkerhetsrelaterade åtgärderna uppskattas för närvarande till 0,01 % av BNP för 2017 jämfört med 2016. Bestämmelserna i artiklarna 5.1 och 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att hantera de här extrautgifterna, eftersom flyktingtillströmningen och det allvarliga terroristhotet är ovanliga händelser, deras effekt på Belgiens offentliga finanser stora och hållbarheten inte torde äventyras av att man tillåter en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet. Därför har den efterfrågade anpassningen på väg mot det medelfristiga budgetmålet för 2016 sänkts för att ta hänsyn till de extra kostnaderna till följd av flyktingtillströmningen och säkerhetsåtgärderna. I fråga om 2017 kommer en slutbedömning, också av de berättigade beloppen, att göras våren 2018, på basis av de belgiska myndigheternas faktiska data.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (9) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Belgien att åstadkomma en årlig finanspolitisk anpassning på 0,6 % av BNP i riktning mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en viss avvikelse från det kravet under 2017. Det finns dock risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade anpassningsbanan i riktning mot det medelfristiga budgetmålet för 2016 och 2017 sammantaget. Slutsatsen skulle inte ändras även man räknar bort inverkan på budgeten av den exceptionella flyktingtillströmningen och säkerhetsåtgärderna från kravet.
- (10) Mot bakgrund av Belgiens finanspolitiska situation och i synnerhet dess skuldnivå förväntas landet under 2018 ytterligare anpassa sig i riktning mot sitt medelfristiga budgetmål om en balanserad budget i strukturella termer. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär den anpassningen ett krav på en nominell ökningstakt för de primära offentliga nettoutgifterna⁽¹⁾ på högst 1,6 % 2018. Det skulle motsvara en årlig strukturell anpassning på minst 0,6 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det en risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Belgien förväntas vid första anblicken inte iakttä skuldkriteriet under 2017 och 2018. Sammantaget anser rådet att det kommer att krävas ytterligare åtgärder från och med 2017 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör man emellertid vid bedömningen av budgetplanerna och utfallet ta hänsyn till medlemsstatens budgetsaldo med beaktande av konjunktursvängningarna. I kommissionens meddelande om 2017 års europeiska planeringstermin som åtföljer de här landsspecifika rekommendationerna påminner man om att bedömningen av utkastet till budgetplan för 2018 och påföljande bedömning av 2018 års budgetutfall kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Belgiens offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Belgiens konjunkturläge.
- (11) I ett federalt land som Belgien är det nödvändigt med en effektiv budgetsamordning, då en stor del av befogenheterna över utgifterna har flyttats över till regionala och lokala myndigheter. I ett försök att stärka den interna samordningen och genomföra fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (*finanspakten*) ingick den federala regeringen och regionernas och gemenskapernas regeringar 2013 ett samarbetsavtal med målet att lägga fast övergripande och individuella fleråriga finanspolitiska planer som ska övervakas av det höga finansrådet. Inom den här processen har man dock inte lyckats att formellt enas om den finanspolitiska inriktningen och inte heller har man fastställt tillräckliga garantier för det höga finansrådets tillsynsroll. Den bristande samordningen av hur bördorna ska fördelas underminerar landets övergripande bana i riktning mot det medelfristiga målet enligt stabilitetsprogrammet för 2017.
- (12) Trots att offentliga investeringar kan stimulera tillväxten på lång sikt, är de offentliga investeringarna i Belgien väldigt låga med EU-mått mätt, särskilt i förhållande till de totala offentliga utgifterna. Den offentliga kapitalstocken är inte bara liten utan kvaliteten på den offentliga infrastrukturen har också urgröpts. Mycket tuffa budgetrestriktioner gäller för alla myndighetsnivåer, men man måste ändå bevara tillräckligt med utrymme för investeringar, vilket är beroende av att de totala offentliga utgifterna omfördelas genom att man effektiviserar de offentliga tjänsterna och strategierna och tyglar den snabba ökningen av vissa utgiftsposter.
- (13) Belgien har gjort stora framsteg med att reformera sitt lönebildningssystem. Översynen av 1996 års lag om löneförhandlingar ska säkra de vinster i den kostnadsrelaterade konkurrenskraften som skapats till följd av den senaste tidens återhållsamma löneökningar. De mer försiktiga grundläggande prognoserna och de inbyggda förhandsjusteringarna i beräkningen av lönenormen innebär att det reformerade regelverket kraftigt förbättrar Belgiens kostnadsrelaterade konkurrenskraft i förhållande till viktiga handelspartner i euroområdet. Dessutom innebär reformen större garantier för att myndigheternas åtgärder för att minska lönebikostnaderna verkligen kommer att gynna den kostnadsrelaterade konkurrenskraften, och stärker myndigheternas roll att förebygga en skadlig utveckling för den kostnadsrelaterade konkurrenskraften till följd av alltför hög inflation. Enligt regelverket för kollektiva avtalsförhandlingar krävs att arbetsmarknadens parter som deltar i det centrala ekonomiska rådet noggrant övervakar löne- och produktivitetsutvecklingen och andra faktorer för den kostnadsrelaterade och den icke-kostnadsrelaterade konkurrenskraften. Eftersom det fortfarande är vanligt att koppla löneutvecklingen till inflationen i många branscher, och mot bakgrund av ökande skillnader i inflationstakt mellan Belgien och grannländerna, kommer förändringar i enhetsarbetskostnaden att fortsätta att följas noggrant inom den europeiska planeringsterminen.

⁽¹⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för EU-program som motsvaras fullt ut av inkomster från EU-medel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller inkomstökningar som fastställs genom lagstiftning är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (14) Arbetsmarknaden fungerar nu till viss del bättre. Höjd pensionsålder och ytterligare begränsningar av framtida pensioner uppmuntrar äldre personer att fortsätta arbeta eller återgå i arbete. En stegvis minskning av skattekillen har bidragit till att öka sysselsättningen. Sysselsättningsskapandet har varit robust och fått stöd av den ekonomiska tillväxten och den förbättrade kostnadsrelaterade konkurrenskraften. Detta beror också på sänkta inkomstskatter och moderata löneökningar som har förbättrat de belgiska företagens konkurrenskraft. Det återstår emellertid flera strukturella brister. Andelen personer som går från arbetslöshet eller inaktivitet till sysselsättning är låg, och den totala sysselsättningsgraden tyngs fortfarande av specifika grupperns dåliga utfall. Det gäller bland annat lågutbildade, unga, äldre och personer med invandrarbakgrund, t.ex. utomeuropeiska arbetstagare och andra generationens invandrare. Deltagandet på arbetsmarknaden bland människor med invandrarbakgrund är bland de lägsta i unionen, även om man gör justeringar för andra specifika särdrag. Sysselsättningsklyftan för dem som är födda utanför EU är den största i unionen: förvärvsfrekvensen bland 20–64-åringar var 49,1 % 2016, jämfört med 70,2 % för inrikes födda, och den var ännu lägre för kvinnor födda utanför EU (39,1 %). Risken för fattigdom och social utestängning låg på 50,7 % för personer födda utanför EU, jämfört med 17 % för inrikes födda. Följden av de här stora skillnaderna i sysselsättning mellan specifika befolkningsgrupper är ett fortsatt kroniskt underutnyttjande av arbetskraften. Det pågår regionala reformer för att rationalisera och målinrikta systemen för stimulansåtgärder för nyanställning, men kostnadseffektiviteten hos de politiska val som gjorts bör övervakas fortlöpande. Vissa inslag i strategierna för vissa målgrupper har oförutsedda effekter och undanträngningseffekter. Samordningen och kommunikationen mellan och inom olika politiska nivåer är också avgörande för de målinriktade strategiernas effektivitet. Skatter och även sociala avgifter på lägre löner och indragna sociala förmåner då någon träder in på arbetsmarknaden eller går upp i arbetstid kan skapa inaktivitets- och låglönefallor.
- (15) Det har gjorts vissa framsteg med utbildnings- och fortbildningsreformer som ska öka jämlikheten och förbättra nyckelkompetenser och utbildningens kvalitet. Men trots goda genomsnittliga resultat vid en internationell jämförelse har andelen 15-åriga elever med mycket goda resultat sjunkit och andelen med dåliga resultat ökat. Dessutom är ojämlikheten i utbildning med koppling till socioekonomisk bakgrund större än genomsnittet i unionen och OECD. Skillnaden i resultat på grund av invandrarbakgrund är också större och andra generationens invandrare har bara något bättre resultat än den första, även om man tar hänsyn till socioekonomisk bakgrund. Det kommer därför att krävas bredare politiska insatser än bara inom utbildningssystemet för att ta itu med ojämlikheten i utbildning. Den stora ökningen av antalet skolelever, särskilt elever med invandrarbakgrund (deras andel ökade från 15,1 % 2012 till 17,7 % 2015) kommer att förvärra jämlikhetsproblemet. Belgien står dessutom inför en kommande lärarbrist, och lärarna har inte alltid de förberedelser eller det stöd som behövs för att hantera en allt mer heterogen elevpopulation. Huvudorsakerna är att det är svårt att locka de bäst lämpade studenterna och sökandena till läraryrket, att många nya lärare hoppar av och att en del lärare inte är tillgängliga för undervisning. Dessutom är den grundläggande lärarutbildningen i Belgien treårig, vilket är en relativt kort utbildning. Utbildnings- och fortbildningsreformer är viktiga för att få in fler lågutbildade unga på arbetsmarknaden och för att underlätta övergången till en kunskapsintensiv ekonomi.
- (16) Det krävs fortsatta förbättringar av den icke-kostnadsrelaterade konkurrenskraften. Större produktivitetsvinster och bredare investeringar i kunskapsbaserat kapital, främst för att införa digital teknik, är absolut nödvändiga i det här avseendet. Trots att det offentliga forskningssystemet håller hög kvalitet måste kunskap i högre grad spridas till de mindre produktiva sektorerna för att man ska nå bättre innovationsresultat. Alla federala enheter är medvetna om behovet och på senare år har man tagit fram olika strategier och åtgärder för att främja innovation. Men för att främja en sådan utveckling kan mer göras för att förbättra förutsättningarna för innovation. Det verkar finnas utrymme för att förbättra genomslaget och effektiviteten hos det offentliga stödet till forskning och innovation i Belgien, i synnerhet när det gäller att utvärdera möjliga utträngningseffekter och ytterligare förenkla hela systemet.
- (17) Det har gjorts begränsade framsteg med att ta bort drifts- och etableringsrestriktioner inom detaljhandeln. Efter den sjätte statsreformen, som innebar att befogenheter för etableringar inom detaljhandel fördes över till regionerna, har nya regionala lagar införts som förenklar de administrativa tillståndsförfarandena. Det finns emellertid ett stort utrymme för tolkning av vissa bestämmelser, vilket riskerar att leda till omotiverade hinder för marknadstillträde. Konsumentpriserna är fortsatt högre än i grannländerna och ligger på en nivå som inte kan förklaras av högre arbetskraftskostnader. Det krävs en omfattande strategi för att hantera de här problemen och se till att konsumenterna kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad och lägre priser.

- (18) Omfattande reglering av nätverksindustrierna och vissa yrkesmässiga tjänster kringsskar konkurrensen i Belgien, i synnerhet för fastighetsmäklare, arkitekter och revisorer. Hindren är bland annat restriktioner för aktieinnehav och bolagsformer för arkitekter, regler om oförenlig verksamhet som förbjuder alla redovisningsyrken att samtidigt utöva annan ekonomisk verksamhet, begränsningar av fastighetsmäklarnas tillträde till yrket och restriktioner för aktieinnehav och röstregler. Om de här hindren minskade, skulle konkurrensen bli tuffare och fler företag skulle kunna ta sig in på marknaden, vilket i sin tur skulle gynna konsumenterna i form av lägre priser. Kommissionen lade fram ett åtgärds paket mot hindren på tjänstemarknaden i januari 2017. Paketet innehåller olika rekommenderade reformer som ska hjälpa Belgien att lösa sina problem.
- (19) Transportnätet utgör ett av de mest överhängande investeringsgapen. Trafikproblemen i rusningstid ökar och gör landet mindre attraktivt för utländska investerare och medför också stora ekonomiska och ekologiska kostnader. Belgien lider också av allvarliga problem med luftföroreningar och förväntas inte nå sitt 2020-mål för minskade utsläpp inom utsläppshandelssystemet med 15 % till 2020 jämfört med 2005, även om landet med största sannolikhet kommer att fullgöra sina åtaganden enligt unionens klimatlagstiftning genom att tillämpa befintliga flexibilitetsbestämmelser. Det mest brådskande är att modernisera basinfrastrukturen för vägar och järnvägar och bygga de länkar som saknas mellan de viktigaste ekonomiska centrumen. Det är samtidigt viktigt att ta itu med trafikstockningarna i rusningstid genom att förbättra kollektivtrafiken, optimera trafikledningen och få bort snedvridningar på marknaden och negativa skatteincitament, t.ex. den förmånliga behandlingen av förmånsbilar. En annan utmaning är den inhemska kraftförsörjningen och försörjningstryggheten i allmänhet. Oplanerade driftavbrott i flera kärnkraftverk har skapat oro kring frågan om hur man ska skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på elektricitet, medan den ständigt reviderade tidtabellen för avvecklingen av kärnkraften fortsätter att skapa ett ogynnsamt klimat för långsiktiga investeringsbeslut. Trots att de kortsiktiga riskerna för energitillgången har minskat, särskilt genom en ökning av den strategiska reserven, och vissa framsteg har gjorts med att sammanlänka energinätet, är de långsiktiga investeringsbehoven fortfarande stora. Parallellt med den ökande sammanlänkningen krävs dessutom smarta nät för utveckla efterfrågestyrningen. Med tanke på de långa ledtiderna för energiprojekt och det stora behovet av ersättningskapacitet det kommande årtiondet, krävs det att man agerar snabbt, i synnerhet i form av ett lämpligt regelverk som främjar utbyggnaden av flexibel kapacitet (t.ex. generering, lagring och efterfrågestyrning).
- (20) Belgien har i viss mån lyckats reformera skattesystemet, i synnerhet genom att skatteväxla från arbete till andra skattebaser, vilket gradvis kommer att minska skattekillen för arbete. Skatterna på arbete, däribland sociala avgifter, sänks i flera steg mellan 2016 och 2020. Den pågående skattereformen har börjat få effekt. Men skattesystemet är fortfarande komplicerat, med skattebaser som urholkas av specifika undantag, avdrag och reducerade skattesatser. Några av dessa inslag medför intäktsbortfall, ekonomiska snedvridningar och stora administrativa bördor. Skatteomläggningen verkar inte vara neutral i budgethänseende eftersom de sänkta skatterna på arbete bara delvis kompenseras med skatteökningar av annat slag, däribland konsumtionsskatter. Det finns fortfarande stort utrymme att förbättra skattesystemets utformning genom att ytterligare bredda skattebasen, vilket banar väg för både lägre lagstadgade skattesatser och färre snedvridningar. Potentialen för en grön skatteväxling är också stor, bland annat med tanke på den förmånliga skattemässiga behandlingen av förmånsbilar och bränslekort, vilket hindrar arbetet med att bekämpa trafikstockningar, luftföroreningar och utsläpp av växthusgaser. Regeringen planerar ändringar av systemet med förmånsbilar, men reformen får troligen liten effekt på miljön.
- (21) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Belgiens ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har också bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Belgien fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Belgien utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (22) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Belgien att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Belgiens offentliga finanser. Använda oförutsedda intäkter, såsom inkomster från försäljning av tillgångar, till att snabbare minska den offentliga skuldkvoten. Enas om en genomförbar fördelning av de finanspolitiska målen mellan olika myndighetsnivåer och säkerställa en oberoende finanspolitisk tillsyn. Ta bort snedvridande skatteutgifter. Förbättra de offentliga utgifternas sammansättning för att skapa mer utrymme för infrastrukturinvesteringar, bland annat i transportinfrastruktur.
2. Säkerställa att de mest missgynnade grupperna, däribland människor med invandrarbakgrund, har lika möjligheter att delta i utbildning av god kvalitet, i yrkesutbildning och på arbetsmarknaden.
3. Främja investeringar i kunskapsbaserat kapital, särskilt åtgärder för att öka upptaget av digital teknik, och spridningen av innovationer. Öka konkurrensen på marknaden för yrkesmässiga tjänster och inom detaljhandeln, och stärka marknadsmekanismerna inom nätverksindustrierna.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Bulgariens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Bulgariens konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/02)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen, där Bulgarien konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Bulgarien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Bulgarien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Bulgarien har alltför stora makroekonomiska obalanser. I synnerhet har Bulgarien fortfarande obalanser som beror på kvarstående svagheter i den finansiella sektorn och hög skuldsättning i företagssektorn mot bakgrund av den höga långtidsarbetslösheten.
- (3) Bulgarien lade fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för 2017 den 17 maj 2017, efter tidsfristen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (5) Bulgarien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen, med utgångspunkt i en balanserad budget 2016, ett totalt underskott på 0,6 % av BNP för 2017. Det totala underskottet väntas förbättras något till 0,5 % av BNP 2018 och därefter vändas till ett litet överskott. Det medelfristiga budgetmålet, dvs. ett strukturellt underskott på 1 % av BNP, planerar man att uppnå med marginal under programperioden. Enligt konvergensprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten gradvis sjunka från 29,5 % av BNP under 2016 till 23,8 % för 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt.
- (6) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Bulgarien att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på 0,5 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet. Resultatuppgifter tyder på att Bulgarien överträffade sitt medelfristiga budgetmål redan 2016. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot vända från ett överskott på 0,1 % av BNP 2016 till ett underskott på 0,4 % av BNP 2017 och 0,3 % av BNP 2018 med oförändrad politik. Trots denna försämring väntas det strukturella saldot ligga över det medelfristiga budgetmålet under båda dessa år. Sammantaget anser rådet att Bulgarien kan väntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler under 2017 och 2018.
- (7) Ansträngningar görs för att förbättra skatteuppbörden. Trots förbättringar är skattemoralen ett problem. Nivåerna på den svarta ekonomin och odeklarerat arbete är fortfarande höga. Den skattebetingade administrativa bördan har minskat men är fortfarande betydande. Åtgärder för att minska byråkratin verkar hittills ha gett begränsat resultat och inga tecken tyder på några större förbättringar vad gäller den frivilliga uppfyllelsen av skattskyldigheten. Under dessa omständigheter verkar lösningen vara att se till att reglerna efterlevs, inte bara genom att genomföra kontroller utan också genom att stärka det förebyggande arbetet mot bristande efterlevnad av skattereglerna. Handlingsplanen till 2015–2017 års unika nationella strategi för att förbättra skatteuppbörden, motverka den svarta ekonomin och minska efterlevnadskostnaderna verkar vara effektiv, särskilt för att utvärdera och förbättra samordningen och effektiviteten för ett antal administrativa organ på skatteområdet. En efterhandsanalys av de särskilda åtgärdernas konsekvenser skulle kunna bidra till korrekt bedömning, planering och inriktning för framtida åtgärder för att förbättra skattemoralen. De här åtgärderna kommer att ingå i en övergripande unik nationell strategi som ska ersätta den nuvarande strategin som upphör i slutet av 2017.
- (8) De bulgariska myndigheterna har i samråd och samarbete med relevanta europeiska organ genomfört översyner av kvaliteten på tillgångarna och stresstester i bank- och försäkringssektorerna, samt en översyn av de privata pensionsfondernas tillgångar. Även om resultatet tydde på en styrka hos sektorerna totalt, bekräftades vissa sårbarheter, däribland i vissa systemviktiga institutioner. Eftersom uppföljningsåtgärder ännu inte har genomförts fullt ut, finns källan till sårbarheten kvar. Vissa problem, som värdering av icke-likvida finansiella instrument och tillgångar samt exponeringen mot närstående parter, behandlades inte helt i de tre översynerna. Tillsynsmyndigheterna skulle kunna ha en mer försiktig strategi när det gäller dessa frågor. Till de olösta frågorna i försäkringssektorn hör också behandlingen av vissa återförsäkringsavtal, en del försäkringsfordringar och tillsyn på koncernnivå.
- (9) För att hantera risken att liknande obalanser kommer tillbaka i framtiden måste åtgärderna för att förbättra banktillsynen avslutas och det krävs också ytterligare ansträngningar för att förbättra tillsynen i andra sektorer än banksektorn. Att hantera svårvärderade tillgångar och illojala affärsmetoder, inbegripet utlåning till närstående parter och företag, är fortfarande en stor utmaning för myndigheterna. Den bulgariska nationalbanken har lagt fram

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

en plan för att reformera och utveckla banktillsynen, vilken bygger på resultat från Världsbanken och IMF. Planen håller nu på att genomföras men kan behöva ändras mot bakgrund av resultaten från bedömningsprogrammet för den finansiella sektorn. Bristerna i tillsynen som visade sig i översynerna av försäkrings- och pensionsfonder, tyder på att finansinspektionen måste ta fram och genomföra en omfattande plan för att stärka tillsynen, bland annat genom att förbättra sin egen interna styrning och funktion. För att ge full trovärdighet bör en sådan plan utnyttja internationell bästa praxis på området och bör förberedas och genomföras i nära samarbete med relevanta europeiska organ, och efter behov beakta synpunkter från tredjeparts-tjänsteleverantörer.

- (10) Företagens skuldsättning är alltför hög (mycket över jämförbara länders), vilket utgör en börda för företagens balansräkningar och eventuellt kan hämma kreditefterfrågan och investeringar på medellång sikt. För att minska det stora antalet nödlidande företagslån bör de bulgariska myndigheterna underlätta omförhandlingsprocessen för bankerna genom att använda många olika verktyg. Det kan exempelvis vara att skynda på reformen av insolvensreglerna vilket skulle förbättra den rättsliga miljön för att hantera osäkra fordringar och ge möjlighet till ett rekonstruktionsförfaranden utanför domstol. Förutom insolvensreglerna kunde verktygen omfatta tillsynsvägledning för banker med särskilt höga nivåer av nödlidande lån. Verktygen kunde också omfatta åtgärder för att ge mer transparens åt uppgifter om kvaliteten på tillgångarna i syfte att bidra till att fördjupa sekundärmarknaden för nödlidande lån.
- (11) Utvecklingen på arbetsmarknaden har på senare tid varit positiv men strukturella problem återstår. Arbetskraften fortsätter att minska på grund av den åldrande befolkningen i kombination med emigration. När ekonomin genomgår strukturförändringar är det viktigt att ta tillvara den outnyttjade arbetskraftspotentialen. För närvarande kännetecknas arbetsmarknaden av en hög andel långtidsarbetslösa av det totala antalet arbetslösa och en hög andel som står utanför arbetskraften, begränsad inkludering av ungdomar på arbetsmarknaden och brist på kompetens och kompetensglapp. Även om arbetslösheten föll under unionsgenomsnittet under 2015, utgör långtidsarbetslösheten, andelen unga som varken arbetar eller studerar och den låga sysselsättningen bland lågutbildade fortfarande stora utmaningar. Inför dessa utmaningar riktas de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna inte i tillräcklig grad mot mindre gynnade grupper och deras behov, vilket hindrar deras anställbarhet. Dessutom kan deltagandet på arbetsmarknaden för dem som får socialt bistånd begränsas av den otillräckliga samordningen mellan arbetsförmedlingen och socialtjänsten.
- (12) Att förbättra utbildningsresultaten och öka tillgången till god grundläggande utbildning för alla är fortfarande en utmaning, med potentiella konsekvenser för fattigdom. Även om risken för fattigdom och social utestängning för barn har minskat något, är risken ändå en av de högsta i unionen och den hör nära samman med föräldrarnas utbildningsnivå. Resultatet för grundläggande färdigheter som mättes i OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2015 visar att andelen som underpresterar i läsning, matematik och naturkunskap i Bulgarien är bland de högsta i unionen. Den planerade metoden för att förbättra skolfinansieringen måste fortfarande utvecklas. Syftet är att få rättvisare resultat genom att ge extra stöd till lågpresterande skolor. Barn från familjer med lägre socioekonomisk status, särskilt romer, har inte verkligt likvärdiga utbildningsmöjligheter, inte heller när det gäller förskoleverksamhet. Yrkesutbildningen har reformerats men dess kvalitet och samarbetet med näringsliv och arbetsmarknadens parter är otillräckliga. Varvad utbildning håller på att införas. Inom högre utbildning försöker man förbättra kvaliteten och anpassningen till arbetsmarknaden genom resultatbaserad finansiering.
- (13) Inom hälso- och sjukvårdssystemet utgör begränsad tillgång, dålig finansiering, yrkesutbildade som emigrerar och svaga hälsotal fortfarande stora utmaningar. Bristande sjukförsäkringsskydd, inbegripet låg offentlig kostnadstäckning för öppenvårdstjänster och höga patientavgifter, gör det svårt för en del människor att få sjukvård. Tillgången till vård på lika villkor kan förbättras genom åtgärder som vidtagits på senare tid, till exempel selektiva avtal för sjukhustjänster utifrån den nationella sjukvårdskartan, om dessa införs fullt ut.
- (14) Bulgariens minimilönnivå har höjts avsevärt sedan 2011, även om den fortfarande är den lägsta i unionen. Trots att arbetsgivare och fackföreningar har enats om kriterierna för en objektiv mekanism har begränsade framsteg gjorts med att inrätta den. Avsaknaden av en transparent mekanism som tar hänsyn till ekonomiska och sociala kriterier, arbetsmarknadsvillkor och den institutionella aspekten av tillämpningen av dem kan äventyra balansen mellan målet att stödja sysselsättning och konkurrenskraft och målet att skydda arbetsinkomsten. Trots vissa spänningar bland arbetsmarknadens parter under de strandade förhandlingarna om minimivärdena för socialförsäkringen för 2017, fungerar den sociala dialogen i landet.

- (15) Den höga andelen som löper risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning är alltså en stor ekonomisk och social utmaning. Bulgarien är fortfarande den fattigaste medlemsstaten i unionen, med utsatta grupper som romer, barn, äldre och människor i landsbygdsområden som påverkas i oproportionerlig grad. Efter många år av varaktiga förbättringar har fattigdomsriskerna bland äldre ökat avsevärt. Äldre kvinnor löper särskild risk för fattigdom och social utestängning på grund av att de vanligtvis har betalt in pensionsavgifter under kortare tid. Även om situationen har förbättrats vad gäller relativ fattigdom för barn, är fattigdomen i denna grupp mycket hög. Avinstitutionaliseringen av barn pågår i samma takt som antagandet av den nya handlingsplanen. Processen släpar dock efter för vuxna och personer med funktionsnedsättning. Inkomstskillnaderna utgör ett stort och växande problem. Förhållandet mellan inkomsterna hos de rikaste 20 % av hushållen och de fattigaste 20 % steg från 6,1 under 2012 till 7,1 under 2015 och är bland de högsta i unionen. I Bulgarien är skillnaden i inkomstfördelning före och efter skatter och sociala transfereringar bland de minsta i unionen. De sociala trygghetssystemen, inbegripet det allmänna systemet för minimiinkomst ger inte tillräckligt stöd. Andelen som får sociala förmåner är låg, beroende på mycket restriktiva kvalifikationskrav. Nivån för minimiinkomsten är fortfarande låg och har inte uppdaterats sedan 2009 och det finns ingen transparent justeringsmekanism.
- (16) Åtgärder som ska förbättra systemet för offentlig upphandling har införts, men det konkreta mervärdet har inte visat sig ännu. Lämpligt och effektivt genomförande av det nya riskbaserade förhandskontrollsystemet måste säkerställas. Det är fortfarande en utmaning att genomföra de rekommendationer som gavs vid översynen av system för överklagande eftersom effektiva möjligheter till överklagande är viktiga när stora projekt ska genomföras. När den administrativa kapaciteten hos myndigheten för offentlig upphandling har bedömts, kommer den att behöva justeras för att stämma med myndighetens funktioner. Dessutom bör den administrativa kapaciteten hos de upphandlande myndigheterna förbättras, bland annat genom metodologiskt stöd från myndigheten för offentlig upphandling och centraliserad inköpsverksamhet och/eller stödverksamhet för inköp som tillhandahålls av inköpscentraler för den centrala förvaltningen, kommuner och hälso- och sjukvårdssektorn. Arbetet med att införa e-upphandling för att öka insynen i den offentliga upphandlingen är fortfarande inte avslutat. Att säkra opartiskheten vid offentliga upphandlingar och förebygga intressekonflikter är fortfarande viktiga frågor. Trots reformerna som syftade till att modernisera den offentliga förvaltningen är ändamålsenligheten och effektiviteten hos de offentliga institutionerna begränsad. Ett antal rättsliga förändringar avslutades 2016 för att införa ett lämpligt regelverk, men det är svårt att verkställa och genomföra dem på ett effektivt och systematiskt sätt.
- (17) Under 2016 antog Bulgarien stora reformer för att hantera de fortlöpande problemen med rättssystemets oberoende och kvalitet. Men eftersom dessa reformer inte antogs förrän helt nyligen, är det för tidigt att bedöma effekten av dem. Det krävs ytterligare åtgärder på många områden. Korruption är ett stort problem i Bulgarien och påverkar investeringsbeslut negativt, både nationellt och lokalt. Under 2015 lade myndigheterna fram en omfattande strategi för att bekämpa korruptionen, men genomförandet är fortfarande i en första fas. Bulgariens politik för korruptionsbekämpning hindras av svaga och fragmenterade institutioner, svaga resultat vad gäller lagföring i fall på hög nivå och sviktande parlamentariskt stöd för reformen. Inom ramen för samarbets- och kontrollmekanismen ⁽¹⁾ får Bulgarien rekommendationer om reform av rättsväsendet och kamp mot korruption och organiserad brottslighet. Dessa områden omfattas därför inte av de landsspecifika rekommendationerna för Bulgarien.
- (18) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Bulgariens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt uppföljningen av de rekommendationer Bulgarien har fått tidigare år.
- (19) Mot bakgrund av denna bedömning anser rådet att Bulgarien väntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.
- (20) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning återspeglas rådets rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 i rekommendationerna 2 och 3 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Bulgarien att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

⁽¹⁾ Kommissionens beslut 2006/929/EG av den 13 december 2006 om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Bulgariens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption och organiserad brottslighet (EUT L 354, 14.12.2006, s. 58).

1. Ytterligare stärka skatteuppbörden och skattemoralen, bland annat genom ett omfattande åtgärdspaket efter 2017. Intensifiera genomförandet av åtgärder för att minska den informella ekonomins omfattning, inklusive odeklarerat arbete.
2. Vidta uppföljningsåtgärder för översynerna av finanssektorn, särskilt vad gäller återförsäkringsavtal, översyn på koncernnivå, svårvärderade tillgångar och exponeringen mot närstående parter. Förbättra tillsynen i banksektorn och andra sektorer genom omfattande handlingsplaner, i nära samarbete med europeiska organ. Underlätta minskningen av de alltför höga nödlidande företagslånen, med hjälp av omfattande åtgärder, däribland en påskyndad reform av insolvensreglerna och genom att främja en funktionsduglig sekundärmarknad för nödlidande lån.
3. Förbättra inriktningen på aktiva arbetsmarknadsåtgärder och samverkan mellan arbetsförmedling och socialtjänst för utsatta grupper. Öka utbudet av god grundläggande utbildning, särskilt för romer. Öka andelen som omfattas av sjukförsäkringen, sänka patientavgifterna och åtgärda bristen på yrkesutbildade inom vården. I samråd med arbetsmarknadens parter, fastställa en transparent mekanism för hur minimilönen ska bestämmas. Förbättra täckningen och nivån för minimiinkomsten.
4. Säkerställa att den nationella strategin för offentlig upphandling 2014–2020 genomförs effektivt.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Tjeckiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/03)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, i vilken Tjeckien inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Tjeckien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Tjeckien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Tjeckien inte har några makroekonomiska obalanser.
- (3) Den 25 april 2017 lade Tjeckien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 28 april 2017 sitt konvergensprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (5) Tjeckien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I konvergensprogrammet för 2017 räknar regeringen med totalt sett ett budgetöverskott för 2016–2020. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1,0 % av BNP – fortsätter att vara uppfyllt med marginal under hela programperioden. Enligt konvergensprogrammet för 2017 kommer den offentliga skuldkvoten att sjunka successivt till 32,7 % av BNP 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Även om riskerna för uppfyllelsen av budgetmålen i stort sett förefaller balanserade, kan den kraftiga minskningen av de offentliga investeringarna 2016 – då en ny omgång av unionsfinansiering inleddes – innebära en starkare återhämtning än väntat av de offentliga investeringarna under 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot minska till omkring 0 % av BNP 2017 och -0,2 % av BNP 2018, vilket ligger över det medelfristiga budgetmålet. Sammantaget anser rådet att Tjeckien kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2017 och 2018.
- (6) Tjeckien fortsätter att uppvisa medelhöga risker avseende den finanspolitiska hållbarheten på lång sikt. Riskerna är framför allt en följd av de åldersrelaterade offentliga utgifternas förväntade effekter, särskilt inom hälso- och sjukvården och pensionerna. Den förväntade ökningen av utgifterna för hälso- och sjukvård på lång sikt är en källa till oro, både när det gäller styrningen av och kostnadseffektiviteten i hälso- och sjukvårdssystemet, som i hög grad bygger på dyrare sjukhusvård. Vissa åtgärder är för närvarande i olika stadier av genomförande, men resultaten har ännu inte materialiserats. Nyligen antagna eller planerade förändringar av pensionssystemet kan, om de genomförs, leda till försämrade offentliga finanser på lång sikt. För det första har parlamentet antagit lagstiftning som ger regeringen befogenhet att justera mekanismen för indexreglering av pensioner på ett mer flexibelt sätt. Parlamentet diskuterar också förslag om att sätta ett tak på 65 år för den lagstadgade pensionsåldern samt inrätta en mekanism för regelbunden översyn av pensionsåldern. Dessutom diskuteras även andra ändringar, såsom en mer generös formel för indexreglering av pensionerna och differentierade socialförsäkringsavgifter beroende på antal barn.
- (7) Lagen om finanspolitiskt ansvar, som parlamentet antog i januari 2017, syftar till att åtgärda de största bristerna med den tjeckiska finanspolitiska ramen, eftersom den nyligen har konstaterats vara en av de svagaste i unionen. Det oberoende finanspolitiska råd som ska övervaka reglernas genomförande har dock ännu inte inrättats. Vidare kommer genomförandet av de aktuella åtgärderna att vara av avgörande betydelse för att den finanspolitiska ramen blir mer ändamålsenlig och stabil.
- (8) Tjeckien står inför utmaningar i fråga om förebyggande av korruption och ineffektivitet i den offentliga upphandlingen. Flera åtgärder i regeringens program för bekämpning av korruption har genomförts och andra reformer pågår, men i praktiken beivras inte korruption systematiskt. I allmänhet saknas i praktiken tillräcklig konkurrens i tjeckiska upphandlingar, vilket framgår av det stora antalet upphandlingar med bara ett anbud och direkt tilldelning, särskilt i it-sektorn. Ineffektivitet i stödet till fortbildning och avsaknaden av gemensamma inköpsstrukturer och kompetenscentrum hindrar professionaliseringen och gör det svårare att få valuta för pengarna i offentlig upphandling. Mycket begränsad användning av kvalitet som tilldelningskriterium är också karakteristiskt i detta avseende. Övergången till e-upphandling står fortfarande inför stora utmaningar. Bland annat behöver man förbättra den statligt ägda e-upphandlingsplattformen NET och förtydliga villkoren för fortsatt användning av privata plattformar som redan är verksamma på Tjeckiens marknad för e-upphandling.
- (9) Företagsklimatet i Tjeckien tyngs ned av en omfattande regelbörda och många administrativa hinder, särskilt tillståndsförfaranden och skatteregler. I september 2016 föreslog regeringen ändringar av bygglagen och tillhörande lagstiftning, för att förenkla och påskynda förfarandet för bygglov genom att ta med miljökonsekvensbedömningen där. Ändringsförslaget behandlas för närvarande i parlamentet. Företagens kostnader för att efterleva skattereglerna ligger fortfarande över genomsnittet i unionen. Bristerna omfattar också ofta förekommande ändringar av skattelagstiftningen. Att ta itu med bristande efterlevnad av skattereglerna förblir prioriterat för de tjeckiska myndigheterna, men det finns ingen stark inriktning på förenkling. Ett förslag till inkomstskattelag ska inriktas på att förenkla skattelagstiftningen, men inget utkast är tillgängligt än.
- (10) Användningen av e-förvaltningstjänster i Tjeckien är bland de lägsta i unionen, men har ökat från 2015. De tjeckiska myndigheterna har vidtagit åtgärder för att förbättra tillgången till e-förvaltningstjänster, men många är fortfarande under utveckling och vissa åtgärder har ännu inte inletts. Ansvar för utvecklingen av tjänsterna är spritt över flera ministerier, och de berörda parterna anser att samarbetet mellan sektorerna är begränsat.

- (11) FoU-intensiteten har ökat betydligt de senaste åren, men några motsvarande ökningsar av FoU-resultatens kvalitet har inte märkts. Reformen av styrningen av FoU-systemet fortsätter, men har ännu inte genomförts helt. Regeringen godkände i februari 2017 en ny utvärderingsmetod (Metodika 17+), som ska stärka mekanismerna för medelstillelningen till grundforskning och tillämpad forskning. En rad åtgärder håller på att vidtas för att främja starkare band mellan den akademiska världen och näringslivet, genom att bygga vidare på de nationella innovationsplattformarnas strukturerande effekter.
- (12) Utbildningsresultatet är generellt sett bra, men de grundläggande färdigheterna har försämrats. Resultaten påverkas starkt av elevernas socioekonomiska bakgrund. De sämre utbildningsresultaten hos elever från utsatta grupper, särskilt romer, är en uppenbar anledning till oro. Uppskattningar visar att en mycket stor andel romska barn slutar skolan i förtid. Ett betydande antal lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder har antagits för att främja inkluderande undervisning, och nu börjar de genomföras. Åtgärder förväntas bidra till att minska gapet mellan romska barn och övriga barn i utbildningsnivå och utbildningsresultat. I mars 2016 antog parlamentet ändringar i utbildningslagen som utvidgade den obligatoriska skolgången till förskolans sista år och fastställde att yngre barn har rätt till en plats på daghem. Trots detta leder ojämlikheter i utbildningssystemet till svårigheter att höja kvaliteten på humankapitalet, och de hämmar även framtida möjligheter på arbetsmarknaden. Ökade krav på lärare och en åldrande lärarkår innebär att läraryrkets attraktionsförmåga fortfarande är en utmaning. Detta beror delvis på jämförelsevis låga löner, även om lönerna har ökat de senaste åren. Ett nytt karriärsystem för lärare och pedagogisk personal, som utformats för att göra yrket attraktivare, godkändes slutligen av regeringen efter att ha skjutits upp flera gånger. Möjligheterna till kontinuerlig fortbildning för lärare utvecklas med hjälp av ett betydande stöd från unionsfonder, särskilt fortbildning som rör undervisning i blandade grupper och inkluderande undervisning. En reform av den högre utbildningen antogs av parlamentet i januari 2016, och resultaten behöver övervakas. En reform av den högre utbildningens finansiering planeras också.
- (13) Arbetslösheten i Tjeckien fortsätter att sjunka. De stramare villkoren på arbetsmarknaden gör det svårare för arbetsgivarna att rekrytera arbetstagare. Det finns fortfarande viss potential att kompensera för den bristen genom att mobilisera underrepresenterade grupper, såsom småbarnsmammor, lågutbildade arbetstagare och romer. Att öka arbetsförmedlingens möjligheter att nå ut till och aktivera arbetssökande, i kombination med lämpliga och riktade aktiva arbetsmarknadsåtgärder och individanpassade tjänster, kan öka de outnyttjade gruppernas förvärvsfrekvens. Småbarnsmammor arbetar mindre på grund av att det fortfarande råder brist på högkvalitativ barnomsorg till en rimlig kostnad, särskilt för barn upp till tre år, att det finns rätt till långa föräldraledigheter, att flexibla lösningar för arbetstider används i begränsad omfattning av bägge föräldrarna samt att papporna i liten omfattning tar ut sin föräldraledighet. Vissa åtgärder har vidtagits under senare år för att angripa de här frågorna. Arbetsmarknadsresultaten för lågutbildade arbetstagare är dock märkbart sämre än för alla andra grupper. Parlamentet håller för närvarande på att diskutera lagstiftningen om subventionerat boende, som förväntas omfatta nationella normer och målgrupper.
- (14) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Tjeckiens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har även bedömt konvergensprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer som Tjeckien har fått under tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Tjeckien, utan även i vilken utsträckning unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (15) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och anser ⁽¹⁾ att Tjeckien förväntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Tjeckien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

1. Säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt med tanke på den åldrande befolkningen. Öka de offentliga utgifternas effektivitet, särskilt genom att bekämpa korruption och ineffektiva metoder i offentlig upphandling.
2. Undanröja hinder för tillväxt, särskilt genom att rationalisera förfarandena för beviljande av bygglov och ytterligare minska företagens administrativa börda, driftsätta centrala e-förvaltningstjänster, förbättra kvaliteten på FoU och främja anställning av underrepresenterade grupper.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Danmarks nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Danmarks konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/04)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Danmark konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Danmark offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Danmark hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 28 april 2017 lade Danmark fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (5) Danmark omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen att nå ett totalt underskott på 1,9 % av BNP för 2017 och att fortsätta uppfylla det medelfristiga budgetmålet, dvs. ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP, under programperioden fram till 2020. Enligt konvergensprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka till 37,0 % av BNP under 2017 och fortsätta att sjunka till 33,9 % 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är rimligt för programperioden. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot uppgå till ett underskott på 0,4 % av BNP 2017 och 0,1 % av BNP 2018, vilket i grova drag överensstämmer med konvergensprogrammet för 2017 och är över det medelfristiga budgetmålet. Sammantaget anser rådet att Danmark kan väntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2017 och 2018.
- (6) En förutsättning för hållbar tillväxt i Danmark är att arbetskraftsutbudet kan säkerställas i tider av demografiska utmaningar. På senare år har man gjort flera omfattande arbetsmarknadsreformer som framför allt ska öka incitamenten att arbeta och effektivisera de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna. Dessa reformer kan bidra till att Danmark kan nå sina Europa 2020-mål för sysselsättningen, göra den danska välfärdsmodellen mer hållbar och komma till rätta med den ökande bristen på viss kompetens. Reformerna ska göra att fler deltar i och går klart yrkesutbildningar, och en trepartsöverenskommelse om att skapa fler lärlingsplatser, torde öka utbudet av yrkesutbildade arbetstagare. Men det nationella Europa 2020-målet för social inkludering – att minska antalet människor som lever i hushåll med mycket låg arbetsintensitet – är långt ifrån uppnått. Ett kvarvarande problem är att inkludera mindre gynnade grupper på arbetsmarknaden och förbättra deras anställbarhet. Det gäller särskilt för personer med utomeuropeisk bakgrund (också de som har varit bosatta en längre tid i Danmark), delvis till följd av deras i genomsnitt lägre utbildningsnivå jämfört med inhemskt födda. Skillnaderna består även för andra generationens invandrare. De åtgärder för integration på arbetsmarknaden som man enades om i trepartsförhandlingarna 2016 kan förbättra läget för nyanlända flyktingar, vars situation måste följas noggrant framöver. Det bör dock vidtas ytterligare åtgärder för att effektivare inkludera marginaliserade grupper på arbetsmarknaden, t.ex. lågutbildade unga och arbetstagare över 60 år.
- (7) Hög produktivitetstillväxt är grundläggande för att stödja den ekonomiska tillväxten, behålla den höga nivån på välfärden i Danmark och säkerställa landets långsiktiga konkurrenskraft. Trots att produktiviteten i Danmark är hög jämfört med andra medlemsstater, befinner sig produktivitetstillväxten sedan en längre tid på ett sluttande plan. Särskilt den inhemska tjänstesektorn kännetecknas av en trög produktivitetstillväxt. Danmark har genomfört flera reformer på senare år men produktivitetstillväxten är fortsatt låg eftersom konkurrensen ännu är svag i vissa tjänstesektorer. Sektorsspecifika restriktioner hämmar konkurrensen, t.ex. i grossistbranschen och transportnäringssektorn.
- (8) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Danmarks ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har bedömt konvergensprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Danmark har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Danmark, utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (9) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017 och anser att Danmark väntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Danmark att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Förbättra konkurrensen i den inhemska tjänstesektorn.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Tysklands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Tysklands stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/05)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Tyskland var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Tyskland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 1 och 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Tyskland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Tyskland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Tyskland har makroekonomiska obalanser. Det gäller främst ett ihållande och högt överskott i bytesbalansen med gränsöverskridande

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EGT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

betydelse som visar dels på att Tysklands mycket konkurrenskraftiga industri är starkt integrerad i den internationella arbetsfördelningen och uppvisar mycket goda resultat, dels på överdrivet sparande och eftersatta investeringar i både den privata och den offentliga sektorn. Överskottet i bytesbalansen steg ytterligare under 2015, låg relativt stilla under 2016 och förväntas ligga högt även fortsättningsvis. Åtgärder mot överskottet kan få konsekvenser för resten av euroområdet och unionens möjligheter till utjämning, eftersom en mer dynamisk inhemsk efterfrågan i Tyskland skulle kunna hjälpa andra kraftigt skuldsatta medlemsstater att krympa sina lån. Trots att låga räntor skapar gynnsamma finansieringsvillkor ligger företagens investeringar som andel av BNP fortfarande på en låg nivå. Visserligen har den privata konsumtionen fortsatt att öka, men hushållens sparande har nått rekordhöga nivåer i unionen. Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för att minska risken för negativa effekter på den tyska ekonomin och, med tanke på landets storlek och gränsöverskridande betydelse, även på hela den ekonomiska och monetära unionen.

- (4) Tyskland lade fram sitt stabilitetsprogram för 2017 den 13 april 2017 och sitt nationella reformprogram för 2017 den 28 april 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Tyskland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I sitt stabilitetsprogram för 2017 planerar regeringen ett budgetöverskott på mellan en fjärdedels och en halv procent av BNP under 2017–2021. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP – fortsätter att vara uppfyllt med marginal under hela programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet kommer den offentliga skuldkvoten att sjunka successivt till 57 % av BNP 2021. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser har inte bekräftats av något oberoende organ men är realistiskt.
- (7) Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot ligga på ett överskott på 0,6 % av BNP 2017 och 0,3 % av BNP 2018, vilket är över det medelfristiga budgetmålet. Den offentliga skulden förväntas sjunka stadigt till en nivå under vad skuldkriteriet kräver. Sammantaget anser rådet att Tyskland kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2017 och 2018. Samtidigt finns det utrymme för att använda finanspolitiken för att stötta den inhemska efterfrågan, i synnerhet för att främja investeringar och för att skapa förutsättningar för högre reallöneökningar.
- (8) De offentliga investeringarnas andel av BNP har legat ganska fast och ligger under genomsnittet för euroområdet. Särskilt på lokal nivå, där man hade negativa nettoinvesteringar 2016, släpar de offentliga investeringarna efter trots de åtgärder som har vidtagits under de senaste åren och de betydligt större offentliga investeringarna på statlig nivå under 2015 och 2016. Under 2016 vidtogs ytterligare åtgärder som borde öka utrymmet för offentliga investeringar, även på delstats- och kommunnivå. Dessa omfattar en reform av de federala finanspolitiska relationerna, som när den har antagits kommer att träda i kraft 2020. Om man dessutom lät konsulttjänster för planering av investeringar i infrastruktur omfatta även kommunerna skulle det förbättra planeringen och genomförandet av investeringar i infrastruktur på kommunal nivå. Detta förefaller särskilt relevant eftersom investeringsprojekt i infrastruktur i delstaterna och kommunerna endast genomförs i begränsad omfattning och påverkas av kapacitets- och planeringsproblem. Det allmänt gynnsamma budgetläget tyder på att det finns finanspolitiskt utrymme för att till exempel anslå mer medel till ökade investeringar på alla offentliga nivåer.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (9) De totala offentliga och privata utgifterna för utbildning och forskning har legat på en ganska stabil nivå i förhållande till BNP under senare år, men är fortfarande lägre än EU-genomsnittet när det gäller utbildning. De kombinerade totala utgifterna för utbildning och forskning låg på 9,1 % 2015 och därmed under det nationella målet på 10 % av BNP. Ytterligare investeringar i utbildning, forskning och innovation är avgörande för Tysklands framtida ekonomiska resultat och särskilt för att effektivt integrera nyanlända asylsökande, flyktingar och migranter. För att lyckas med detta sistnämnda har Tyskland gjort betydande insatser, särskilt på området yrkesutbildning. Under de kommande åren kommer det att behövas fortsatta insatser inom hela utbildningssektorn.
- (10) Det tyska skattesystemet förblir komplicerat, kostnaderna för skatteförvaltningen är höga och flera bestämmelser om företagsbeskattning kan hämma de privata investeringarna. Trots betydande sänkningar är företagets kapitalkostnader i Tyskland fortfarande bland de högsta i EU-28. Om man tar den lokala skatten på näringsverksamhet (Gewerbesteuer) och solidaritetsavgiften med i beräkningen låg den högsta lagstadgade skattesatsen på bolagsintäkter på 30,2 % under 2016. Detta är betydligt högre än det oviktade EU-genomsnittet på 22,8 %. Den faktiska genomsnittliga skattesatsen är 28,2 % jämfört med ett oviktat EU-genomsnitt på 21,1 %. När det gäller företagsbeskattningens skuldsättningsincitament hamnade Tyskland på sjunde plats i EU 2016. På aktieägarnivå finns liknande incitament till skuldsättning. Detta har i synnerhet betydelse för de små och medelstora företagen som ofta har inhemska aktieägare. Genom att sänka kapitalkostnaderna för aktieinnehav skulle man kunna stärka de privata investeringarna och den underutvecklade tyska riskkapitalmarknaden. Andra drag hos skattesystemet som eventuellt inverkar negativt på finansierings- och investeringsbeslut är inkluderingen av andra komponenter än vinst i skattebasen för den lokala skatten på näringsverksamhet, inskränkningar i möjligheterna till förlustutjämning framåt och snedvridningar skapade av skattesystemet när det gäller val av bolagsform. Andra bestämmelser som eventuellt inskränker skattesystemets förmåga att främja investeringar omfattar reglerna för avskrivning, den räntesats som används för att beräkna avdragsgilla pensionsbetalningar, skatten på kapitalvinster samt kontantmetoden för redovisning av mervärdesskatt. Moderniseringen av skatteförvaltningen skulle kunna skyndas på om man effektivt tillämpade de extra allmänna och it-specifika befogenheter som den federala skatteförvaltningen fick i förhållande till delstaternas skatteförvaltningar i samband med reformen av de finanspolitiska relationerna på federal nivå.
- (11) Riskkapitalinvesteringarna har ökat i Tyskland, men marknaden är fortfarande underutvecklad mätt med internationella mått. Riskkapitalinvesteringarna uppgick 2015 till ca 0,03 % av BNP, vilket är något över EU-genomsnittet men fortfarande lägre än sådana medlemsstater som Finland, Förenade kungariket, Sverige, Irland eller Frankrike och mycket lägre än sådana länder utanför unionen som Israel och Förenta staterna. Särskilt förefaller riskkapitalmarknaden i Tyskland misslyckas med att investera stort i sena skeden. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att stödja riskkapitalinvesteringar. Den gjorde till exempel beskattningen av investeringsfonder enklare, förbättrade möjligheterna till förlustutjämning framåt inom systemet för företagsbeskattning och breddade Investprogrammet för företagsänglar.
- (12) Övergången till förnybar energi kräver stora investeringar i överförings- och distributionsnäten för el. De planerade investeringarna i inhemsk elinfrastruktur har dock försenats betydligt. Endast ca 35 % av de projekt för högspänningsnät som man fattade beslut om i 2009 års lag om utvidgade energinät hade genomförts i slutet av 2016, främst på grund av motstånd från allmänheten. Av för närvarande totalt 6 100 km elledningar som man planerar att bygga under perioden fram till 2024–2025, enligt lagen om federal behovsplanering som trädde i kraft 2015, har endast omkring 6 % godkänts och endast 1 % byggts.
- (13) Det finns fortfarande hinder mot att dra full nytta av fördelarna med digitalisering. Till exempel presterar Tyskland dåligt när det gäller tillgång till snabba och ultrasnabba bredbandsförbindelser, särskilt i glesbygder och på landsbygden. Datoranvändningen bland unga tyskar är förhållandevis låg och många skolor har ingen bredbandsuppkoppling. Även när det gäller digitala offentliga tjänster ligger Tyskland under EU-genomsnittet. Särskilt de små och medelstora företagen behöver komma ikapp. Endast en femtedel av de små och medelstora företagen har en digitaliseringsstrategi. Ett nätverk av särskilda kunskapscentrum har skapats för att stärka och skynda på digitaliseringen i de små och medelstora företagen, och plattformen "Industri 4.0" sammanför alla relevanta parter. Företagens investeringar i FoU ökar och Tyskland är nära att nå sitt Europa 2020-mål för FoU-intensitet, men investeringarna koncentreras alltmer till stora företag medan de små och medelstora företagens bidrag krymper. Vidare kan en åldrande befolkning påverka företagargandan under de kommande åren.

- (14) Höga regelhinder kvarstår inom sektorn för företagstjänster och inom reglerade yrken. Restriktionerna är mer omfattande än EU-genomsnittet, särskilt för arkitekter, ingenjörer, advokater och revisorer eller skatterådgivare. Företagsdynamiken inom dessa yrken är dessutom lägre än EU-genomsnittet, vilket ser ut att tyda på en relativt låg dynamik och konkurrens inom sektorn för yrkesmässiga tjänster i Tyskland. Hindren utgörs till exempel av restriktioner för arkitekter och ingenjörer när det gäller aktieinnehav och bolagsform samt sektorsövergripande restriktioner för arkitekter, ingenjörer och advokater. Om dessa hinder minskas skulle det kunna skapa intensivare konkurrens, som leder till att fler företag etablerar sig på marknaden och till fördelar för konsumenterna i form av lägre priser och bredare urval. Som en del i paketet för att motverka hinder på tjänstemarknaderna lade kommissionen i januari 2017 fram rekommendationer om reformer för reglering av yrkesmässiga tjänster.
- (15) Sysselsättningen har fortsatt att stiga och arbetslösheten har sjunkit till historiskt låga nivåer. Den ökade sysselsättningen beror dock delvis på ökande deltidsarbete, särskilt bland kvinnor, och har endast delvis lett till en total reallönetillväxt, vilken minskade 2016. Negativa incitament att arbeta för andreförsörjaren och utbrett deltidsarbete ställer hinder i vägen för fullt utnyttjande av arbetsmarknadens potential. Bättre utbud av kvalitativ barnomsorg på heltid till rimligt pris, heldagsskolor samt långvarig vård och omsorg, som är ett område där reformer nyligen genomfördes, är viktiga förutsättningar för att fler kvinnor ska kunna delta på arbetsmarknaden. Gemensam inkomstbeskattning för gifta par och fri sjukförsäkring för make eller maka avhåller andreförsörjaren, ofta kvinnan, från att ta ett jobb eller öka antalet arbetstimmar. Med lägre anknytning till arbetsmarknaden följer vidare ett stort lönegap mellan kvinnor och män på 22 % jämfört med EU-genomsnittet på 16,3 % 2015. Trots en liten tillbakagång är minijobben fortfarande vanliga.
- (16) Ca 4,8 miljoner människor hade ett sådant jobb som enda arbete i september 2016. Antalet arbetstagare hos bemanningsföretag har tredubblats sedan 2005 och uppgick i juni 2016 till 1 miljon (nära 3 % av den totala sysselsättningen). Skyddet mot potentiellt missbruk hos bemanningsföretagen och via anställningskontrakt förväntas bli bättre, men utvecklingen behöver övervakas. Dessutom förefaller det ojusterade lönegapet mellan visstidsanställningar och tillsvidareanställningar vara relativt stort.
- (17) Skattekillen för låginkomsttagare är hög i jämförelse med andra medlemsstater, vilket minskar incitamenten att arbeta, nettolönen och möjligheterna att konsumera. Tyskland har höjt inkomstskatteavdragets minimibelopp och barnbidragen samt justerat inkomstskatteskalen. Detta är åtgärder som brukar gynna låg- eller medelinkomsttagare, men den totala effekten på skattekillen kommer att bli begränsad. Trots de senaste väsentliga höjningarna av faktisk disponibel inkomst har lönerna och produktivitetsutvecklingen under lång tid divergerat och efter hand skapat ett avsevärt ackumulerat gap. Högre reallöneökningar skulle också bidra till att minska de stora externa obalanserna.
- (18) Tyskland har vidtagit omfattande åtgärder för att ta emot asylsökande och integrera flyktingar och andra migranter. Ytterligare förbättringar förefaller möjliga, eftersom antalet arbetssökande flyktingar steg till omkring 9 % av alla arbetssökande under 2016. Integrering på arbetsmarknaden av personer med invandrarbakgrund, särskilt kvinnor, förblir en stor utmaning som också omfattar barn födda i Tyskland till föräldrar födda utanför unionen och därmed även berör utbildningssystemet.
- (19) Alla i samhället har inte haft samma glädje av den generellt positiva utvecklingen i ekonomin och på arbetsmarknaden under de senaste åren. Efter en period av höjningar började lönerna jämnas ut endast nyligen och skillnaderna i förmågenhet är bland de största i euroområdet. Vidare har uppsvinget på arbetsmarknaden inte lett till någon minskning av fattigdomsriskerna. Fattigdomsriskerna hos äldre ligger över EU-genomsnittet, och antalet äldre som befinner sig i riskzonen för fattigdom kommer sannolikt att öka under de kommande åren. Det lagstadgade pensionssystemets ersättningsnivå förväntas sjunka ytterligare. Samtidigt är andelen personer som hör till pensionssystem inom den andra eller tredje pelaren för låg för att kompensera för den minskade ersättningsnivån för alla i det lagstadgade systemet. Om inget görs kommer pensionerna förmodligen inte att vara tillräckliga. Det återstår att se hur effektiva de nyligen presenterade reformerna för bättre incitament att senarelägga pensionering (*Flexi-Rente*) kan bli för att motverka de incitament till förtida pensionering som infördes 2014.

- (20) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Tysklands ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt 2017 års stabilitetsprogram, 2017 års nationella reformprogram samt uppföljningen av de rekommendationer som Tyskland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Tyskland utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (21) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017, och anser i ett yttrande ⁽¹⁾ att Tyskland kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.
- (22) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1 och 2 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Tyskland att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Med bibehållen respekt för det medelfristiga målet, använda finans- och strukturpolitiken till att stödja potentiell tillväxt och inhemsk efterfrågan samt uppnå en stadigt uppgående trend i investeringar. Påskynda de offentliga investeringarna på alla förvaltningsnivåer, särskilt inom utbildning, forskning och innovation samt ta itu med kapacitets- och planeringshinder för infrastrukturinvesteringar. Göra skattesystemet effektivare och bättre på att främja investeringar. Stimulera konkurrensen i sektorn för företagstjänster och för reglerade yrken.
2. Minska de negativa incitamenten att arbeta för andreförsörjaren och underlätta övergången till vanliga arbeten. Krympa den stora skatteken för låginkomsttagare. Skapa förutsättningar för att främja högre reallöneökningar med beaktande av arbetsmarknadsparternas roll.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Estlands nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Estlands stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/06)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Estland konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Estland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 1, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Estland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Estland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (4) Estland lade fram sitt stabilitetsprogram för 2017 den 28 april 2017 och sitt nationella reformprogram för 2017 den 4 maj 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Estland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I stabilitetsprogrammet för 2017 sänkte regeringen det medelfristiga budgetmålet från ett strukturellt saldo till ett underskott på 0,5 % av BNP. Regeringen planerar att gå från ett överskott i de offentliga finanserna på 0,3 % av BNP 2016 till ett underskott på 0,5 % av BNP 2017 och 0,8 % av BNP 2018. Enligt uppskattningarna i stabilitetsprogrammet för 2017 motsvarar detta ett strukturellt överskott på 0,2 % av BNP 2017 och ett underskott på 0,5 % av BNP 2018, vilket ligger i linje med det medelfristiga budgetmålet. Baserat på det omräknade ⁽²⁾ strukturella saldot beräknas dock underskottet uppgå till 0,1 % av BNP 2017 och till 0,9 % av BNP 2018, vilket är under det nya medelfristiga budgetmålet. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten fortfarande vara under 10 % av BNP 2017 och 2018. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt för 2017 och 2018, medan det är gynnsamt för programmets senare år. Samtidigt finns det risker med antagandena om intäkter från de olika nya skatteåtgärder som träder i kraft 2018.
- (7) På grundval av kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot nå ett underskott på 0,3 % av BNP 2017, vilket är över det medelfristiga budgetmålet. För 2018 rekommenderas det att Estland står fast vid det medelfristiga budgetmålet. Om politiken förblir oförändrad finns det risk för viss avvikelse från det kravet. Sammantaget anser rådet att Estland måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa efterlevnad under 2018.
- (8) Som en del av reformen av den lokala förvaltningen har Estland vidtagit åtgärder för att se till att det erbjuds tillgängliga och högkvalitativa offentliga tjänster, bland annat sociala tjänster på lokal nivå. Estland har bland annat antagit lagen om förvaltningsreform för att göra det lättare att skapa livskraftiga kommuner som kan finansiera sin egen verksamhet, att planera för tillväxt och utveckling och att erbjuda kvalitativa tjänster. Den frivilliga fasen av kommunsammanslagningarna är slutförd och lagen om social trygghet håller på att genomföras. Vissa viktiga åtgärder som behövs för att slutföra reformen av den lokala förvaltningen har fortfarande inte vidtagits. Översynen av kommunernas finansieringssystem kvarstår. Ytterligare lagstiftning om kommunernas och centralförvaltningens skyldigheter och uppgiftsfördelningen mellan dem är fortfarande under beredning. Att dessa förslag antas är avgörande för att kvalitativa offentliga tjänster ska kunna tillhandahållas inom utbildning, ungdomsarbete, hälsofrämjande och transporter.
- (9) Löneskillnaderna mellan könen i Estland minskade från 28,3 % under 2014 till 26,9 % under 2015, men den är fortfarande högst i unionen. Regeringen har vidtagit åtgärder för att ytterligare minska löneklyftan. Bland annat har en plan för social trygghet för 2016–2023 antagits och håller på att genomföras, med åtgärder mot könsuppdelningen på arbetsmarknaden och mot stereotypa föreställningar. Ändringen av jämställdhetslagen i syfte att ge yrkesinspektionerna i uppgift att närmare bevaka jämställdheten i den privata sektorn har ännu inte antagits. En översyn av systemet för föräldraledighet diskuteras för att det ska vara möjligt att utnyttja föräldraledigheten på ett mer flexibelt sätt. Ändringen av lagstiftningen har ännu inte antagits.
- (10) Inkomstskillnaderna i Estland är stora. Förhållandet mellan inkomsterna hos de rikaste 20 % av hushållen och de fattigaste 20 % steg från 5,4 under 2012 till 6,2 under 2015 och är nu den sjunde högsta i unionen. Den viktigaste anledningen ser ut att vara den stora lönespridningen till följd av en stark inkomstökning bland högutbildade. I absoluta tal har inkomsterna hos de fattigaste 10 % av hushållen släpat efter medianinkomstens ökning, vilket skapat problem med det sociala skyddsnetets tillräcklighet. En bidragande faktor är att förmånerna (särskilt pensioner och socialt bistånd) inte håller jämna steg med de ökade marknadsinkomsterna. Detta har även lett till att

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

fattigdomsriskerna gradvis ökat från 15,8 % under 2010 till 21,6 % under 2015. En betydande satsning har gjorts för att skapa ett mer progressivt skattesystem från och med 2018, särskilt för låginkomsttagare, genom att höja inkomstskattens grundavdrag.

- (11) Företagens utgifter för forskning, teknik och innovation ökade 2015 till 0,69 % men den sammanlagda nivån är under genomsnittet för unionen på 1,3 %. Andelen högteknologiska och kunskapsintensiva företag är begränsad och antalet nya doktorsexamina är lågt. Lönerna har under de senaste åren konsekvent ökat mer än produktiviteten, vilket påverkar vinsterna och därmed drar ned tillväxten i fråga om investeringar. Låga investeringar i teknisk utveckling kan leda till att mervärdet för export, särskilt av varor, ökar mindre än väntat och utgör en risk för produktionstillväxten. Uppdragsforskningen mellan forskare och företag ökade i volym 2015. Samarbetet mellan de två sektorerna är dock fortfarande begränsat, trots de åtgärder som regeringen har vidtagit. Estland har förbättrat företagsklimatet ytterligare, men utdragna insolvensförfaranden och återvinningsnivån för borgenärer med säkerhetsrätt hindrar investeringar. Ett projekt inleddes 2016 med målet att skapa ett bättre regelverk för insolvens som leder till ett snabbare och effektivare förfarande och till fler framgångsrika ansökningar. Ändringarna av regelverket har emellertid ännu inte antagits.
- (12) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Estlands ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Estland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Estland utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (13) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Estland att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att landet står fast vid det medelfristiga budgetmålet under 2018. Se till att det sociala skyddsnätet i högre grad tillgodoser behoven. Vidta åtgärder för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män, särskilt genom ökad insyn i lönesättningen och en översyn av systemet för föräldraledighet.
2. Främja privata investeringar i forskning, teknik och innovation, bland annat genom att vidta åtgärder för att stärka samarbetet mellan den akademiska världen och företagen.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Irlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Irlands stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/07)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen, där Irland konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Irland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1 och 3, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Irland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Irland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017.
- (4) Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Irland har makroekonomiska obalanser. Obalanserna kännetecknas framför allt av höga utlandsskulder och hög skuldsättning i den offentliga och den privata sektorn (både hushåll och icke-finansiella företag), vilket gör Irland sårbart för negativa chocker. Bankerna måste fortfarande tampas med höga nivåer av nödlidande lån men är välkapitaliserade och deras lönsamhet förbättras stadigt, även om den fortfarande är

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

svag. Bostadspriserna ökar och utbudsproblemen består. De icke-finansiella företagens skulder sjönk 2015, men var ändå fortfarande högre än vad de var i slutet av 2014. Hushållen skulder sjönk under 2015 och den offentliga skuldsättningen är stadig på väg nedåt. Irlands negativa nettoutlandsställning förbättrades i rask takt före 2015, men därefter försämrades den igen, delvis på grund av en nivåändring 2015. Den inhemska sektorns externa hållbarhet verkar dock inte vara i fara. Mängden nödlidande lån har gått ner det senaste året men minskningstakten avtog något i slutet av 2016. Fastighetspriserna fortsatte att öka 2015, men i dagsläget finns inga tydliga tecken på en övervärdering. Politiska åtgärder har vidtagits på senare tid för att komma till rätta med obalanserna, däribland i banksektorn (t.ex. stärkt regelverk och åtgärder för att hantera den stora mängden nödlidande lån). Regeringen har vidtagit flera relevanta åtgärder för att komma till rätta med det låga utbudet på bostadsmarknaden, men det kommer att ta tid innan de får effekt.

- (5) Den 13 april 2017 lade Irland fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 2 maj 2017 sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (6) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (7) Irland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av övergångsreglerna för skuldkriteriet. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 räknar regeringen med att det samlade underskottet ska minska något till 0,4 % av BNP 2017 för att därefter fortsätta att sjunka och övergå i ett överskott på 1,0 % av BNP 2021. Man väntar sig att det medelfristiga budgetmålet, ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP, ska nås från och med 2018. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka till 72,9 % av BNP under 2017 och fortsätta att sjunka till 65,2 % för 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Samtidigt har de åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2018 och framåt inte beskrivits tillräckligt.
- (8) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Irland att åstadkomma en årlig finanspolitisk anpassning på 0,6 % av BNP i riktning mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade finanspolitiska anpassningen 2016 och 2017 sammantaget.
- (9) Mot bakgrund av det finanspolitiska läget i Irland, och särskilt skuldnivån, förväntas landet under 2018 att göra ytterligare anpassningar för att nå sitt medelfristiga budgetmål om ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär den anpassningen ett krav på en nominell ökningstakt för de primära offentliga nettoutgifterna ⁽²⁾ på högst 2,4 % 2018. Det skulle motsvara en årlig strukturell anpassning på 0,6 % av BNP. Utgiftsriktmärket speglar en anpassning för att korrigera för en avvikelse i den tioåriga referenstakten för potentiell tillväxt som orsakades av den exceptionellt höga reala BNP-tillväxten under 2015. Till följd av den metod som de irländska myndigheterna har använt för sina beräkningar av budgeten 2017 har kommissionen använt sig av genomsnittet av den potentiella tillväxttakten för 2014 och 2016. Med oförändrad

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för EU-program som motsvaras fullt ut av inkomster från EU-medel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller inkomstökningar som fastställs genom lagstiftning är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

politik finns en risk för en viss avvikelse från kravet för 2017 och 2018 sammantaget. Samtidigt väntas Irland följa övergångsreglerna för skuldkriteriet under 2017 och 2018. Sammantaget anser rådet att det kommer att krävas ytterligare åtgärder, främst under 2017, för att stabilitets- och tillväxtpaktens regler ska kunna följas. Med tanke på det rådande konjunkturläget i Irland och de ökande externa riskerna torde det vara klokt att använda eventuella oförutsedda intäkter till att ytterligare minska den offentliga skuldkvoten. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör man emellertid vid bedömningen av budgetplanerna och utfallet ta hänsyn till medlemsstatens budgetsaldo med beaktande av konjunkturläget. I kommissionens meddelande som åtföljer de här landsspecifika rekommendationerna påminner man om att bedömningen av utkastet till budgetplan för 2018 och påföljande bedömning av 2018 års budgetutfall kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Irlands offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Irlands konjunkturläge.

- (10) Även om den ekonomiska återhämtningen är robust och produktionen väntas öka i jämn takt de kommande åren, har prognoserna ändå blivit mer osäkra, vilket medför risker för de offentliga finanserna som fortfarande är ömtåliga. Det bör därför vidtas fler åtgärder för att se till att intäkterna är mer motståndskraftiga mot ekonomiska fluktuationer och negativa chocker. Förslaget att införa en *fond för sämre tider* bör av denna anledning påskyndas och man bör minska beroendet av mycket koncentrerade och instabila intäktskällor. En balanserad sammansättning av olika skattevälskällor och bredare skattebas stabiliserar intäkterna mot bakgrund av ekonomisk volatilitet. Det har dock inte gjorts så mycket för att bredda skattebasen de senaste åren och skatteåtgärderna har på senare tid varit inriktade på nedskärningar och lättnader. Man håller just nu på med en aviserad systematisk utvärdering av för- och nackdelar med reducerade momssatser, som gäller för många varor. Återkommande fastighetsskatter anses vara en av de mest tillväxtvänliga intäktskällorna. Irlands intäkter från fast egendom uppgick bara till 1,0 % av BNP 2014, jämfört med unionsgenomsnittet på 1,6 %. En stegvis indexering av fastighetsvärdena skulle bidra till att jämna ut den lokala fastighetsskatteprofilen genom att förebygga en plötslig ökning av skatteskulder när fastigheterna omvärderas 2019. Skillnaden i beskattning av diesel och bensin för trafikanter är omotiverad ur miljösynpunkt.
- (11) Tidigare har omfattande översyner av utgifterna främst varit inriktade på att minska de offentliga utgifterna för att uppfylla de övergripande finanspolitiska målen. Man har inte i någon högre grad undersökt om utgiftsprogrammen är effektiva och ändamålsenliga, vilket i slutändan har gjort de fleråriga utgiftsplanerna mindre pålitliga. En rätt utformad översyn av utgifterna, i linje med Eurogruppens gemensamma principer, skulle stärka utgiftskontrollen och frigöra resurser för de investeringar som verkligen är nödvändiga för att få fart på tillväxten. Utgiftsöversynen bör framför allt ta upp kostnadseffektiviteten i hälso- och sjukvården. Irland har vidtagit flera viktiga åtgärder för att öka effektiviteten, t.ex. ett kostnadsbesparande avtal med läkemedelsindustrin, ett system för ekonomisk förvaltning, e-hälsa och aktivitetsbaserad finansiering. Mer kan dock göras genom att t.ex. stärka primärvårdens roll som grindvakt för Irlands överbelastade sjukhus. Åtgärderna för att skapa allmän hälso- och sjukvård är fragmenterade och det saknas ett helhetsgrepp.
- (12) Ett kvarvarande problem är att främja hållbar tillväxt för alla samhällsgrupper. I april 2017 låg arbetslösheten på 6,4 %, vilket är lägre än unionsgenomsnittet. Den låga arbetsintensiteten i många hushåll skapar dock oro för att vissa ska hamna på efterkälken då återhämtningen fortsätter. Mellan 2013 och 2015 sjönk den andel av invånarna som bor i hushåll med låg eller mycket låg arbetsintensitet med 15 %; den totala arbetslösheten under samma period sjönk med 28 %. Välfärdssystemet har i stort sett fungerat väl för att tygla fattigdom och ojämlikhet och Irland har vidtagit åtgärder för att öka sysselsättningen genom att fasa ut förmåner och tilläggsersättningar när någon börjar arbeta. Det finns dock fortfarande hinder för en inkluderande tillväxt. Skillnaderna i förvärvsfrekvens bland låg-, medel- och högutbildade arbetstagare är bland de största i unionen. Kompetensglapp och kompetensbrister har uppstått på vissa områden, medan möjligheterna till kompetenshöjning och omskolning är otillräckliga. Arbetsmarknadsproblemen och de sociala problemen lyfter fram vikten av en integrerad strategi för utbildning och aktiveringsåtgärder för dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Kvaliteten på barnomsorgen och tillgången på barnomsorg på heltid är dessutom ett fortsatt problem. Som andel av lönen är nettokostnaderna för barnomsorg bland de högsta i unionen. Tillgången på och kostnaden för barnomsorg av god kvalitet på heltid utgör ett hinder för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och försvårar satsningarna på att minska barnfattigdomen, som har sjunkit något men som ändå är högre än unionsgenomsnittet.

- (13) Infrastrukturbehov bör tillgodoses för att främja en hållbar och balanserad tillväxt. Den ekonomiska krisen ändrade sammansättningen på den offentliga sektorns utgifter som gick från investeringar till löpande utgifter. År av kraftigt sjunkande offentliga investeringar har haft negativa effekter på infrastrukturens lämplighet och kvalitet. Omläggningen av de offentliga utgifterna har också påverkat det offentliga stödet till forskning och utveckling med möjliga konsekvenser för de små och medelstora företagens konkurrenskraft. Irland ligger 25:e plats i unionen när det gäller de offentliga FoU-investeringarnas andel av BNP. De mest allvarliga bristerna i infrastrukturen finns inom transport-, vatten- och bostadssektorerna. Efterfrågan på nya bostäder överstiger just nu med råge utbudet i landets viktigare tätorter. Det har fått till följd att bostadspriserna och hyrorna fortsätter att öka i snabb takt, vilket i sin tur har lett till ökad utestängning från bostadsmarknaden och större hemlöshet på senare tid. Det finns inget som tyder på en övervärdering, men begränsningar av bostadsutbudet kan skapa makroekonomiska risker om de inte åtgärdas. En enhetlig och lämplig samhällsplanering skulle hjälpa till att skapa nya bostäder där de behövs.
- (14) Irlands ekonomi är delad mellan små och medelstora företag som till största delen är irländskägda och stora multinationella bolag som verkar i Irland. Banden mellan de multinationella bolagen och de irländska företagen är fortfarande begränsade. Deras exportresultat och profiler är mycket olika, medan produktivitetsskillnaderna växer sig större. Irländskägda företag har en svagare exportprofil än de multinationella bolag som har etablerat sig i landet. Deras export är koncentrerad till en viss sektor och exportmarknad, vilket gör dem mer sårbara för chocker. Investeringar i innovationer skulle främja de irländska företagens produktivitet och exportpotential i tider då en diversifierad export och nya exportmarknader skulle kunna bidra till en stabilisering av de irländska företagens resultat. De offentliga utgifterna för forskning och utveckling är fortsatt låga. Fullt ut genomförda insatser för att öka offentlig forskning och utveckling, främst åtgärder för att stödja småföretagens innovationskapacitet, är beroende av en återgång till ihållande investeringar. För att stimulera företagets innovationsverksamhet, skulle innovationspolitiken kunna läggas om mot mera direkta finansieringsformer. Det offentliga stödet till företagets forskning och utveckling har i allt högre grad tagit sig formen av skatteavdrag. En mer målinriktad policymix med mer direkt finansiering torde bättre tillgodose de unga, innovativa företagens behov och utnyttja de möjligheter som de multinationella företagens starka innovationskraft innebär. Det skulle bidra till att underlätta tillgången till globala värdekedjor och snabba på spridningseffekter i form av kunskap.
- (15) I ett läge med ökad extern osäkerhet är det viktigt att göra ytterligare framsteg med att minska antalet nödlidande lån för att säkerställa stabiliteten i den finansiella sektorn. Även om man har gjort framsteg, är en hög andel nödlidande lån fortfarande en hämsko för bankernas lönsamhet och ett hinder för en fullständig ekonomisk återhämtning för hushållen och företagen. Hushållens och de inhemska företagens skuldsanering fortsätter, men med en skuldsättning på 276,8 % av BNP är nivån ännu en av de högsta i unionen (september 2016). Höga skulder i företagen kan hindra dem från att låna till investeringar, vilket i sin tur begränsar bankernas förmåga att förbättra sin egen lönsamhet.
- (16) Enligt Irlands riksbank var den genomsnittliga andelen nödlidande lån i inhemska banker 14,2 % i september 2016. Det är mycket högre än genomsnittet i unionen på 5,3 %. Nödlidande lån i inhemska irländska banker hade i september 2016 sjunkit med 12,7 miljarder euro eller 32,7 % jämfört med föregående år. Avvecklingstakten för utstående skulder har avtagit något eftersom de återstående långvariga skulderna också är de som är svårast att sanera. Man bör inte slå av på takten: skuldsaneringen måste vara långsiktigt hållbar och olika former av skuldminskning bör övervägas. I slutet av september 2016 hade 14 % av bostadslånen betalningseftersläpningar, där lån som släpat efter i över två år utgjorde runt 70 % av det totala antalet bostadslån med betalningar som släpat efter mer än 90 dagar. De inhemska bankernas lån till kommersiella fastigheter och företagslån är också problemområden, där andelen nödlidande lån var 32,6 % respektive 11,8 % i september 2016. Man underutnyttjar personlig insolvens, konkurs, domstolsskydd och förfaranden utanför domstol för att återställa hushållens och företagens bärkraft och sådana förfaranden bör uppmuntras. Efter flera förseningar väntas det centrala kreditregistret gå in i den sista genomförandefasen. Registrets färdigställande bör prioriteras eftersom det ska utgöra grunden för en adekvat kreditriskbedömning av låntagare och garantera en mer försiktig utlåning i framtiden.
- (17) Genomförandet av 2015 års lag om juridiska tjänster (2015 års lag) inleddes i slutet av 2016. Det är mycket viktigt att 2015 års lag genomförs fullständigt för att Irland ska kunna öka konkurrensen i sektorn, eftersom den kommer att ge advokater direkt tillträde till yrket samt skapa företagsgrupper inom de fria yrkena och tillåta alternativa

företagsmodeller som används i andra EU-länder. Oberoende juridiska tjänster används av alla sektorer i ekonomin och kostnaden för dem inverkar på Irlands konkurrenskraft. Det är därför av yttersta vikt att genomförandet av 2015 års lag leder till bestämmelser som skärper konkurrensen och sänker kostnaderna efter offentliga samråd, eller att sådana bestämmelser införs i förordningar som utfärdas av tillsynsmyndigheten för juridiska tjänster så att konkurrensen främjas och kostnaderna sänks.

- (18) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Irlands ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Irland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Irland utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (20) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1 och 3 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Irland att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Under 2018 fortsätta med omfattande finanspolitiska insatser som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten. Använda eventuella oförutsedda intäkter, som kan uppkomma ur de goda ekonomiska och finansiella omständigheterna, inbegripet vinster från försäljning av tillgångar, till att påskynda minskningen av den offentliga skuldkvoten. Begränsa omfattningen av och antalet skatteutgifter och bredda skattebasen.
2. Förbättra inriktningen på de offentliga utgifterna, genom att prioritera offentliga investeringar i transporter, vattentjänster och innovation, i synnerhet till stöd för de små och medelstora företagen. Stärka den sociala infrastrukturen, särskilt sociala bostäder och barnomsorg av god kvalitet, ta fram ett integrerat paket med aktiveringsåtgärder för att förbättra de lågutbildades anställbarhet och ta itu med hushållens låga arbetsintensitet.
3. Uppmuntra en fortsatt och mer varaktig minskning av nödlidande lån genom resolutionsstrategier som omfattar avskrivningar för livskraftiga företag och hushåll, med särskild tonvikt på att avveckla lån med betalningsförseningar sedan lång tid.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Spaniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Spaniens stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/08)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen, där Spanien konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda, bör Spanien, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas nedan i rekommendationerna 1–3, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Spanien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Spanien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Spanien har makroekon-

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

omiska obalanser som har betydelse för andra länder. I synnerhet leder bytesbalansöverskottet till en minskning av Spaniens nettoutlandsskulder, som ändå är fortsatt stora och exponerar landet för omsvängningar i stämningen på marknaden. Skuldsättningen i den privata sektorn har sjunkit kraftigt, i synnerhet i företagen, men hushållens skulder är fortsatt höga. Den ekonomiska tillväxten har blivit den starkaste drivkraften för de sjunkande skulderna, men riskerna för den finanspolitiska hållbarheten är fortsatt höga på medellång sikt. Det är särskilt viktigt att minska risken för att obalanserna får negativa konsekvenser för den spanska ekonomin och, med tanke på landets storlek och betydelse för andra länder, även för den ekonomiska och monetära unionen. Den finansiella sektorn är fortsatt tämligen stabil, med stöd av den pågående omstruktureringen, de låga finanseringskostnaderna och den ekonomiska återhämtningen. Många nya jobb har skapats på senare år och arbetslösheten har sjunkit snabbt, men är ändå fortsatt hög. Arbetsmarknadsreformer och måttliga löneökningar har varit viktiga drivkrafter för de många nya jobben och den stärkta konkurrenskraften på senare år.

- (4) Den 28 april 2017 lade Spanien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 29 april 2017 sitt stabilitetsprogram för 2017. För att deras inbördes samband ska beaktas har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program, när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning närmare beskrivit hur den kommer att tillämpa denna bestämmelse.
- (6) Spanien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 planerar Spanien att korrigera det alltför stora underskottet senast 2018, i enlighet med rådets beslut av den 8 augusti 2016 med föreläggande för Spanien att vidta åtgärder för en sådan minskning av underskottet som anses nödvändig för att komma till rätta med situationen med ett alltför stort underskott (nedan kallat *rådets beslut av den 8 augusti 2016*). Det samlade underskottet väntas sjunka ytterligare till 0,5 % av BNP under 2020. I utgiftsprognoserna i stabilitetsprogrammet för 2017 ingår att de latent skulderna med koppling till motorvägarna och den finansiella sektorn ska betalas, vilket motsvarar knappt 0,4 % och 0,2 % av BNP för 2017 respektive 2018. Det medelfristiga budgetmålet med en budget i balans i strukturella termer väntas inte nås inom tidshorisonten för stabilitetsprogrammet för 2017. Det omräknade strukturella saldot ⁽²⁾ väntas uppgå till -1,9 % av BNP 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 ska den offentliga skuldkvoten sjunka till 98,8 % 2017, 97,6 % 2018 och 92,5 % 2020. De makroekonomiska antagandena i stabilitetsprogrammet för 2017 är realistiska fram till 2018 för att sedan bli något optimistiska. Sammantaget fortsätter den planerade måluppfyllelsen att vara beroende av de starka ekonomiska utsikterna, som dock är utsatta för risker. Andra risker för de finanspolitiska målen gäller osäkerheten kring effekterna av de nya skatteåtgärderna. Om man dessutom räknar in att de latent skulderna betalas (de är inte medräknade i kommissionens vårprognos 2017), bygger stabilitetsprogrammet för 2017 på väsentligt större återhållsamhet på utgiftssidan än vad som prognosticerats i kommissionens prognoser för 2017 och 2018. Avslutningsvis har de åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen för 2018 ännu inte heller beskrivits fullständigt.
- (7) Den 8 augusti 2016 uppmanade rådet Spanien att få situationen med ett alltför stort underskott att upphöra senast 2018 och att i synnerhet minska det offentliga underskottet till 4,6 % av BNP 2016, 3,1 % av BNP 2017 och 2,2 % av BNP 2018. Förbättringen av det offentliga saldot ansågs vara förenlig med en försämring av det strukturella saldot med 0,4 % av BNP 2016 och en förbättring med 0,5 % av BNP både för 2017 och 2018, på grundval av kommissionens uppdaterade vårprognos 2016. Spaniens samlade underskott uppgick till 4,5 % av BNP 2016, vilket är under målet i rådets beslut av den 8 augusti 2016. Enligt kommissionens vårprognos 2017 väntas det samlade underskottet sjunka till 3,2 % av BNP 2017 och ytterligare till 2,6 % av BNP 2018 vid ett antagande om oförändrad

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

politik, dvs. 0,1 % respektive 0,4 % av BNP högre än målen för det samlade underskottet i stabilitetsprogrammet för 2017 och de mål som rådet ställt upp. Till skillnad från stabilitetsprogrammet för 2017 utgår denna prognos inte från antagandet att de ovan nämnda latent skulderna betalas. Den samlade finanspolitiska insatsen under 2016–2017 väntas säkerställas med snäv marginal, medan den under 2018 – vid antagande om oförändrad politik – inte väntas uppnå det som begärs i rådets beslut av den 8 augusti 2016. I augusti 2016 uppmanade rådet dessutom Spanien att vidta åtgärder för att stärka sitt finanspolitiska ramverk, men stabilitetsprogrammet för 2017 innehåller inga planer på att stabilitetslagens utgiftsregel i större utsträckning ska bidra mer till de offentliga finansernas hållbarhet. Sammantaget anser rådet att ytterligare åtgärder kommer att krävas, framför allt under 2018, för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler och i synnerhet kraven i rådets beslut av den 8 augusti 2016.

- (8) Spanien saknar fortfarande ett tydligt och enhetligt ramverk för offentlig upphandling som säkerställer efterlevnad av lagstiftningen, en hög nivå av konkurrens och ekonomisk effektivitet, bland annat genom ändamålsenliga mekanismer för för- och efterhandskontroll, större öppenhet och samordning mellan upphandlande myndigheter och enheter på alla myndighetsnivåer. Regeringen har föreslagit några åtgärder under 2017 som ska stärka tillsynssystemet för upphandling, vilka just nu väntar på godkännande av parlamentet.
- (9) Det har gjorts framsteg i kampen mot korruptionen, i synnerhet i fråga om öppnare administrativt beslutsfattande, och mer exakt genom antagande av lagstiftning om större insyn i partifinansiering, redovisning av tillgångar och intressekonflikter. Nu skiftar fokus till genomförandet av dessa åtgärder. Trots en stark ökning av korruptionsutredningarna på lokal och regional nivå, har det emellertid inte tagits fram någon skräddarsydd förebyggande strategi för att minska risken för korruption på dessa myndighetsnivåer och inte heller finns det någon gemensam strategi för alla myndighetsnivåer. Andra svagheter har ännu inte följts upp, t.ex. luckor i den lagstiftning som skyddar visselblåsare, graden av oberoende för den nyinrättade avdelningen för intressekonflikter och bristen på reglering av lobbning. Ett annat problem gäller de långdragna rättsförfarandena i korruptionsärenden. Straffprocesslagstiftningen ändrades 2015 för att förkorta utredningarna och minska onödiga förseningar vid rättegångar i brottmål. Detta skulle dock kunna leda till en ökad risk för att tidsfristerna för förfaranden inte är tillräckligt omfattande för hanteringen av komplexa korruptionsärenden, om de bestämmelser som medger förlängning visar sig vara för restriktiva.
- (10) Trots en normalskattesats för moms i linje med genomsnittet för unionen och en låg och minskande brist på efterlevnad av momsreglerna har Spanien relativt små momsintäkter. Det beror i huvudsak på att Spanien har många undantag och reducerade momssatser på olika varor och tjänster. Det har fått till följd att Spanien hade den största momsdifferensen i unionen 2014 (59 % jämfört med genomsnittet för unionen på cirka 44 %). Spaniens intäkter från miljöskatter är också bland de lägsta i unionen, trots att vissa åtgärder vidtagits på senare år, främst i energisektorn. Att beskatta föroreningar och resursanvändning kan ge ökade intäkter och medföra stora sociala och miljömässiga fördelar. Det råder också väldigt skiftande uppfattningar om miljönormer, vilket leder till att vissa miljöskatter varierar mycket på regional nivå. På utgiftssidan har regeringen gett AIREF, Spaniens oberoende finanspolitiska institut, i uppdrag att se över utgifterna på alla nivåer i den offentliga sektorn. Översynen kan hjälpa till att kartlägga områden där utgiftsbehoven kan tillgodoses genom en effektivare resursanvändning.
- (11) Många nya jobb har tillkommit på senare år, med stöd av arbetsmarknadsreformer och återhållsamma löneökningar. Arbetslösheten har sjunkit snabbt, men är ändå fortsatt en av de högsta i unionen, särskilt bland ungdomar och lågutbildade, vilket medför risker för att de hamnar utanför arbetsmarknaden. Nästan hälften av alla arbetslösa har varit utan arbete i mer än ett år. Spanien vidtar åtgärder för att stödja ungdomar, i synnerhet genom att utvidga kriterierna för att omfattas av ungdomsgarantin⁽¹⁾, och för att öka det individuella stödet till långtidsarbetslösa. Åtgärdernas genomslag beror också på hur väl de regionala offentliga arbetsförmedlingarna fungerar. Det finns utrymme att stärka deras samarbete med socialtjänsten för att erbjuda ett större utbud av tjänster till arbetslösa, särskilt de långtidsarbetslösa och dem som får hjälp via system för inkomstgarantier. Samtidigt kan samarbetet mellan de offentliga arbetsförmedlingarna och arbetsgivarna stärkas, framför allt genom att öka andelen lediga jobb som förmedlas av arbetsförmedlingarna.
- (12) Andelen tillfälliga anställningar i Spanien är bland de högsta i unionen och många tillfälliga anställningar är mycket korta. Andelen anställningar som övergår från tillfälliga till fasta är mycket liten jämfört med genomsnittet för unionen. Den utbredda användningen av tillfälliga anställningar förknippas med lägre produktivitetssökning (även på

⁽¹⁾ Rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 120, 26.4.2013, s. 1).

grund av färre möjligheter till utbildning på arbetsplatsen), sämre arbetsvillkor och högre risk för fattigdom. Den senaste tidens arbetsmarknadsreformer verkar ha haft en svagt positiv effekt och minskat segmenteringen mellan tillfälliga och fasta anställningar och den pågående förstärkningen av arbetsinspektioner uppvisar positiva resultat i kampen mot missbruk av tillfälliga anställningar. Vissa inslag på den spanska arbetsmarknaden kan emellertid fortfarande göra att arbetsgivare är tveksamma till fasta anställningar, t.ex. osäkerhet vid rättsliga tvister efter uppsägningar, tillsammans med relativt sett höga avgångsvederlag till fast anställda arbetstagare. Dessutom är systemet med anställningsstöd fortsatt fragmenterat och inte tillräckligt inriktat på att främja tillsvidareanställningar. Det har nyligen tillsatts en arbetsgrupp för sysselsättningens kvalitet, men Spanien har ännu inte utarbetat en sammanhängande plan för att bekämpa segmenteringen av arbetsmarknaden, som uppföljning till 2014 års överenskommelse mellan regeringen och arbetsmarknadens parter.

- (13) Det råder fortfarande skillnader i behörighetskraven för inkomstgarantiprogrammen och i kopplingen mellan aktivering och skydd mellan regionerna och programmen. Vissa utsatta grupper står utanför inkomstgarantierna. Systemens begränsade effektivitet kan delvis förklaras av stora skillnader i de regionala minimiinkomstprogrammets lämplighet och tillgångsvillkor och uppdelningen av det nationella förmånssystemet i olika program som riktar sig till olika kategorier av arbetssökande och som förvaltas av olika förvaltningar. Fragmenteringen leder till avbrott i stödet till dem som behöver det och gör det svårt att erbjuda integrerade lösningar. Som svar på de många problemen ska en pågående utredning utvärdera hur effektiva de nationella och regionala programmen för inkomststöd är. Familjeförmånerna är ofta dåligt anpassade. Om man dessutom räknar med effekten av skatteavdrag, är skatte- och bidragssystemet totalt sett något regressivt. Familjer med högre inkomster använder också i högre grad barnomsorg, vilket tyder på att föräldrar med låga inkomster inte har samma tillgång. Det är enklare att få tillgång till långtidsvård, men utbudet skiljer sig åt mellan regionerna och dagens efterfrågan är ännu inte tillgodosedd.
- (14) Svaga utbildningsresultat påverkar potentialen för produktivitetsökningar i Spanien negativt på lång sikt. Trots betydande förbättringar på senare år är andelen unga med bara grundskoleutbildning fortfarande högst i unionen. Det råder stora regionala skillnader i fråga om förtida skolavhopp och elevernas resultat, särskilt i fråga om grundläggande färdigheter. Lärarutbildningen och det individuella stödet till eleverna är några av de faktorer som förklarar de goda resultaten i de framgångsrika regionerna. Spanien har den näst högsta andelen elever i unionen som går om en årskurs, vilket ökar risken för att eleverna hoppar av, sänker resultatförväntningarna och tynger utbildningskostnaderna. De högskoleutbildades anställbarhet är relativt låg. Studenternas och den akademiska personalens låga rörlighet, begränsade möjligheter till praktik, bristen på incitament och den stela styrningen av universiteten är fortsatta hinder för samarbete om utbildning och forskning med näringslivet.
- (15) För att stärka produktiviteten och konkurrenskraften skulle Spanien ha nytta av att ytterligare främja forskning och innovation. Innovationsresultaten har dock sjunkit och ligger nu på en nivå som är lägre än 2007, medan gapet mellan landet och genomsnittet för unionen har vuxit under en längre period. Dåliga innovationsresultat sammanfaller med fallande privata FoU-utgifter och talar för svagheter i regelverket för styrning av forskning och innovation. Den statliga forskningsbyrån, som ansvarar för att förvalta den centrala statliga forsknings- och innovationsfinansieringen, inledde sin verksamhet i början av 2017. Hittills har det inte funnits någon systematisk flerårig budgetplanering för stödprogrammen. Stödprogrammets effektivitet utvärderas inte heller regelbundet för att förbättra deras utformning och genomförande. På grund av bristen på incitament och den stela styrningen av universiteten är det offentlig-privata samarbetet också fortfarande dåligt och forskarnas rörlighet mellan den offentliga och privata sektorn är liten. Samordningen mellan myndighetsnivåerna är inte optimal och det har till följd att nationella och regionala strategier inte samverkar fullt ut.
- (16) Småföretagen i Spanien är vanligtvis mycket mindre produktiva än småföretagen i andra stora medlemsstater. Med tanke på hur många småföretag det finns i Spanien har detta en betydande inverkan på produktiviteten i ekonomin i stort. Om hindren för att starta och driva företag och få dem att växa kunde minskas, skulle detta leda till att investeringarna och produktiviteten ökar. Den spanska regeringen har antagit flera åtgärder på senare år för att göra det enklare att starta företag och få dem att växa. Reformerna måste konsolideras och genomföras fullt ut för att det ska gå att dra full nytta av dem. Lagen om en enhetlig marknad antogs 2013 och har bidragit till att undanröja de extrakostnader för företagarna som orsakas av de betydande skillnaderna och överlappningarna i företagsreglerna mellan regionerna. Företagen använder sig i allt högre grad av den klagomålsmekanism som föreskrivs i denna lag för att begära omprövning av marknadstillgång, vilket tyder på att det finns ett behov av att ytterligare förenkla tillståndsförfarandena. Det krävs större samordningen mellan relevanta offentliga förvaltningar, bland annat på sektorskonferensnivå. Detta är nödvändigt för att säkerställa att gällande och framtida lagstiftning på alla nivåer

effektivt undanröjer onödiga hinder för marknadstillträde, också för nya företagsmodeller i delningsekonomin. Inom detaljhandeln fortsätter de dubbla etableringstillstånden att skapa onödiga restriktioner för marknadstillträde. Kraven för marknadstillträde i regional lagstiftning inom tjänstesektorn för fordon med förare och tjänster för korttidsuthyrning av bostäder kan inverka negativt på en balanserad utveckling av delningsekonomin. Spanien har under de första månaderna 2017 vidtagit flera åtgärder för att ge lagen om en enhetlig marknad större genomslag, t.ex. i form av den nyligen antagna handledningen för genomförandet och katalogen med god och dålig praxis i tillämpningen.

- (17) Regleringen av de fria yrkena är fortsatt ganska restriktiv. Protektionistiska rättigheter ("reserverad verksamhet") beviljas selektivt till vissa tjänsteleverantörer, men exkluderar andra med liknande relevant kompetens. För ett stort antal yrken är det obligatoriskt att vara medlem i en yrkesorganisation. Restriktionsnivån är högre i Spanien än det viktade genomsnittet för unionen för civilingenjörer, arkitekter och turistguider. Det är lägre än genomsnittet för unionen för patentombud och advokater, även om tillträdet till advokatyrket är mer restriktivt än för något annat yrke i Spanien. Lagförslaget om de fria yrkena innehåller bland annat en rationalisering av medlemskap i yrkesorganisationer, men förslaget har ännu inte antagits. Syftet med reformen är också att öka insynen i yrkesorganisationerna och öka deras ansvarsskyldighet, avreglera verksamheter som är reserverade utan goda skäl och säkra enhetligheten på marknaden i fråga om tillgång till och utövande av fria yrken i Spanien.
- (18) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Spaniens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Spanien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Spanien utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att tillhandahålla synpunkter på unionsnivå inför framtida nationella beslut.
- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (20) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–3 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Spanien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Säkerställa efterlevnaden av rådets beslut av den 8 augusti 2016, däribland också åtgärder för att stärka det finanspolitiska ramverket och ramverket för offentlig upphandling. Göra en omfattande översyn av utgifterna för att kartlägga områden där det är möjligt att förbättra utgiftseffektiviteten.
2. Stärka samordningen mellan regionala arbetsförmedlingar, socialtjänster och arbetsgivare för att bättre tillgodose de arbetssökandes och arbetsgivarnas behov. Vidta åtgärder för att främja avtal om tillsvidareanställningar. Ta itu med regionala skillnader och fragmentering i system för inkomstgarantier och förbättra stödet till familjer, däribland tillgången till barnomsorg av god kvalitet. Göra den högre utbildningen mer relevant för arbetsmarknaden. Ta itu med de regionala skillnaderna i utbildningsresultat, i synnerhet genom att stärka lärarutbildningen och stödet till enskilda studenter.
3. Säkerställa adekvata och varaktiga investeringar i forskning och innovation och stärka styrningen av dessa på alla myndighetsnivåer. Säkerställa ett grundligt och snabbt genomförande av lagen om en enhetlig marknad för gällande och kommande lagstiftning.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Frankrikes nationella reformprogram 2017, med avgivande av rådets yttrande om Frankrikes stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/09)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Frankrike var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Frankrike, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, säkerställa att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1 och 4, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Frankrike offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Frankrike hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Frankrike har alltför stora makroekonomiska obalanser. Frankrike lider framför allt av svag konkurrenskraft och en hög och ökande statsskuld, i kombination med låg produktivitetstillväxt. Det är särskilt viktigt att det vidtas åtgärder för att minska risken för negativa effekter på den franska ekonomin och, med tanke på landets storlek och gränsöverskridande betydelse, den ekonomiska och monetära unionen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 28 april 2017 lade Frankrike fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Frankrike omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen att korrigera det alltför stora underskottet under 2017, i linje med rådets rekommendation av den 10 mars 2015 i enlighet med förfarandet vid alltför stora underskott, med ett samlat underskott på 2,8 % av BNP. Det samlade underskottet förväntas minska ytterligare till 1,3 % av BNP fram till 2020. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 0,4 % av BNP – är tänkt att uppnås senast 2019. Det omräknade ⁽²⁾ strukturella saldoto förväntas nå -1,2 % av BNP 2020 och därför kommer det medelfristiga budgetmålet inte att nås under programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 förväntas den offentliga skuldkvoten sjunka från 95,9 % av BNP 2018 till 93,1 % av BNP 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Men de åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2018 och framåt har inte beskrivits tillräckligt.
- (7) Den 10 mars 2015 rekommenderade rådet Frankrike att få situationen med det alltför stora offentliga underskottet att upphöra senast 2017 och nå ett allmänt underskott i statens finanser på 2,8 % av BNP, vilket är i linje med en förbättring av det strukturella saldoto på 0,9 % av BNP under 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det totala underskottet ligga på 3,0 % av BNP 2017, i enlighet med referensvärdet i fördraget, men över det mål som rådet rekommenderar. För 2018 väntas det totala underskottet med oförändrad politik nå 3,2 % av BNP, vilket är över referensvärdet i fördraget och tyder på risker när det gäller att uppnå en hållbar korrigerig av det alltför stora underskottet. De rekommenderade finanspolitiska insatserna väntas dessutom inte bli genomförda under den period som omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott, eftersom Frankrikes konsolideringsstrategi huvudsakligen bygger på bättre konjunkturförutsättningar och fortsatt låg ränta, något som ligger utanför myndigheternas kontroll.
- (8) Om en hållbar korrigerig i rätt tid så småningom kan uppnås under 2018, skulle Frankrike omfattas av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av övergångsreglerna för skuldkriteriet. Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen och särskilt Frankrikes skuldnivå förväntas landet ytterligare anpassa sitt medelfristiga budgetmål på ett strukturellt underskott på 0,4 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär den anpassningen ett krav på en nominell ökningstakt för de primära offentliga nettoutgifterna ⁽³⁾ på högst 1,2 % 2018. Det skulle motsvara en årlig strukturell anpassning på 0,6 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Det finns också en risk att Frankrike inte uppfyller övergångsreglerna för skuldkriteriet under 2018, eftersom det strukturella saldoto förväntas försämrats med 0,5 % av BNP jämfört med den minsta linjära strukturella anpassningen på 0,4 % av BNP. Rådet anser överlag att Frankrike måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att uppfylla kraven 2017 och att ytterligare åtgärder kommer att krävas från 2018 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen om 2017 års

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldoto exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

⁽³⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för EU-program som motsvaras fullt ut av inkomster från EU-medel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationell fast bruttoinvestering är utjämnad över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsiden eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

europiska planeringstermin som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att bedömningen av 2018 års utkast till budgetplan och påföljande bedömning av 2018 års utfall av budgeten kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Frankrikes offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Frankrikes konjunkturläge.

- (9) Den offentliga utgiftskvoten i förhållande till BNP i Frankrike är ett av de högsta i unionen. Utgifterna förväntas nå 56,2 % av BNP under 2017, vilket är 9,7 procentenheter högre än i unionen. Frankrike har följt en utgiftsbaserad konsolideringsstrategi som främst har byggt på sjunkande räntesatser och minskade offentliga investeringar. Det är dock inte sannolikt att den låga räntan kommer att bestå på medellång sikt och nedskärningarna av produktiva offentliga investeringar kan skada den framtida ekonomiska potentialen. I översynerna av utgifterna har dock ett antal möjliga effektivitetsvinster identifierats vilka ännu inte har genomförts. I utgiftsöversynerna påträffades en fraktion – mindre än 2 % – av de totala planerade utgiftsbesparingarna på 50 miljarder EUR under perioden 2015–2017. Endast en del av dessa har dock lett till konkreta åtgärder i 2016 års budget, fastän åtgärderna i 2017 års budgetlag byggde på dem som redan hade identifierats i utgiftsöversynen 2015. Besparingar som härrör från utgiftsöversyner skulle kunna öka avsevärt om fler utgiftsområden granskades och om de identifierade besparingarna omsattes i konkreta budgetåtgärder med hjälp av en flerårsstrategi.
- (10) Höga sociala avgifter i kombination med höga skattenivåer för företagen kan avskräcka från privata investeringar och hämma företagets tillväxt och nyanställningar. Politiska åtgärder för att sänka arbetskraftskostnaderna har fortlöpande genomförts, med början i april 2016 med andra fasen av sänkningarna av arbetsgivaravgifterna som planerades i det paket som kallas *pacte de responsabilité et de solidarité*. Dessutom har regeringen för 2017 höjt skatteavdraget för konkurrenskraft och sysselsättning från 6 % till 7 %. Dessa åtgärder för att minska skattekillen för låginkomsttagare har förbättrat Frankrikes konkurrenskraft sedan 2013, men de tidigare förlusterna har ännu inte tagits igen. Med genomsnittslönen hade Frankrike 2015 de högsta sociala avgifterna i unionen som en del av de totala arbetskraftskostnader som arbetsgivaren betalar, även om de har börjat gå nedåt. Nyligen genomförda utvärderingar av dessa åtgärder har visat på en positiv effekt på sysselsättningen och företagets vinstmarginaler men ytterligare utvärderingar måste göras om man fullt ut ska kunna bedöma effekten på löner, investeringar, sysselsättning och företagets marginaler. Aktuella utvärderingar visar också att konsolideringen av åtgärder för att minska arbetskostnaderna och omvandla dem till permanenta minskningar av arbetsgivaravgifterna skulle optimera effekterna på sysselsättning och investeringar.
- (11) Den effektiva genomsnittliga bolagsskatten var med 38,4 % den 1 juli 2016 den högsta i unionen och andra skatter på produktion är också mycket höga. Frankrike har emellertid vidtagit åtgärder för att minska skattesatsen för bolagens inkomster till 28 % under 2020. Samtidigt sjunker skattebördan på konsumtion mindre än i andra medlemsländer. Under 2014 låg Frankrike på 27:e plats i unionen vad gäller skatteinkomster från konsumtion som en procentandel av den totala beskattningen. Momssystemet kännetecknas av en genomsnittlig standardsats och låga nedsatta skattesatser som tillämpas på en bred skattebas. Det komplicerade skattesystemet kan vara ett hinder för ett välfungerande företagsklimat. Frankrike har ett högt skattetryck i kombination med många skattelättnader, nedsatta skattesatser och ett stort antal skattesystem som ger större efterlevnadskostnader och osäkerhet, i synnerhet för företag. De totala skatteutgifterna är omfattande i Frankrike, över 3 % av BNP. De administrativa kostnaderna för skattemyndigheternas skatteuppbörd är också höga och över genomsnittet i unionen.
- (12) Under 2016 minskade arbetslösheten till 10,1 %. Arbetslösheten är högre bland ungdomar, lågutbildade och personer födda utanför unionen. Pågående styrningsreformer är viktiga för att anpassa utbildningsmöjligheterna till sysselsättningsprognoserna och de ekonomiska behoven. Samtidigt ställs arbetssökande, lågutbildade arbetstagare och anställda på små och medelstora företag inför bestående svårigheter att få tillgång till fortbildning. För att säkerställa deras deltagande och fortbildningens relevans kan det krävas att de befintliga åtgärderna förstärks och att resurserna omfördelas. Ungdomar, och bland dem de mest lågutbildade, har fortfarande svårt att komma in på arbetsmarknaden. Här har åtgärder som vidtagits till stöd för lärlingsplatser hittills visat positivt resultat. Den grundläggande yrkesutbildning och praktik som erbjuds, särskilt den som är skolbaserad och inom vissa

tjänstesektorer, är dock inte tillräckligt kopplad till anställningsmöjligheter. Elever med en mindre gynnad bakgrund styrs emellertid oftare i riktning mot grundläggande yrkesutbildning, som också har den största andelen elever som hoppar av skolan, vilket bidrar till stor ojämlikhet i utbildning. Den socioekonomiska bakgrundens påverkan på elevernas resultat är den högsta i OECD.

- (13) 2016 var det endast 54,5 % av alla personer födda utanför EU i arbetsför ålder som hade ett arbete. Sysselsättningsgraden för kvinnor födda utanför EU på 45,4 % var bland de lägsta i unionen. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan personer födda utanför EU och personer födda i Frankrike ökade till 17,5 procentenheter under 2016 (23,7 procentenheter för kvinnor). De dåliga siffrorna för personer födda utanför EU drar ner den totala sysselsättningsgraden och utgör ett permanent underutnyttjande av arbetskraften. Andra generationens invandrare har också sämre sysselsättningsresultat som inte kan förklaras med ålder, utbildning eller kompetens. Skillnaderna i utbildningsresultat är dessutom bestående, eftersom andra generationens invandrare endast delvis kommer ikapp. För att hantera detta krävs en omfattande strategi, och då i synnerhet särskilda åtgärder vad gäller språkkunskaper, kompetenslyft och fortbildning, yrkesvägledning och andra riktade aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Faktisk tillgång till tjänster är viktigt för att främja deltagande på arbetsmarknaden, men också åtgärder mot diskriminerande metoder som påverkar anställningen av personer födda utanför EU och andra generationens invandrare.
- (14) Sedan 2013 har minimilönen i Frankrike följt dess indexreglering. I kombination med låg inflation och långsam löneökning har minimilönen ökat långsammare än referenslönerna. Minimilönen är hög i jämförelse med medianlönen, medan arbetskostnaden vid minimilön har sänkts genom undantag från socialförsäkringsavgifter. Höjd minimilön leder till löneökningar för de flesta kategorier av arbetstagare och till risk för lönetryck uppåt. Indexeringen av minimilönen är viktig för att bevara arbetstagarnas köpkraft, men det nuvarande indexerings-systemet kan bidra till att fördröja den nödvändiga övergripande lönejusteringen. Med dagens höga arbetslöshet finns det risk för att arbetskostnaden vid minimilön minskar sysselsättningsmöjligheterna för lågutbildade personer. En grupp oberoende experter utvärderar varje år minimilönen i Frankrike och ger icke-bindande yttranden om hur den utvecklas. Deras synpunkter på tillfälliga höjningar har hittills alltid respekterats och spelar en viktig roll för att styra användningen av sådana tillfälliga höjningar.
- (15) Med lagen från augusti 2016 om arbetskraft, social dialog och karriärvägar införde Frankrike åtgärder i syfte att förbättra företagets förmåga att anpassa sig till konjunkturen och minska segmenteringen. Lagen förtydligar reglerna om uppsägningar av ekonomiska skäl, utökar omfattningen för avtal på företagsnivå som måste godkännas av en majoritet av arbetstagarna ökar kollektivavtalens ändamålsenlighet. Den bestående höga arbetslösheten har satt hållbarheten i systemet för arbetslöshetsersättning under press. Arbetsmarknadens parter träffade i mars 2017 ett avtal om en ny konvention om arbetslöshetsersättning som godkänns av regeringen och som syftar till att minska det årliga underskottet med 1,2 miljarder EUR.
- (16) Även om Frankrike har förbättrat sitt resultat när det gäller reglering totalt sett är företagsklimatet fortfarande medelmåttigt jämfört med de främsta konkurrenterna. Trots kontinuerliga förenklingssatningar ställs företagen fortfarande inför betungande reglering och föränderlig lagstiftning. Det är ett av de största hindren för privata investeringar. Med förenklingsprogrammet har Frankrike vidtagit åtgärder för att minska byråkratin för företag, men en femtedel av de åtgärder som antogs före 2016 hade ännu inte genomförts i maj 2017. Samtidigt fortsätter tröskeeffekterna att påverka företagets utveckling, vilket får konsekvenser för deras ekonomi och marknadsresultat. Ökade sociala och finanspolitiska skyldigheter som gäller för företag med mer än ett visst antal anställda kan avskräcka dem från att expandera till en storlek som skulle göra det möjligt för dem att exportera och vara innovativa. Effekten av dessa tröskelvärden kan i sin tur påverka företagets produktivitet, konkurrenskraft och internationalisering. Enligt empiriska belägg är tröskelvärdena 10 och 50 anställda särskilt kostsamma för arbetsgivarna, samtidigt som den franska ekonomin kännetecknas av en oproportionerligt låg andel företag över dessa värden, vilket tyder på en koppling mellan de två fenomenen.
- (17) Konkurrensen inom tjänster har ökat inom flera sektorer, men vissa ekonomiskt viktiga sektorer som redovisning, arkitektur, hemtjänst, hotell och restaurang, taxi och privat biluthyrning präglas fortfarande av låg konkurrens och/eller regleringshinder. Hindren finns kvar för dessa tjänster, i synnerhet alltför omfattande regelkrav, och det avskräcker nya aktörer eller begränsar faktisk konkurrens. Om dessa hinder kunde avlägsnas skulle befintliga eller nya företag, med hjälp av ny teknik och digital utveckling, kunna öka sin konkurrenskraft och/eller ge sig in på nya marknader, vilket skulle ge fördelar för konsumenterna genom lägre priser och tjänster av bättre kvalitet. Som en del

i åtgärds paketet för att hantera hinder på tjänstemarknaden lanserade kommissionen i januari 2017 en ömsesidig utvärdering där man inbjöd medlemsstaterna att genomföra utvärderingar av de hinder som de har för att begränsa tillträdet till vissa yrken.

- (18) Innovationen i Frankrike matchar inte resultatet hos Europas främsta innovatörer. Det råder fortfarande stor komplexitet och den övergripande samordningen utgör ett problem. Skillnaden mellan mängden offentligt stöd som tilldelas och Frankrikes medelhöga innovationsförmåga ger upphov till frågor om effektiviteten i systemen för offentligt stöd. Det är framför allt samarbetet mellan den offentliga forskningen och företagen som är otillfredsställande och påverkar innovationssystemets ekonomiska resultat negativt.
- (19) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Frankrikes ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Frankrike har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Frankrike utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (21) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–4 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Frankrike att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Säkerställa efterlevnad av rådets rekommendation av den 10 mars 2015 i enlighet med förfarandet vid alltför stora underskott. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Frankrikes offentliga finanser. Genomföra en omfattande kontroll av utgifter i syfte att uppnå effektivitetsvinster som leder till utgiftsbesparingar.
2. Konsolidera åtgärderna som kan minska arbetskostnaderna för att maximera effekten på ett budgetneutralt sätt och för att utöka effekten på sysselsättning och investering. Bredda den totala skattebasen och vidta ytterligare åtgärder för att genomföra den planerade minskningen av skattesatsen för bolagens inkomster.
3. Öka tillgången till arbetsmarknaden för arbetssökande, i synnerhet för lågutbildade arbetstagare och personer med invandrarbakgrund, bland annat genom att se över systemet för yrkesinriktad utbildning och fortbildning. Säkerställa att minimilönens utveckling är förenlig med målen om att främja sysselsättning och konkurrenskraft.
4. Ytterligare minska regleringsbördan för företag, bland annat genom att fortsätta genomförandet av förenklingsprogrammet. Fortsätta att undanröja hinder för konkurrens i tjänstesektorn, även för företagstjänster och reglerade yrken. Förenkla och förbättra effektiviteten i offentliga stödprogram för innovation.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ I enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Kroatiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Kroatiens konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/10)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Kroatien var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Kroatien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Kroatien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Kroatien har alltför stora makroekonomiska obalanser. Särskilt rörde sig den offentliga skuldkvoten under 2016 nedåt, men den offentliga skulden är utsatt för valutarisker, och riskerna för den finanspolitiska hållbarheten är fortsatt höga på medellång sikt. Den privata sektorns skuldsättning har sjunkit, men är fortfarande hög, särskilt företagens, och den är utsatt för stora växelkursrisker. Den finansiella sektorn är rustad att stödja återhämtningen, men den förblir utsatt för valutaorsakade kreditrisker, och andelen nödlidande lån är fortfarande hög. Arbetslösheten sjunker snabbt som ett resultat av måttligt nyskapande av arbetstillfällen och en krympande arbetskraft. Slutligen hålls produktiva investeringar och ökande produktivitet tillbaka av ett tungt företagsklimat.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (3) Den 27 april 2017 lade Kroatien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för samma år. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (5) Efter upphävandet av förfarandet vid alltför stora underskott omfattas Kroatien av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I sitt konvergensprogram för 2017 planerar regeringen en successiv förbättring av den offentliga sektorns saldo från -0,8 % av BNP 2016 till 0,5 % av BNP 2020. Det medelfristiga budgetmålet på -1,75 % av BNP i strukturella termer nåddes med bred marginal 2016, och det (omräknade ⁽²⁾) strukturella saldot väntas nå det medelfristiga budgetmålet 2017 och 2018, men utan marginal. Därefter förväntas det bli lite bättre igen. Enligt konvergensprogrammet förväntas den offentliga skuldkvoten sjunka ytterligare till 72,1 % 2020 efter att ha nått en topp på 86,7 % av BNP 2015. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är gynnsamt, särskilt med hänsyn till de negativa effekterna av de ekonomiska svårigheter som Kroatiens största privata företag, Agrokor, står inför och som prognoserna i programmet inte beaktar. Krisen i Agrokor innebär också direkta risker för budgetprognoserna. Dessutom har de åtgärder som behövs för att stödja de planerade underskottsmålen från 2017 och framåt ännu inte beskrivits fullständigt.
- (6) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Kroatien att åstadkomma en årlig finanspolitisk anpassning på minst 0,6 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Resultatuppgifter, som visar på en betydande förbättring av det totala saldot för 2016, tyder på att Kroatien redan har nått sitt medelfristiga budgetmål för det året. Enligt kommissionens vårprognos 2017 förväntas det strukturella saldot ligga över det medelfristiga budgetmålet för 2017, trots att det sjönk från -0,3 % av BNP 2016 till -1,7 % av BNP 2017. För 2018 rekommenderas det att Kroatien behåller sitt medelfristiga budgetmål. Enligt kommissionens vårprognos 2017 väntas det strukturella saldot sjunka ytterligare till -2,1 % av BNP, vilket tyder på en risk för en viss avvikelse från det medelfristiga budgetmålet. Enligt prognoserna kommer Kroatien att iakttä reglerna för skuldkriteriet 2017 och 2018. Rådet anser överlag att Kroatien måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder 2018 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler.
- (7) Kroatiens ram för finanspolitisk styrning visar på brister. Den nya lagen om finanspolitiskt ansvar, som förväntas stärka budgetramen och den finanspolitiska kommitténs oberoende och mandat, har ännu inte antagits. Ändringen av budgetlagen, som syftar till att stärka den medelfristiga budgetramen och ta itu med ändringarna av budgetplanerna både centralt och lokalt, har försenats. Tillförlitligheten hos de prognoser som ligger till grund för budgetplanerna är fortsatt liten.
- (8) Kroatien har förhållandevis låga intäkter från periodiskt återkommande fastighetsskatter. Intäkterna uppbärs av de lokala myndigheterna i form av avgifter knutna till fastigheter, men hur avgifterna beräknas och vad de har för täckning varierar kraftigt. Intäkterna är också beroende av den mindre effektiva beskattningen av överlåtelser av fastigheter. Som uppföljning till upprepade landsspecifika rekommendationer och inom ramen för skattereformen från slutet av 2016 kommer vissa lokalt uttagna avgifter och skatter att från och med 2018 ersättas med en periodisk fastighetsskatt beräknad på grundval av fem parametrar som ger ett uppskattat värde av fastigheten. Det uppfattas som ett första steg mot en helt värdebaserad, periodisk fastighetsskatt.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (9) Kroatiens ökade offentliga finansieringsbehov och den offentliga skuldens exponering för valutarisker framhäver vikten av tillförlitliga finansieringskällor och försiktig riskhantering. Som svar på en landsspecifik rekommendation antogs i början av 2017 en skuldförvaltningsstrategi för statsförvaltningen som täcker perioden 2017–2019. Den antogs tre år efter det att den tidigare strategin hade löpt ut. Det institutionella upplägget för förvaltningen av statsskulden, inbegripet kommunikation med marknaderna, riskhantering och regelbunden uppdatering av strategin, är bristfälligt. Transaktioner utanför budgeten som eventuellt kan påverka skulden beaktas inte heller i tillräcklig utsträckning.
- (10) Den kroatiska arbetsmarknaden har fortsatt att återhämta sig under senare tid, men arbetslösheten är fortfarande hög med en hög andel långtidsarbetslösa. Parallellt med lågt och avtagande arbetskraftsdeltagande innebär detta att det finns en stor outnyttjad arbetskraftsreserv. Arbetskraftsdeltagandet under 2016 minskade särskilt bland lågutbildade arbetstagare i den mest aktiva åldern, eftersom befolkningen i arbetsför ålder krympte till följd av att människor blir äldre och utvandringen ökat.
- (11) Andelen människor som står utanför arbetskraften är förhållandevis hög bland dem som kan komma i fråga för förtida pension. Den period som människor betalar in till pensionssystemet är kort vilket medför att det nu och i framtiden inte kommer att finnas tillräckliga pensionsmedel, vilket betyder att äldre löper risk att drabbas av fattigdom. Det finns många möjligheter att ta ut förtida pension, eventuellt redan fem år före den lagstadgade pensionsåldern. De ekonomiska incitamenten att arbeta fram till den lagstadgade pensionsåldern är svaga. Aviserade åtgärder för att främja en längre tid i arbetslivet har inte genomförts. Ansvar för omsorg om närstående bidrar till lågt deltagande på arbetsmarknaden, särskilt bland medelålders kvinnor. Det råder brist på formell barnomsorg, skillnaderna mellan regionerna är stora och anställningskontrakten ger inte mycket flexibilitet för att jämka ihop arbete och omsorg. Idag är den lagstadgade pensionsåldern 61 år och nio månader för kvinnor och 65 år för män. Utjämningen och höjningen av den lagstadgade pensionsåldern sker långsamt med siktet inställt på 67 år för bägge könen 2038. Man överväger att påskynda denna process, men ännu har inga beslut fattats. Pensionssystemet ger rätt till gynnsammare villkor för människor som arbetar i vissa kategorier av yrken som anses tunga och farliga och inom vissa sektorer. De kroatiska myndigheterna har gjort en översyn av de tunga och farliga yrkena, men reglerna har ännu inte harmoniserats.
- (12) Enligt de senaste uppgifterna från 2015 befann sig nästan 30 % av befolkningen i riskzonen för fattigdom eller social utestängning. Det sociala trygghetssystemet uppvisar brister när det gäller ändamålsenlighet och rättvisa, något som beror på att kriterierna för rätt till förmåner inte är enhetliga, att den geografiska täckningen är splittrad, att det saknas samordning mellan de behöriga myndigheterna och att det råder brist på öppenhet. År 2016 spenderades bara 0,6 % av BNP på minimiinkomstprogrammet som riktar sig till de fattigaste hushållen. Reformplanerna, som omfattade omfördelning av ansvarsområden mellan institutionerna och harmonisering av kriterierna för rätt till förmåner, har gått i stå.
- (13) Att skaffa de färdigheter som behövs på arbetsmarknaden är en viktig förutsättning för anställningsbarhet. Deltagandet i vuxenutbildning är mycket lågt, och detsamma gäller utgifterna och täckningen för aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, omskolning och livslångt lärande. Den yrkesinriktade utbildningen inriktas inte i tillräckligt stor utsträckning på äldre och lågkvalificerade arbetstagare och långtidsarbetslösa, vilka har särskilt svårt att hitta anställning. Beredningen av lagstiftning för att förbättra kvaliteten på institutioner, program och undervisning inom vuxenutbildningen har försenats.
- (14) Tillräckliga baskunskaper är avgörande för att människor ska kunna hitta och behålla bra och fasta arbeten samt för att delta fullt ut i det ekonomiska och sociala livet. Internationella undersökningar visar på allvarliga brister när det gäller baskunskaper, tillämpad naturvetenskap och matematik bland 15-åriga kroatiska skolbarn. Som en del av strategin för utbildning, naturvetenskap och teknik lanserades 2015 en reform av läroplanerna inriktad på att förbättra innehållet och undervisningen i fråga om överförbara färdigheter. Efter blandade reaktioner från berörda parter omarbetades reformen av läroplanerna och genomförandet försenades rejält. Processen måste nu gå vidare med de ursprungliga målen i sikte. Kroatien antog nyligen en strategi för yrkesinriktad utbildning. Detta förväntas leda till en uppdatering av läroplanerna för yrkesutbildning, mer arbetsplatsförlagt lärande och bättre kvalitet på undervisningen. Systemet för erkännande och validering av icke-formellt och informellt lärande har ännu inte införts.

- (15) Den geografiska och funktionella fragmenteringen av den offentliga förvaltningen inverkar negativt på tjänsteutbudet och på de offentliga utgifternas lönsamhet. Den nuvarande ansvarsfördelningen och de finanspolitiska relationerna mellan olika nivåer i den offentliga förvaltningen leder inte till ett ändamålsenligt och rättvist utbud av offentliga tjänster, särskilt inom hälso- och sjukvård, utbildning och socialt bistånd. Den övergripande reformen av den offentliga förvaltningen är försenad. Lagstiftning för att omfördela uppgifter mellan de centrala och de lokala myndigheterna har ännu inte antagits, och systemet med statliga organ måste strömlinjeformas. I början av 2017 meddelade de kroatiska myndigheterna att en arbetsgrupp hade bildats för att utarbeta lagstiftning om finansiering på regional eller lokal nivå.
- (16) Splittrad lönesättning i offentlig förvaltning hindrar fortfarande genomsynlighet inom lönesättningen, likabehandlingen samt statens kontroll av kostnaden för offentliganställdas löner med tillhörande risk för spridningseffekter till ekonomin i stort. I februari 2017 antog regeringen allmänna riktlinjer för förhandling och uppföljning av kollektivavtal i den offentliga sektorn, men harmoniseringen av reglerna för lönesättning har skjutits upp till 2018.
- (17) Statligt ägda företag är i genomsnitt mindre produktiva än privata företag, vilket tyder på svagheter i deras förvaltning. De inverkar negativt på resurseffektiviteten och bidrar till låg produktivitetstillväxt i ekonomin. Under det senaste året har långsamma framsteg gjorts mot att öppna statsägda företag för privat ägande. Bättre uppföljning av dessa företags resultat och styrelsernas ansvar, även offentligt ägda företag på lokal nivå, skulle bidra till att förbättra förvaltningen av dem.
- (18) Den kroatiska banken för återuppbyggnad och utveckling (HBOR) spelar en nyckelroll när det gäller att genomföra unionens finansieringsinstrument och särskilt investeringsplanen för Europa. För att lyckas helt i denna roll måste dess öppenhet och ansvarstagande svara mot högt ställda krav. De kroatiska myndigheterna planerar att låta oberoende revisorer göra en oberoende kvalitetsöversyn av bankens kreditportfölj mot slutet av 2017. Baserat på resultaten kommer bankens rättsliga ram och förvaltningsstruktur att ses över.
- (19) Företagen dignar under höga kostnader förorsakade av reglering. Ett stort antal skattelikhande avgifter, varav många statistiskt betraktas som skatter, gör företagsklimatet komplicerat. Som svar på en landsspecifik rekommendation fattade regeringen sommaren 2016 beslut om att avskaffa 13 och sänka 11 skattelikhande avgifter, men genomförandet går sakta. Företagen fortsätter att kämpa med en tung administrativ börda. En handlingsplan för att minska den administrativa bördan antogs och omfattade åtta regleringsområden, men den har ännu inte genomförts.
- (20) Investeringarna tog fart igen 2016 efter en kraftig minskning under krisen. Men trots gynnsamma makroekonomiska och finansiella villkor, håller betydande flaskhalsar tillbaka en hållbarare återhämtning i investeringar. Den offentliga förvaltningens svagheter, byråkratin för företagare, det långsamma genomförandet av strategin mot korruption, den restriktiva regleringen i viktiga infrastruktursektorer och den starka statliga närvaron i ekonomin tynger ner företagsklimatet.
- (21) Modernisering av yrkesregleringarna kan främja arbetskraftens rörlighet och bidra till lägre priser för yrkesmässiga tjänster och därmed höja tillväxtpotentialen. Kroatiens lagstiftning för tjänsteleverantörer och reglerade yrken har varit restriktiv, särskilt för advokater. Sommaren 2016 antog regeringen en handlingsplan för att ersätta och modernisera olämplig reglering, vilken dock var begränsad i omfång och inte tillräckligt detaljerad.
- (22) Kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet är avgörande för företagsklimatet. Eftersläpningen minskar men förfarandena i första instans är långa i handels-, civil- och brottmål. Elektronisk registrering och hantering av domstolshandlingar skulle kunna förbättra rättsväsendet avsevärt, men det har ännu inte införts. Handelsrätternas domare har inte tillgång till registren på nätet. Detta påverkar effektiviteten i insolvensförfarandena. Domar är sällan tillgängliga på nätet, och det finns utrymme för att förbättra arbetsgången vid handelsrätterna i första instans.
- (23) Banksektorn har fortfarande en solid kapitalgrund och lönsamheten återhämtade sig 2016 efter det att lånen i schweiziska franc omvandlades till lån i euro 2015. De nödlidande lånen minskar sedan en tid i andel av samtliga lån, men de utgör fortfarande en stor andel, särskilt bland icke-finansiella företag. Nedgången förefaller bero på försäljning, liksom på de progressiva och automatiska kraven på avsättning som infördes 2013. Som en del av den

nya skattereformen införde regeringen också nya skatteregler för avskrivning av nödlidande lån; detta som svar på en landsspecifik rekommendation. Effekterna av den kräver noggrann övervakning. Effektiviteten av det nyligen omarbetade regelverket vid insolvens när det gäller att underlätta avveckling av nödlidande lån kräver också noggrann övervakning.

- (24) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Kroatians ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Kroatien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Kroatien utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (25) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (26) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och konvergensprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–5 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Kroatien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att landet står fast vid det medelfristiga budgetmålet under 2018. Senast i september 2017 stärka budgetplaneringen och den fleråriga budgetramen, även genom att stärka den finanspolitiska kommitténs oberoende och uppdrag. Vidta nödvändiga åtgärder för att införa den värdebaserade fastighetsskatten. Stärka regelverket för förvaltningen av statsskulden, även genom att säkerställa årligen återkommande uppdateringar av skuldförvaltningsstrategin.
2. Motverka förtida pensionering, påskynda övergången till den högre lagstadgade pensionsåldern och anpassa pensionsreglerna för särskilda grupper till reglerna för det allmänna systemet. Förbättra samordning och insyn när det gäller sociala förmåner.
3. Förbättra vuxenutbildningen, särskilt för äldre arbetstagare, lågutbildade och långtidsarbetslösa. Påskynda reformen av utbildningssystemet.
4. Minska fragmenteringen och förbättra fördelningen av uppgifter och befogenheter inom den offentliga förvaltningen för att öka effektiviteten och minska regionala skillnader i utbudet av offentliga tjänster. I samråd med arbetsmarknadens parter harmonisera regelverket för lönesättningen i den offentliga sektorn.
5. Påskynda avyttringen av statsägda företag och andra statliga tillgångar samt förbättra styrningen av statsägda företag. Väsentligt minska den börda på företagen som beror på kostnader för reglering och på administrativa bördor. Avlägsna rättsliga restriktioner som försvårar tillgången till och utövandet av reglerade yrken samt till yrkesmässiga tjänster och företagstjänster. Förbättra kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet, särskilt genom att minska tidsåtgången för civil- och handelsrättsliga mål.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Italiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Italiens stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/11)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Italien var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Italien, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas nedan i rekommendationerna 1–4, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) 2017 års landsrapport för Italien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Italien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Italien har alltför stora makroekonomiska

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ EUT L 92, 24.3.2017, s. 1.

obalanser. Hög offentlig skuldsättning och utdragen svag produktivtetsutveckling innebär risker med gränsöverskridande betydelse, i kombination med höga nödlidande lån och arbetslöshet. Det är synnerligen viktigt att minska risken för negativa effekter på den italienska ekonomin och, med tanke på landets storlek och den gränsöverskridande betydelsen, även på den ekonomiska och monetära unionen.

- (4) Den 27 april 2017 lade Italien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för samma år. För att deras inbördes samband ska beaktas har de båda programmen bedömts samtidigt. Italiens nationella reformprogram 2017 omfattar såväl kortsiktiga som långsiktiga åtaganden. På kort sikt planeras ett slutligt antagande av de planerade lagarna om konkurrens och reformen av den straffrättsliga processen och bestämmelserna om preskriptionstider, verkställandet av lagen mot fattigdom och åtgärder som rör förhandlingar på företagsnivå, skatteväxling och privatisering. På medellång sikt handlar åtgärderna om offentliga finanser, beskattning, arbetsmarknaden, bank- och kreditsystemet, konkurrens, offentlig förvaltning och rättsväsende samt investeringar. Det nationella reformprogrammet 2017 omfattar också utmaningarna i landsrapporten för 2017 och rekommendationerna för euroområdet, däribland behovet att få igång investeringar igen och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet. Om programmet genomförs helt inom de angivna tidsfristerna, skulle det bidra till att avhjälpa de makroekonomiska obalanserna och genomföra de landsspecifika rekommendationerna. Utifrån bedömningen av åtagandena i Italiens program bekräftar kommissionen sin tidigare bedömning att det i detta läge inte behövs några ytterligare åtgärder vad gäller förfarandet vid makroekonomiska obalanser enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1176/2011 och (EU) nr 1174/2011⁽¹⁾. Genomförandet av det politiska reformprogrammet kommer att följas noga med hjälp av särskild övervakning.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽²⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjer för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning närmare beskrivit hur den kommer att tillämpa denna bestämmelse.
- (6) Italien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen en förbättring av det samlade underskottet från 2,4 % av BNP under 2016, till 2,1 % 2017, 1,2 % 2018 och en i stort sett balanserad budget 2019. Det medelfristiga budgetmålet, dvs. en balanserad budget i strukturella termer, förväntas nå senast 2019 och bibehållas 2020, medan det omräknade⁽³⁾ strukturella saldoto tyder på ett litet strukturellt underskott (0,3 % av BNP) under båda åren. Den offentliga skuldkvoten ökade ytterligare under 2016 (till 132,6 % av BNP, från 132,1 % 2015), men förväntas i stabilitetsprogrammet 2017 i stort sett stabiliseras under 2017 och därefter minska från och med 2018 för att nå 125,7 % 2020. Osäkerheten om sammansättningen och genomförandet av den medelfristiga budgetstrategin i stabilitetsprogrammet 2017 medför nedåtrisker för såväl tillväxtprognoserna som budgetmålen. I kommissionens vårprognos 2017 förväntas nästan samma BNP-tillväxt för 2018 som i 2017 års stabilitetsprogram, trots ett avsevärt högre underskott. Kommissionens prognos omfattar inte någon momshöjning (0,9 % av BNP) som beslutats som "säkerhetsklausul" för att budgetmålen ska nås 2018, även för att 2017 års stabilitetsprogram bekräftar avsikten att inte aktivera den utan att ge närmare information om alternativa kompensationsåtgärder. I 2017 års stabilitetsprogram anges dessutom avsikten att hitta ytterligare utrymme för att minska skattetrycket.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1174/2011 av den 16 november 2011 om verkställighetsåtgärder för att korrigera alltför stora makroekonomiska obalanser i euroområdet (EUT L 306, 23.11.2011, s. 8).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽³⁾ Det konjunkturrensade saldoto exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (7) I stabilitetsprogrammet för 2017 anges att den exceptionella flyktingströmmen och säkerhetsrelaterade åtgärder har haft en betydande inverkan på budgeten 2016 och 2017 och där finns tillräckligt med styrkande uppgifter om de extra budgetutgifters art och omfattning. Enligt kommissionen uppgick de extra utgifter som kan beaktas under 2016 till 0,06 % av BNP för den exceptionella flyktingströmmen och till 0,06 % av BNP för säkerhetsrelaterade åtgärder. För 2017 uppskattas preliminärt de utgifter som kan beaktas i samband med den exceptionella flyktingströmmen till 0,16 % av BNP ⁽¹⁾. De italienska myndigheterna återopade dessutom regeln om ovanliga händelser 2017 för exceptionell seismisk aktivitet. De utgifter som kan beaktas i samband med exceptionell seismisk aktivitet uppskattas preliminärt till 0,18 % av BNP för 2017 ⁽²⁾. Bestämmelserna i artikel 5.1 och artikel 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att ta hänsyn till dessa extrautgifter, eftersom flyktingströmmen, det allvarliga terroristhotet och den exceptionella seismiska aktiviteten är ovanliga händelser och deras effekt på Italiens offentliga finanser stor och hållbarheten inte torde äventyras av att man tillåter en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet. Därför har den efterfrågade anpassningen mot det medelfristiga budgetmålet för 2016 sänkts med 0,12 % av BNP för att ta hänsyn till de extra utgifterna på grund av flyktingströmmen och de säkerhetsrelaterade åtgärderna. I fråga om 2017 kommer en slutbedömning, inbegripet av de belopp som kan beaktas, att göras våren 2018, på grundval av de italienska myndigheternas faktiska uppgifter.
- (8) För 2016 beviljades Italien en tillfällig avvikelse på 0,5 % av BNP från den nödvändiga anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet för att ta hänsyn till större strukturreformer, som ska ge en positiv effekt på de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, och ytterligare 0,25 % av BNP för att beakta de nationella investeringsutgifterna för projekt som medfinansieras av unionen. När det gäller investeringsklausulen, är ett av behörighetskriterierna en ökning av de offentliga investeringarna. Resultatuppgifter för 2016 visar en nedgång i offentliga investeringar under 2016 jämfört med 2015 (med 1,6 miljarder euro). Rådet är dock medvetet om att det var särskilda faktorer som hämmade de offentliga investeringarna förra året. En faktor var osäkerheten i samband med övergången till den nya lagen om offentlig upphandling och koncessioner, som sågs över i enlighet med 2016 års landsspecifika rekommendationer. En annan ännu viktigare faktor var att det under 2016, till följd av att en ny programperiod inleddes, skedde en stark nedgång i de investeringar som finansieras genom unionsfonder, samtidigt som nationellt finansierade investeringar ökade marginellt (med 1,1 miljarder euro). Eftersom nationellt finansierade investeringar ökade under 2016 och utgifterna vad gäller investeringsklausulen inte ersatte det, kan Italien därför beviljas en tillfällig avvikelse på 0,21 % av BNP för investeringsklausulen, vilket motsvarar de nationella utgifter för medfinansiering som rapporterades i 2017 års stabilitetsprogram. När den samlade extra flexibiliteten på 0,83 % av BNP enligt klausulerna för ovanliga händelser, strukturreformer och investeringar har beaktats, pekar kommissionens vårprognos 2017 på en viss avvikelse från den rekommenderade anpassningsbanan mot det medelfristiga målet för 2016.
- (9) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Italien att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på 0,6 % av BNP eller mer på väg mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade anpassningen mot det medelfristiga budgetmålet under 2017 och för 2016 och 2017 tillsammans. Denna slutsats skulle dock ändras till en risk för en viss avvikelse om den tillfälliga avvikelserna för klausulen om ovanliga händelser i samband med den exceptionella flyktingströmmen och den förebyggande investeringsplanen för att skydda nationens territorium mot seismiska risker (preliminärt beräknade till 0,34 % av BNP totalt) drogs av från kravet för 2017.
- (10) Mot bakgrund av Italiens finanspolitiska situation och särskilt dess skuldnivå förväntas landet ytterligare anpassa sig mot sitt medelfristiga budgetmål om en balanserad budget i strukturella termer. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning ett krav på en nominell minskningstakt av nettobeloppet för de primära offentliga utgifterna med minst 0,2 % 2018. Det skulle motsvara en

⁽¹⁾ Detta belopp grundas på den övergripande budgetkostnaden på 0,25 % av BNP som beräknades i 2017 års stabilitetsprogram, från vilken tillfälliga avvikelser på 0,03 % av BNP och på 0,06 % som beviljades redan 2015 och 2016 dras. I sitt yttrande om Italiens utkast till budgetplan 2017 meddelade kommissionen att den var redo att överväga en ytterligare avvikelse på grund av den ihållande exceptionella flyktingströmmen till Italien, mot bakgrund av att Europeiska rådet i oktober 2016 erkände "det betydelsefulla bidrag av bland annat finansiell art som under de senaste åren har lämnats av de medlemsstater som ligger i frontlinjen".

⁽²⁾ I sitt yttrande om Italiens utkast till budgetplan 2017 ansåg kommissionen att utgifter som öronmärkts för krishantering och den förebyggande investeringsplanen för att skydda nationens territorium mot seismiska risker kunde anses ha integrerad karaktär. Under påföljande år kommer enbart positiva gradvisa ändringar av de anslag som öronmärkts för detta ändamål att berättiga till eventuella framtida tillfälliga avvikelser.

årlig strukturell anpassning på 0,6 % av BNP. Om politiken inte förändras, finns det risk för en betydande avvikelse från kravet under 2018. Italien förväntas vid första anblicken inte följa skuldkriteriet 2017 och 2018. Rådet anser överlag att Italien måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att uppfylla kraven 2017 och att ytterligare åtgärder kommer att krävas under 2018 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen om 2017 års europeiska planeringstermin som åtföljer de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att bedömningen av 2018 års utkast till budgetplan och påföljande bedömning av 2018 års utfall av budgeten kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Italiens offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Italiens konjunkturläge.

- (11) På grund av att Italien inte tycktes uppfylla skuldkriteriet 2015, utfärdade kommissionen den 22 februari 2017 en rapport i enlighet med artikel 126.3 i EUF-fördraget, där slutsatsen drogs att om inte de ytterligare strukturella åtgärder, motsvarande ett värde på minst 0,2 % av BNP, som regeringen har åtagit sig att vidta senast i april 2017 på ett trovärdigt sätt då har vidtagits för att minska klyftan till en övergripande överensstämmelse med den förebyggande delen under 2017 (och därmed under 2016), tyder den nuvarande analysen på att skuldkriteriet som det definieras i fördraget och i förordning (EG) nr 1467/97 för närvarande bör betraktas som inte uppfyllt. Ett beslut om huruvida man ska rekommendera att inleda ett förfarande vid alltför stora underskott kan dock endast fattas på grundval av kommissionens vårprognos 2017, med beaktande av uppgifterna om resultatet för 2016 och genomförandet av de finanspolitiska åtaganden som de italienska myndigheterna gjorde i februari 2017. I april 2017 antog regeringen de ytterligare konsolideringsåtgärder som begärdes. I detta skede anses därför inga ytterligare åtgärder vara nödvändiga för att uppfylla skuldkriteriet för 2015. Kommissionen kommer att göra en ny bedömning av Italiens efterlevnad av skuldkriteriet under hösten 2017, på grundval av anmälda uppgifter för 2016 och kommissionens höstprognos 2017, som kommer att innehålla nya uppgifter om genomförandet av budgeten under 2017 och faktiska budgetplaner för 2018.
- (12) Italiens höga offentliga skuldkvot förväntas stabiliseras men inte minska, på grund av försämringen av det strukturella primärsaldot och de aktuella makroekonomiska förhållandena. Den uppgick till över 130 % av BNP, vilket innebär att avsevärda resurser öronmärks för att täcka lånekostnader, på bekostnad av mer tillväxtfrämjande områden, som utbildning, innovation och infrastruktur.
- (13) Italiens skattesystem stöder av flera skäl inte ekonomisk tillväxt och effektivitet. Trots en måttlig minskning nyligen är skattebördan på produktionsfaktorer fortfarande bland de högsta i unionen. Det finns utrymme för ytterligare budgetneutrala växlingar mot skatter som är inte påverkar tillväxten så negativt. Den första boendeskatteupphävdes 2015, vilket var ett steg tillbaka i processen mot ett effektivare skattesystem. Trots att det enligt nationell lagstiftning krävs en översyn av skatteutgifterna varje år och man länge väntat på den, särskilt vad gäller sänkt mervärdesskatt, har den skjutits upp igen. En reform av de gamla taxeringsvärdena i linje med de nuvarande marknadsvärdena har ännu inte genomförts. Låg skattemoral och en komplicerad skattelagstiftning ökar bördan på företag och hushåll som uppfyller sin skattskyldighet. Åtgärder på senare tid, som obligatorisk elektronisk fakturering och uppdelad betalning för myndigheters inköp, är steg i rätt riktning. Elektronisk fakturering är dock inte obligatoriskt för transaktioner i den privata sektorn och gränserna för kontantanvändning har nyligen höjts, så användningen av elektroniska betalningsmedel ligger långt under unionsgenomsnittet, till men för skattemoralen.
- (14) Vad gäller budgetprocessen antogs en omfattande reform 2016. Kommissionen kommer att fortsätta att bevaka genomförandet av reformen, som skulle göra utgiftsöversynen till en mer integrerad del av budgetprocessen.
- (15) Italiens ramvillkor, offentliga förvaltning och företagsklimat påverkas fortfarande av ett antal strukturella effektivitetsbrister. Dessa effektivitetsbrister innebär att genomförandet av reformerna fortsatt går långsamt och minskar investeringarna, skapar osäkerhet och öppnar för *rent-seeking*. De reformer av det civilrättsliga systemet som antagits under senare år för att öka rättsväsendets effektivitet, förbättra ärendehantering och säkerställa förfarandedisziplin börjar endast långsamt visa resultat. De långdragna civilrättsliga förfarandena utgör fortfarande ett stort problem. Även om en viss förbättring har skett i de lägre instanserna, fortsätter såväl handläggningstiden

som eftersläpningen för civil- och handelsrättsliga mål att vara bland de högsta i unionen i alla instanser. En planerad reform av civilrättsliga förfaranden ska ytterligare skärpa kriterierna för om överklaganden kan tas upp till prövning, rationalisera civilförfarandena i alla instanser och ge negativa incitament för rättsliga okynnesprocesser.

- (16) Flera indikatorer visar att korruption fortfarande är ett stort problem i Italien, trots de reformer som antagits hittills. Den länge emotsedda reformen av bestämmelserna om preskriptionstider, som ska intensifiera kampen mot korruption, har låtit vänta på sig sedan 2014. I sin nuvarande form innebär bestämmelserna om preskriptionstider att en stor andel ärenden preskriberas efter en dom i första instans. Dessutom har den nationella antikorrupsionsmyndigheten begränsade ekonomiska och personalmässiga resurser för att utöva sina befogenheter och det förebyggande arbetet är fortfarande splittrat.
- (17) Omfattande tillämpningsbestämmelser för reformer av den offentliga förvaltningen antogs under 2015. De har potential att förbättra effektiviteten och ändamålsenligheten hos den offentliga förvaltningen. Efter avgörandet i författningsdomstolen i november 2016, då förfarandet för antagande av vissa genomförandedekret förklarades grundlagsstridigt, har emellertid viktiga delar av reformen ännu inte genomförts. Avgörandet gäller framför allt tre viktiga reformområden: lokala offentliga tjänster, offentlig anställning och offentligägda företag. Nya lagstiftningsinitiativ krävs för att reformera de lokala offentliga tjänsterna och den offentliga anställningen på ledningsnivå, eftersom tidsfristen för dessa dekret gick ut i november 2016. När det gäller offentligägda företag, måste det dekret som antogs före avgörandet ändras. Syftet med reformen är att minska antalet offentligägda företag, förbättra deras effektivitet och säkerställa att de fungerar enligt samma regler som privatägda företag. De planerade privatiseringarna skulle också bidra till att rationalisera de offentligägda företagen.
- (18) Ramvillkoren för konkurrens är fortfarande ogynnsamma. Bland annat har 2015 års konkurrenslag ännu inte antagits. Det finns fortfarande betydande hinder för konkurrensen inom vissa sektorer, till exempel reglerade yrken, koncessioner, offentlig upphandling, tillståndssystemet och lokala offentliga tjänster, inbegripet transporter. Framför allt sker det fortfarande mycket begränsade framsteg när det gäller att främja en effektiv, transparent och konkurrensdriven offentlig transportmarknad, särskilt för de järnvägar som drivs med statliga koncessioner. Enligt en ny indikator som kommissionen har utvecklat är restriktionsnivån högre i Italien än det viktade unionsgenomsnittet för de flesta av de undersökta yrkena. Som en del i åtgärds paketet för att motverka hinder på tjänstemarknaderna, gav kommissionen i januari 2017 i ett meddelande om rekommenderade reformer för reglering av yrkesmässiga tjänster speciell vägledning per yrke för att hantera detta problem.
- (19) Banksektorns stora andel nödlidande lån hämmar alljämt bankerna vinster och deras förmåga att generera kapital internt. Detta sätter press på kreditutbudet, framför allt för små företag. De politiska initiativ som hittills tagits har ännu inte resulterat i någon betydande minskning av de nödlidande lånen. Tillsynsvägledningen för förvaltningen av nödlidande lån på nationell nivå är fortfarande underutvecklad. Medelstora och små banker är fortsatt mer sårbara än större kreditinstitut. Kommissionen kommer därför att övervaka genomförandet av reformerna av företagsstyrning av de största *banche popolari* och små medlemsbanker, som är viktiga för banksystemets konsolidering. Reformåtgärder har vidtagits under senare tid, men reglerna för insolvens och verkställighet av säkerheter är fortfarande otillräckliga för att stödja en snabb sanering och en omstrukturering av nödlidande lån, särskilt när det gäller mikro- och småföretag. Ett utkast till tillämpningsbestämmelser som syftar till att se över och rationalisera insolvens- och efterlevnadsverktygen, vilket för närvarande diskuteras i parlamentet, skulle kunna avhjälpa den befintliga ineffektiviteten och bidra till utvecklingen av en sekundärmarknad för osäkra fordringar i Italien.
- (20) Trots en successiv förbättring av arbetsmarknaden, med stöd av reformer, är långtids- och ungdomsarbetslösheten fortfarande hög (6,7 % respektive 38 % 2016) och mer än 1,2 miljoner ungdomar varken studerar, arbetar eller har praktik. Genomförandet av ungdomsgarantin⁽¹⁾ har gått starkt framåt, men det återstår en del utmaningar när det gäller genomslag och fullskaligt genomförande. Andelen unga som omfattas av ungdomsgarantin och som sex månader efter utträde ur garantin fortfarande är anställda, befinner sig i utbildning eller har en lärlingsplats eller praktikplats ligger ovanför unionsgenomsnittet. Nivån vad gäller uppsökande av målgruppen är dock fortfarande låg

⁽¹⁾ Rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 120, 26.4.2013, s. 1).

och de regionala skillnaderna i resultat fortfarande betydande. Reformeringen av den aktiva arbetsmarknadspolitiken, däribland styrningssystemet, befinner sig i ett tidigt skede och arbetsförmedlingarna är svaga, med stora regionala skillnader. Vuxenutbildningen är inte tillräckligt utvecklad, vilket kan påverka arbetsmarknadsresultaten för lågutbildade arbetstagare negativt.

- (21) Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och kvinnors arbetskraftspotential är fortfarande kraftigt underutnyttjad. Kvinnornas sysselsättningsgrad är bland de lägsta i unionen. Vissa delar i skatte- och bidragssystemet ger andreförsörjare negativa incitament att arbeta och tillgången till omsorgstjänster till rimligt pris (för barn och äldre) är begränsad, med stora regionala skillnader. Pappaledigheten är bland de lägsta i unionen.
- (22) Löneförhandlingar på lokal nivå tillämpas inte i någon större utsträckning. Detta hindrar en effektiv fördelning av resurser och en anpassning av lönerna till lokala ekonomiska förhållanden. Detta beror också på de befintliga reglerna och metoderna för kollektivförhandlingar, som lämnar begränsat utrymme för löneförhandlingar på lokal nivå. De avtal om fastställande av förfaranden och kriterier för mätning av fackföreningarnas representativitet som undertecknats av arbetsmarknadens parter sedan januari 2014 och som skulle minska osäkerheten i förhållandet mellan arbetsmarknadens parter har ännu inte genomförts. Skattelättnader på produktivitetsrelaterade löneökningar har inte visat sig särskilt effektiva när det gäller att utöka användningen av lokala löneförhandlingar.
- (23) Andelen människor som löper risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning ligger högt över unionsgenomsnittet, särskilt när det gäller barn och äldre med invandrabakgrund. Det finns också stora regionala skillnader. Vissa framsteg har gjorts när det gäller den nationella strategin för fattigdomsbekämpning. Det nyligen antagna systemet för inkluderande inkomst är ett steg i rätt riktning mot ett enda omfattande system mot fattigdom. Dess ändamålsenlighet kommer att bero på om det genomförs på rätt sätt med mobilisering av lämpliga resurser (inbegripet rationalisering av olika sociala bidrag), inriktning på rätt målgrupp genom behovsprövning och prioriterad tilldelning till familjer med barn och effektiva förfaranden på fältet, både när det gäller att ge inkomststöd och erbjuda väl integrerade tjänster. I detta skede är det oklart om de ekonomiska resurserna kommer att räcka för att hantera fattigdomen i Italien. Stora utmaningar ligger i att få fram ytterligare resurser, samtidigt som man ska nå budgetmålen, minska splittringen i systemet för socialt bistånd, rationalisera de sociala utgifterna och hantera den nuvarande snedvridningen mot pensioner.
- (24) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Italiens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt stabilitetsprogrammet 2017 och det nationella reformprogrammet 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Italien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Italien, utan även i vilken utsträckning unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att tillhandahålla synpunkter på unionsnivå inför framtida nationella beslut fattas.
- (25) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (26) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet 2017 och stabilitetsprogrammet 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–4 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Italien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 i linje med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Italiens offentliga finanser. Säkerställa ett genomförande i läglig tid av privatiseringsprogrammet och använda eventuella oförutsedda intäkter till att påskynda minskningen av den offentliga sektorns skuld som andel av BNP. Flytta

⁽¹⁾ I enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

skattebördan från produktionsfaktorer till skatter som påverkar tillväxten i mindre grad på ett budgetneutralt sätt, genom att vidta beslutsamma åtgärder för att minska antalet och omfattningen av skatteutgifterna, reformera det föråldrade taxeringsvärdesystemet och återinföra den första boendeskatten för hushåll med hög inkomst. Bredda den obligatoriska användningen av elektroniska fakturor och betalningar.

2. Göra civilrättsliga förfaranden snabbare genom effektiv ärendehantering och regler som säkerställer förfarandedisciplin. Intensifiera korruptionsbekämpningen, framför allt genom att se över bestämmelserna om preskriptionstider. Slutföra reformer av offentlig anställning och förbättra effektiviteten i offentligägda företag. Snabbt anta och genomföra den planerade konkurrenslagen och ta itu med de kvarstående begränsningarna av konkurrensen.
3. Påskynda minskningen av antalet nödlidande lån och öka incitamenten för att rensa upp i balansräkningarna och göra omstruktureringar, framför allt i banksegment som står under nationell tillsyn. Anta en omfattande översyn av regelverket för insolvens och verkställighet av säkerheter.
4. I samarbete med arbetsmarknadens parter stärka regelverket för kollektivförhandlingar för att tillåta kollektivavtal som tar mer hänsyn till lokala förhållanden. Säkerställa effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Underlätta för en andra inkomsttagare i hushållet att börja arbeta. Effektivisera de sociala utgifterna och förbättra sammansättningen av dem.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Cyperns nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Cyperns stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/12)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen, där Cypern konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, vilken Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Cypern, i egenskap av medlemsstat som har euron som valuta, säkerställa att rekommendationen för euroområdet, som den återspeglas i rekommendationerna 1–5, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Cypern offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Cypern hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Cypern har alltför stora makroekonomiska obalanser. Framför allt är det viktigt att Cypern tar itu med de många obalanserna i form av alltför hög privat skuldsättning, alltför stor statsskuld och utlandsskuld samt en stor andel nödlidande lån.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 27 april 2017 lade Cypern fram sitt stabilitetsprogram för 2017 och den 28 april 2017 sitt nationella reformprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt. Cyperns nationella reformprogram omfattar såväl kortsiktiga som långsiktiga åtaganden. Framför allt omfattar det åtgärder för att minska skulderna i den privata sektorn, förbättra företagsklimatet, underlätta tillgången till finansiering, se över hälso- och sjukvårdssektorn och för att reformera den offentliga sektorn och rättsväsendet. Det nationella reformprogrammet omfattar också utmaningarna i landsrapporten för 2017 och rekommendationen för euroområdet, däribland behovet att få igång investeringar igen och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet. Om programmet genomförs helt inom de angivna tidsfristerna skulle det bidra till att de makroekonomiska obalanserna i Cypern avhjälpas och till att de landsspecifika rekommendationerna genomförs. Utifrån bedömningen av åtagandena i Cyperns program bekräftar kommissionen sin tidigare bedömning att det i det här läget inte behövs några ytterligare åtgärder inom ramen för det förfarande vid makroekonomiska obalanser som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1176/2011 och (EU) nr 1174/2011⁽¹⁾. Genomförandet av det politiska reformprogrammet kommer att följas noga med hjälp av särskild övervakning.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽²⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Cypern omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen ett samlat budgetöverskott under 2016–2020 (budgetsaldo på cirka 0,4 % av BNP under programperioden). Det medelfristiga budgetmålet, dvs. en balanserad budget i strukturella termer, väntas nås 2017. Det omräknade⁽³⁾ strukturella saldot förväntas stadigt röra sig bort från det medelfristiga målet under de kommande åren, vilket inte är i linje med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten. Den offentliga skuldkvoten förväntas ha nått 107,8 % 2016, ha minskat till 99,7 % 2018 och ha minskat ytterligare till 88,8 % 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Riskerna som är kopplade till makroekonomiska antaganden som presenteras i stabilitetsprogrammet är nedåtrisker, främst kopplade till den stora andelen nödlidande lån och en möjlig försämring av de yttre förhållandena.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Cypern att, efter att ha korrigerat det alltför stora underskottet, respektera det medelfristiga budgetmålet under 2016 och 2017. Efter en övergripande bedömning och utifrån kommissionens vårprognos 2017 uppfyller Cypern det kravet under 2017. För 2018 rekommenderas det att Cypern står fast vid det medelfristiga budgetmålet. Utifrån kommissionens vårprognos 2017 ligger detta i linje med en maximal nominell tillväxt för nettobeloppet för de primära offentliga utgifterna⁽⁴⁾ på 0,3 %, vilket motsvarar en årlig anpassning av det strukturella saldot på 0,2 % av BNP. Efter en övergripande bedömning konstateras att det om det inte blir några politiska förändringar finns risk för en viss avvikelse från det kravet under 2018. Enligt prognoserna kommer Cypern att uppfylla skuldkriteriet 2017 och 2018. Sammantaget anser rådet att Cypern måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa efterlevnad under 2018.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1174/2011 av den 16 november 2011 om verkställighetsåtgärder för att korrigera alltför stora makroekonomiska obalanser i euroområdet (EUT L 306, 23.11.2011, s. 8).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽³⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

⁽⁴⁾ Nettobeloppet för de offentliga utgifterna består av de sammanlagda offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsersättning. Nationella fasta bruttoinvesteringar är utjämnade över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (8) Den offentliga skuldsättningen är på väg nedåt men det finns fortfarande risker för dess långsiktighet. Ett antal nyligen vidtagna finanspolitiska åtgärder och förseningar i genomförandet av viktiga strukturreformer förväntas leda till en försämring av det strukturella saldot och riskerar att reducera utrymmet för tillväxtfrämjande offentliga investeringar.
- (9) Den cypriotiska offentliga sektorn har bland de högsta lönekostnaderna (som andel av BNP) i euroområdet och kännetecknas fortfarande av ineffektivitet. En serie reformer med syftet att komma tillrätta med detta problem utformades och avtalades med arbetsmarknadens parter inom ramen för det makroekonomiska anpassningsprogrammet. Dessa reformer omfattade bland annat en bindande permanent mekanism som ska begränsa löneökning för offentliganställda och en omfattande reform av den offentliga förvaltningen. Antagandet av dessa lagstiftningsreformer har dock, med undantag för den nyligen antagna lagen om rörlighet för offentliganställda, stött på hinder, särskilt efter att representanthuset röstade nej i december 2016. Mekanismen som ska begränsa löneökning i den offentliga sektorn väntar nu på antagande i sin bindande form men genomförs enligt kollektivavtal och gäller fram till 2018.
- (10) Vissa reformer har genomförts för att ta itu med korruptionen. Utvecklingen på senare tid omfattar reformer för att professionalisera den offentliga upphandlingen på lokal nivå, och en lag om finansiering av politiska partier antogs i december 2015. En konstitutionell ändring som gör det möjligt att offentliggöra offentliga tjänstemäns tillgångar antogs 2016. Det samordnande organet mot korruption har dock inte tillräckligt med personal och bristerna i disciplinåtgärderna mot offentliga tjänstemän har fortfarande inte behandlats.
- (11) Cypern har vidtagit åtgärder för att förstärka sitt rättssystem, men står fortfarande inför allvarliga utmaningar vad gäller dess effektivitet. Ineffektiva domstolsförfaranden och begränsad kapacitet leder till betydande förseningar av behandlingen av rättsfall. Detta undergräver i sin tur företagsklimatet och då särskilt tillämpningen av de nya regelverken för obestånd och insolvens. Det senare har införts för att bidra till att minska ohållbar privat skuldsättning, genom att ge banker och låntagare incitament att komma överens om skuldsaneringslösningar. Verktygens effektivitet hålls dock tillbaka av olika faktorer, däribland de ovan nämnda ineffektiviteterna i domstolssystemet, svag administrativ kapacitet och dålig medvetenhet bland låntagarna om vilka förfaranden som finns. Eftersläpningarna och förseningarna med att utfärda och överföra lagfarter är också betydande. Det bidrar till att undergräva skuldminskningssatserna och påverkar bostadsmarknadens återhämtning.
- (12) Andelen nödlidande lån minskar men är fortfarande mycket stor, vilket hindrar banksektorn från att fungera optimalt och påverkar dess utlåning till den reala ekonomin. Bankerna lever inte upp till de omstruktureringsmål för lån som avtalats med Cyperns centralbank, vilket tyder på ett behov att bredda systemet och göra det effektivare och mer bindande, särskilt genom att fastställa ambitiösa mål för att minska nödlidande lån, i linje med bankernas strategier för att minska nödlidande lån. Antalet betalningsinställelser är fortfarande högt, vilket tyder på potentiella brister i skuldsaneringslösningarna. Avsättningsnivåerna ökade men är ändå under genomsnittet i euroområdet, vilket understryker behovet av att säkerställa att säkerhetsvärderingarna är tillförlitliga och bidrar till lämpliga avsättningar med tanke på risker. Avsaknaden av en sekundärmarknad för lån och ett regelverk för värdepapperisering av lån begränsar utrymmet för att skynda på skuldminskningen och få bort nödlidande lån från bankernas balansräkningar, och det finns därför behov av fler reglerande och lagstiftande åtgärder för att få fram de verktyg som krävs för att underlätta bankernas balansräkningshantering. Samtidigt är tillsynen av försäkrings- och pensionsfonder fortfarande svag, och myndigheterna har en för låg administrativ kapacitet, vilket medför risker för den finansiella stabiliteten.
- (13) Cyperns ekonomiska återhämtning fortsätter. Den potentiella tillväxten är dock fortfarande svag och hämmas av det begränsade genomförandet av strukturreformer, hinder för investeringar och brister i företagsklimatet. Tillväxtfrämjande initiativ som lades fram i handlingsplanen för tillväxt håller på att genomföras, om än ganska långsamt. Ett lagförslag för att locka till sig och underlätta strategiska investeringar är fortfarande på utkaststadiet. Regeringen arbetar på att förbättra tillgången till finansiering för små och medelstora företag. För att hantera denna akuta fråga har nya initiativ lanserats, vilket rapporterats inom det nationella reformprogrammet. De flesta av dessa nya initiativ om tillgång till finansiering befinner sig dock fortfarande på ett första stadium. Privatiseringssatsningar i syfte att locka till sig produktivitetsfrämjande utländska investeringar möter politiskt motstånd och går trögt. Reformen av energisektorn kan också bli en viktig drivkraft för konkurrenskraften, men dess genomförande har försenats. Förseningarna orsakas särskilt av uppdelningen av Cyperns elektricitetsmyndighet och inrättandet av en ny elmarknad, där man fortfarande håller på att säkerställa att den systemansvarige för överföringssystemet är oberoende.

- (14) Arbetslösheten minskar men är fortfarande hög, särskilt bland ungdomar och långtidsarbetslösa. Planerna på att öka antalet rådgivare på arbetsförmedlingarna och öka deras specialisering har ännu inte genomförts. Dessutom kommer de att rekryteras på tillfälliga kontrakt och därmed hanteras inte de strukturella utmaningarna. Kapaciteten är därför fortfarande otillräcklig när det gäller att tillgodose de arbetssökandes behov, särskilt för dem som har större problem att integreras på arbetsmarknaden, och när det gäller att vidta utåtriktade åtgärder för deras aktivering. De aktiva arbetsmarknadsprogrammets och inkomststödssystemets effekter hindras fortfarande av begränsad kvalitetsbedömning och begränsade uppföljningsåtgärder.
- (15) Cyperns utgiftsnivå för utbildning ligger kvar över EU-genomsnittet. Utbildningsresultatet är ändå lågt och har till och med sjunkit jämfört med tidigare år. Enligt 2015 års resultat inom programmet för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) ligger Cypern i botten vad gäller grundläggande kunskaper i matematik, naturkunskap och läsning i unionen. Även om de korrigerande åtgärder som införts på senare tid, exempelvis ett bättre system för att utnämna lärare och en modernisering av läroplanen, är steg i rätt riktning, skulle ytterligare åtgärder när det gäller att genomföra planerade reformer, däribland utvärdering av lärare, i hög grad kunna bidra till att förbättra situationen.
- (16) Man har fortfarande inte i någon högre grad tagit itu med kompetensglappen på arbetsmarknaden, vilket påverkar utsikterna för en långsiktig hållbar tillväxt. Deltagandenivåerna är låga i den gymnasiala yrkesutbildningen och den högre utbildningens relevans för arbetsmarknaden är svag, vilket innebär att en stor andel personer med högre utbildning har arbeten som inte nödvändigtvis kräver denna utbildningsgrad.
- (17) Den cypriotiska hälso- och sjukvårdssektorn kännetecknas av bristande täckning och olika nivåer av ineffektivitet. Detta begränsar tillgången till lämplig och effektiv vård. Lagstiftning som syftar till att skapa ett nationellt hälso- och sjukvårdssystem och säkerställa offentliga sjukhus med större självständighet är centralt för att förbättra hälso- och sjukvårdssektorns kapacitet och kostnadseffektivitet, men har fortfarande inte antagits i parlamentet.
- (18) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Cyperns ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Cypern har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Cypern utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (20) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–4 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Cypern att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

- 1) Fortsätta föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att landet står fast vid det medelfristiga budgetmålet under 2018. Använda oförutsedda intäkter till att snabbare minska den offentliga skuldkvoten. Före utgången av 2017 anta de centrala lagstiftningsreformer som syftar till att förbättra effektiviteten inom den offentliga sektorn, särskilt vad gäller den offentliga förvaltningens funktion, styrningen av statsägda företag och lokala myndigheter.

⁽¹⁾ I enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

- 2) Öka effektiviteten i rättsväsendet genom att modernisera civilrättsliga förfaranden, införa lämpliga informationssystem och öka domstolarnas specialisering. Vidta ytterligare åtgärder för att undanröja hindren för ett fullständigt genomförande av regelverket för insolvens och obestånd och för att säkerställa tillförlitliga och snabba system för utfärdande av lagfarter och överlåtelse av fast egendom.
- 3) Påskynda minskningen av antalet nödlidande lån genom att fastställa kvantitativa och tidsbundna mål för banker och säkerställa korrekt värdering av säkerheter vid avsättning. Skapa förutsättningar för en funktionell sekundärmarknad för nödlidande lån. Integrera och stärka tillsynen av försäkringsbolag och pensionsfonder.
- 4) Påskynda genomförandet av handlingsplanen för tillväxt, med särskilt fokus på påskyndade strategiska investeringar och förbättrad tillgång till finansiering, samt före utgången av 2017 återuppta genomförandet av privatiseringsplanen. Vidta avgörande åtgärder som syftar till åtskillnad beträffande ägandet av Cyperns elektricitetsmyndighet och i synnerhet gå vidare med funktionell åtskillnad och särredovisning före utgången av 2017.
- 5) Påskynda reformer som syftar till att öka arbetsförmedlingarnas kapacitet och förbättra kvaliteten på resultaten för den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Slutföra reformen av utbildningssystemet för att förbättra dess relevans och resultat för arbetsmarknaden, däribland utvärdering av lärare. Före utgången av 2017 anta lagstiftning om en sjukhusreform och allmän hälso- och sjukvård.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Lettlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/13)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Lettland konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i Ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Lettland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1 och 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Lettland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Lettland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 20 april 2017 lade Lettland fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Lettland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I sitt stabilitetsprogram för 2017 planerar regeringen en försämring av det totala saldot från att ha varit i balans 2016 till ett underskott på 0,8 % av BNP 2017 och på 1,6 % av BNP 2018, till följd av en genomgripande skattereform, och därefter en förbättring till ett underskott på 0,5 % av BNP 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 förväntas det strukturella saldot försämrats från 0,2 % av BNP under 2016 till -1,7 % av BNP under 2018 och att nå -0,8 % av BNP under 2020. Detta är förenligt med det medelfristiga budgetmålet på ett strukturellt underskott på 1 % av BNP och den tillåtna avvikelsen på grund av pensionsreformen och klausulen om strukturreformen i hälso- och sjukvårdssektorn. Det omräknade ⁽²⁾ strukturella saldot väntas öka från -1,9 % av BNP 2017 till -2,3 % av BNP 2018, och därefter minska till -0,2 % av BNP 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten hålla sig runt 40 % av BNP under 2017. Programmets prognos för BNP-tillväxt överensstämmer i stort med kommissionens prognos för 2017, men den framstår som klart gynnsam för 2018.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Lettland att se till att avvikelsen från det medelfristiga budgetmålet 2017 stannar inom de tillåtna avvikelser som är kopplade till reformen av pensionssystemet och den genomgripande strukturreformen på hälso- och sjukvårdsområdet. Med beaktande av dessa tillåtna avvikelser får det strukturella saldot försämrats med högst 1,0 % av BNP 2017. På grundval av kommissionens vårprognos 2017 väntas Lettland uppfylla det kravet under 2017. Lettland bör klara sitt medelfristiga budgetmål under 2018 om man beaktar de tillåtna avvikelser för genomförandet av reformen av pensionssystemet som beviljades för 2016 och för strukturreformen som beviljades för 2017, eftersom tillfälliga avvikelser rullas framåt över tre år. Baserat på kommissionens vårprognos 2017 är detta förenligt med en maximal nominell tillväxttakt för de primära offentliga nettoutgifterna ⁽³⁾ på 6,0 % för 2018, vilket motsvarar en försämring av det strukturella saldot på 0,3 % av BNP. Om politiken ligger fast riskerar Lettland en betydande avvikelse från det kravet. Sammantaget anser rådet att det kommer att krävas ytterligare åtgärder 2018 för att stabilitets- och tillväxtpaktens regler ska kunna följas.
- (8) Inkomstskillnaderna i Lettland är stora. Förhållandet mellan inkomsterna hos de rikaste 20 % av hushållen och de fattigaste 20 % låg på 6,5 år 2015, vilket var bland de högsta i unionen, men detta värde sjönk något under 2016. Skillnaden i inkomstfördelning före och efter skatter och sociala transfereringar är bland de minsta i unionen. Lettlands skattesystem är mindre progressivt än systemen i andra medlemsstater, vilket bidrar till den stora ojämlikheten och till fattigdom bland förvärvsarbetande. Skattekillen för låginkomsttagare är fortfarande bland de högsta i unionen, samtidigt som intäkter med hjälp av mindre tillväxthämmande skatteinstrument är en möjlighet

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

⁽³⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

som underutnyttjas. Den låga andelen skatteintäkter av BNP begränsar de tillgängliga resurserna för hållbara offentliga tjänster. Trots vissa framsteg i kampen mot skatteflykt förblir låg skattemoral ett allvarligt problem. I stabilitetsprogrammet för 2017 tillkännagavs att en skattereform skulle genomföras. I de viktigaste åtgärderna ingår en sänkning av skattesatsen för inkomsttagare från 23 % till 20 % för inkomster upp till 45 000 EUR per år, en höjning av det inkomstbaserade grundavdraget, införande av en bolagsskattesats på 0 % för återinvesterade vinster och anpassning av kapitalskattesatserna till 20 %. I reformen tas de landsspecifika rekommendationerna upp genom att skattekillen för låginkomsttagare sänks. Skattereformen är dock begränsad när det gäller att skatteväxla till mindre tillväxthämmande källor och att uppnå de angivna politiska målen att öka andelen skatteinkomster av BNP.

- (9) Brister i de grundläggande sociala skyddsnäten bidrar till stor fattigdom och ojämlikhet, även bland äldre och människor med funktionsnedsättning. Andelen fattiga med funktionsnedsättning är bland de högsta i Europa. Det faktum att det sociala biståndet ligger kvar på en otillräcklig nivå som inte förbättrats sedan 2009, och att detsamma gäller för pensionerna, innebär att det saknas ett effektivt skydd mot fattigdom och social utestängning. Att den reform om minimiinkomst som aviserades 2014 aldrig genomfördes inverkar negativt på de fattigaste hushållen, dock finns medelfristiga planer på ett lägsta inkomststöd.
- (10) Arbetskraften krymper, men sysselsättningen har bara ökat något och arbetslösheten sjunker endast långsamt. Utsikterna att hitta arbete är bättre i områden med stor ekonomisk verksamhet och för välutbildade arbetstagare, medan arbetslösheten är mer utbredd bland lågutbildade och på landsbygden. Vidareutbildning för arbetstagare skulle hjälpa till att ta itu med dessa frågor. Men även om den yrkesinriktade utbildningen har blivit mer attraktiv, så har reformen av läroplanen för att anpassa utbildningen till moderna krav på kompetens gjort små framsteg. Regelverket för arbetsplatsförlagt lärande har införts, och det är viktigt att arbetsmarknadsorganisationerna och företagen deltar aktivt i att genomföra det. Vidare deltar de arbetslösa i mindre utsträckning i aktiva arbetsmarknadsåtgärder än i de flesta andra medlemsstater, men åtgärder har vidtagits för att förbättra situationen, och de bör fortgå. Deltagandet i livslångt lärande är fortfarande lågt.
- (11) De lettiska myndigheterna har visserligen framgångsrikt påbörjat reformer av hälso- och sjukvården, men höga patientavgifter, långa köer, låga offentliga utgifter och ineffektiv fördelning av vården inskränker tillgängligheten. Kvotstyrda offentliga utgifter leder till att behandlingar senareläggs och till att patienterna antingen måste vänta länge eller själva betala för vården, vilket innebär att en del av befolkningen blir utan vård. Man har börjat reformera kvalitetssäkringssystemet, och efter hand bör förbättringarna ge resultat för patienterna och befolkningen. Vissa framsteg har gjorts när det gäller att öka effektiviteten inom hälso- och sjukvårdssystemet, men det krävs ytterligare rationalisering av sjukhusvården, förbättrad tillgång till öppenvård och primärvård samt en mer ändamålsenlig koppling mellan budgetanslag och tjänsternas kvalitet och kostnader.
- (12) De lettiska myndigheterna använder normalt förfaranden för offentlig upphandling vid hälso- och sjukvårdsinköp, men ytterligare effektivitetsvinster skulle kunna uppnås genom regelbunden användning av e-upphandling och inköpscentraler, vilket skulle göra de offentliga utgifterna genomsynligare och effektivare.
- (13) Brister i lagstiftningens kvalitet och den offentliga förvaltningens låga effektivitet och ändamålsenlighet har en negativ inverkan på företagsklimatet. Regeringen lade 2016 fram en ambitiös reformplan inriktad på en effektivare och mer professionell offentlig sektor. Den siktade på att förbättra effektiviteten genom att minska antalet anställda och centralisera stödfunktioner, främja resultatbaserade löner och öka öppenheten. Planen gäller bara statsförvaltningen, men väsentliga effektivitetsvinster torde dock även kunna göras på kommunal nivå.
- (14) Korruptionen håller fortfarande tillbaka Lettlands företagsklimat, och systemet för att förebygga intressekonflikter är fortfarande stelbent och byråkratiskt med otillräcklig kontroll. Reformen av konkursförfarandet är visserligen i stort sett slutförd, men genomförandet behöver övervakas noggrant med särskild uppmärksamhet på att omstruktureringsarna är få och graden av tillgångar som återvinns låg.

- (15) Omfattande reformer av högskoleutbildningen och den offentliga forskningen har gjorts under de senaste tre åren för att konsolidera forskningsinstituten och höja forskningsresultatens kvalitet och relevans. Men såväl styrning som organisatorisk uppbyggnad när det gäller finansieringen av den offentliga forskningen i Lettland förblir ineffektiva med medel splittrade mellan flera institut. Ineffektiv finansiering av den offentliga forskningen bidrar till mycket dåliga forskningsresultat, brist på kompetent arbetskraft både i den offentliga och i den privata sektorn samt låga nivåer av offentlig-privat samarbete. Företagens FoU-intensitet i Lettland ligger bland de lägsta i unionen.
- (16) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Lettlands ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har också bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Lettland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Lettland utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (17) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att nå det medelfristiga budgetmålet för 2018, med beaktande av de tillåtna tillfälliga avvikelserna kopplade till genomförandet av reformen av pensionssystemet och till strukturreformerna. Sänka skatten för låginkomsttagare genom skatteväxling till andra mindre tillväxthämmande källor och genom att förbättra skattemoralen.
2. Förbättra det sociala skyddsnätet och vidareutbilda arbetskraften genom att påskynda reformen av läroplanerna för yrkesutbildning. Förbättra hälso- och sjukvårdens kostnadseffektivitet och tillgänglighet, även genom att minska patientavgifterna och de långa väntetiderna.
3. Öka effektiviteten och ansvarsskyldigheten i den offentliga sektorn, särskilt genom att förenkla administrativa förfaranden och förstärka reglerna för att förebygga intressekonflikter, även för konkursförvaltare.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Litauens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/14)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Litauen konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Litauen, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Litauen offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Litauen hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Litauen lade fram sitt nationella reformprogram för 2017 den 27 april 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017 den 28 april 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Litauen omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen en förbättring av det totala saldot från ett underskott på 0,4 % av BNP för 2017 till ett överskott på 1,3 % av BNP för 2020. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1 % av BNP – väntas vara uppfyllt med marginal under programperioden. Den tillåtna anpassningsbanan inbegriper den reform av pensionssystemet som inleddes 2016. För 2017 ingår ytterligare omfattande strukturreformer av arbetsmarknaden och pensionssystemet. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka från 40,2 % av BNP för 2016 till 33,8 % för 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Samtidigt har de åtgärder som ska stödja de planerade överskottsmålen från 2018 och framåt inte beskrivits tillräckligt.
- (7) I stabilitetsprogrammet för 2017 begärde Litauen att få utnyttja den tillfälliga avvikelserna på 0,5 % av BNP i den förebyggande delen i enlighet med den gemensamt överenskomna ståndpunkt om flexibilitet i stabilitets- och tillväxtpakten, som Ekofinrådet tillstyrkte i februari 2016 med anledning av det planerade genomförandet av omfattande strukturreformer med en positiv inverkan på de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Det handlar särskilt om att öka pensionssystemets hållbarhet genom förstärkt indexreglering och en successiv förlängning av tiden för pensionsgrundande förvärvsarbete. Reformerna gick dock inte så långt som till att införa en automatisk koppling mellan pensionsålder och förväntad livslängd. Reformerna innebär vidare en modernisering av arbetsrätten genom att man inför nya typer av anställningsavtal, kortare uppsägningstider, lägre avgångsvederlag och flexibla arbetstider. De innebär också att arbetslöshets- och socialförsäkringsförmånerna blir generösare och omfattar fler, att den aktiva arbetsmarknadspolitiken utvidgas och att de olagliga och oförsäkrade anställningarna minskar i omfattning. Myndigheterna förutspår att reformerna ger en positiv inverkan på de offentliga finansernas hållbarhet genom att de leder till en genomsnittlig minskning av pensionsutgifterna på upp till 3,8 % av BNP på lång sikt, samtidigt som arbetsmarknadsdelen i reformen kan höja det årliga genomsnittet av antal anställda med upp till 10 %, vilket förefaller vara ett i stort sett rimligt antagande. Om reformerna genomförs fullt ut och i rätt tid kommer de därför att inverka positivt på de offentliga finansernas hållbarhet. På grundval av detta kan Litauen för närvarande anses uppfylla kraven för den begärda tillfälliga avvikelserna under 2017, förutsatt att landet genomför de överenskomna reformerna på lämpligt sätt, vilket kommer att följas upp under den europeiska planeringsterminen. Med tanke på att man måste se till att det lägsta riktmärket även fortsättningsvis respekteras (dvs. ett strukturellt underskott på 1,5 % av BNP) och med beaktande av den redan tillåtna avvikelserna i enlighet med klausulen om reformen av pensionssystemet (0,1 % av BNP) kan Litauen dock för närvarande bedömas uppfylla kraven för ytterligare en tillfällig avvikelse på 0,4 % av BNP under 2017, vilket är något lägre än de begärda 0,5 % av BNP.
- (8) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Litauen att under 2017 se till att avvikelserna från det medelfristiga budgetmålet begränsas till den tillåtna avvikelse som är kopplad till reformen av pensionssystemet. ⁽²⁾ Med beaktande av den tillåtna avvikelserna kopplad till pensionsreformen som beviljades för 2016 och den tillfälliga avvikelserna kopplad till genomförandet av strukturreformerna som beviljades för 2017 får det strukturella saldot

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Litauen får avvika från sitt medelfristiga budgetmål 2017 och 2018 på grund av en tillåten avvikelse från 2016 kopplad till reformen av pensionssystemet, eftersom tillfälliga avvikelser överförs från år till år i tre år.

försämrats med högst 1,3 % av BNP under 2017. På grundval av kommissionens vårprognos 2017 väntas Litauen uppfylla det kravet under 2017. Litauen bör klara sitt medelfristiga budgetmål 2018 om man beaktar den tillåtna avvikelse för genomförandet av reformen av pensionssystemet som beviljades för 2016 och den tillåtna avvikelser för strukturreformer som beviljades för 2017, eftersom tillfälliga avvikelser överförs från år till år i tre år. Baserat på kommissionens vårprognos 2017 är detta förenligt med en maximal nominell tillväxttakt för de primära offentliga nettoutgifterna⁽¹⁾ på 6,4 % för 2018, vilket motsvarar en försämring av det strukturella saldot på -0,6 % av BNP. Om politiken ligger fast väntas Litauen uppfylla det kravet under 2018. Sammantaget anser rådet att Litauen kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2017 och 2018.

- (9) Efter den senaste höjningen av den skattefria minimilönen har skattebördan minskat betydligt för låginkomsttagare under de senaste åren och ligger nu nära unionsgenomsnittet. Samtidigt har kompenserande skattehöjningar varit begränsade, och därför är skatteintäkterna som andel av BNP fortfarande bland de lägsta i unionen, vilket inskränker Litauens förmåga att angripa sociala utmaningar. De låga skatteintäkterna beror på en förhållandevis stor svart ekonomisk sektor och relativt små intäkter från miljö- och kapitalskatter.
- (10) Trots att Litauen har lyckats förbättra uppbörden av mervärdesskatt under senare år är det s.k. mervärdesskattgapet bland de största i unionen. Underrapportering av löner bidrar till problemen med låg skatteuppbörd. Bättre skattemoral skulle öka statens intäkter, göra skattesystemet rättvisare och ekonomin effektivare.
- (11) Äldreförsörjningskvoten kommer att öka stadigt, och pensionsutgifternas andel av BNP förväntas, med oförändrade pensionsregler, stiga med ca 50 % mot slutet av 2030-talet. Det är absolut avgörande att koppla pensionsförmånerna till förväntad livslängd för att begränsa den påfrestning som pensionsutgifterna blir för de offentliga finanserna.
- (12) Litauen har skjutit upp ikraftträdandet av den nya arbetsrättslagstiftningen och annan lagstiftning om den nya sociala modellen. Detta ger landet en möjlighet att säkerställa en lämplig avvägning mellan flexibilitet och trygghet på arbetsmarknaden. Den stora andelen människor som löper risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning, tillsammans med växande inkomstskillnader, förblir viktiga utmaningar för Litauen. Förhållandet mellan inkomsterna hos de rikaste 20 % av hushållen och de fattigaste 20 % steg från 5,3 under 2012 till 7,5 under 2015 och är näst högst i unionen. Detta är negativt för ekonomisk tillväxt, makroekonomisk stabilitet och möjligheterna för ett inkluderande samhälle att växa fram. För närvarande kan det sociala skyddsnätet inte hantera denna utmaning på ett effektivt sätt på grund av de låga utgifterna för social trygghet. Vidare är skillnaden i inkomstfördelning före och efter skatter och sociala transfereringar bland de minsta i unionen. Regeringen har emellertid satt kampen mot fattigdom och social utestängning högt upp på dagordningen. I lagstiftningen om den nya sociala modellen planeras generösare arbetslöshetsförmåner för fler, och det pågår vissa diskussioner om att göra det sociala biståndet generösare. Dessa viktiga beslut måste fortfarande antas och genomföras. För att ta itu med fattigdom bland de äldre kompletterade Litauen 2016 sin pensionslagstiftning med en mekanism för indexreglering som kan användas till att få pensionerna att räckta till bättre.
- (13) Det är viktigt att Litauen tar itu med bristande kvalifikationer och de negativa effekterna av att befolkningen i arbetsför ålder krymper. Andelen elever med otillräckliga baskunskaper förblir hög. Många skaffar sig högskoleutbildning, men högskoleutbildningen lider av låg standard och ekonomiska incitament som gynnar överdimensionering och ineffektivitet på bekostnad av resultaten. Man bör fortsätta med insatserna för att säkerställa hög kvalitet i undervisningen på alla nivåer, även med hjälp av nya yrkesbanor och arbetsvillkor. Detta är avgörande för att åtgärda otillräckliga studieresultat och brister i undervisningen samt för att säkerställa kvaliteten inom den högre utbildningen (även genom att införa resultatbaserad finansiering och konsolidera högre utbildningsanstalter).

⁽¹⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. De nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringarna jämnas ut under en fyraårsperiod. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

Det fortsatt låga deltagandet i vuxenutbildning i Litauen undergräver arbetsmarknadsreformernas effektivitet och utvecklingen mot en bättre kvalificerad arbetskraft. Litauen har fokuserat sina insatser på att erbjuda fler och mer relevanta offentligt finansierade utbildningsmöjligheter, men detta har än så länge inte gett några märkbara resultat. För att uppnå ett större, hållbart deltagande i vuxenutbildningar måste Litauen också uppmuntra enskilda att utbilda sig och ge fler arbetsgivare incitament att erbjuda sina anställda fortbildning.

- (14) Arbetslösheten bland personer med låg och medelhög utbildning ligger fortfarande över unionsgenomsnittet. Bland personer med funktionsnedsättning är många fattiga, delvis på grund av att de är dåligt integrerade på arbetsmarknaden. Aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder spelar för närvarande en begränsad roll när det gäller att hjälpa människor tillbaka in på arbetsmarknaden i Litauen. Det finns stort utrymme i Litauen för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande, bland annat genom att ge personer med funktionsnedsättning bättre stöd. Detta innebär till exempel ökade satsningar på individanpassade arbeten och program för arbetslivsinriktad rehabilitering samt förstärkta anslag till rehabilitering. Den nyligen antagna sysselsättningslagen kan förbättra utbudet av aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder.
- (15) Under senare år har Litauen lyckats förbättra dialogen mellan arbetsmarknadens parter. De deltar aktivt i diskussionerna om den nya arbetsrättslagstiftningen och den nya sociala modellen, och regeringen har lanserat en handlingsplan för att stärka dialogen mellan parterna. Handlingsplanen är inriktad på att stärka arbetsmarknadsparternas kapacitet, främja kollektivförhandlingar och förbättra dialogen mellan arbetsmarknadens parter på alla nivåer.
- (16) Hälssituationen i Litauen påverkar fortfarande i hög grad den potentiella tillgången till arbetskraft och arbetsproduktiviteten mycket negativt. Ansträngningar görs visserligen för att flytta patienter till kostnadseffektivare vårdformer, men hälso- och sjukvårdssystemets resultat hämmas fortfarande av att man i hög grad förlitar sig på sjukhusvård och att man lägger små resurser på förebyggande vård och folkhälsa. Patientavgifterna är mycket höga, särskilt för läkemedel.
- (17) Den negativa befolkningsutvecklingen innebär att tillväxten i allt högre grad kommer att vara beroende av arbetsproduktiviteten. Under åren 2000–2015 var tillväxten i arbetsproduktivitet i Litauen bland de snabbaste i unionens medlemsstater, men på senare tid har tillväxttakten saktat av. De offentliga investeringarna i Litauen dras med dålig planering och koppling till landets strategiska mål. Den offentliga FoU-intensiteten ökade till en nivå något över unionsgenomsnittet 2015, men FoU-intensiteten i företagen släpar fortfarande efter. Under 2016 antog Litauen riktlinjer för en reform av forsknings- och innovationspolitiken för att ta itu med kvarvarande utmaningar på forsknings- och innovationsområdet. Det ska ske genom att den institutionella finansieringen av FoU reformeras, att anstalter för forskning och högre utbildning och vetenskaps- och teknikparker konsolideras samt att samordningen, övervakningen och utvärderingen av politiken förbättras. Litauen har gjort vissa framsteg när det gäller att stödja alternativa finansieringsmetoder. Man har hjälpt till att etablera ett antal riskkapitalfonder och startkapitalfonder. Regeringen har också nyligen antagit en lag om gräsrotsinvestering.
- (18) Under de senaste åren har antalet mål om mutbrott i domstol ökat stadigt, vilket visar att Litauen har ökat sina ansträngningar för att bekämpa korruption. På vissa viktiga områden, till exempel hälso- och sjukvård och offentlig upphandling, tillämpas dock inte alltid bestämmelserna mot småskalig och omfattande korruption i praktiken. Inom vårdsektorn förekommer ofta informella betalningar till läkare. Det råder otillräcklig öppenhet när det gäller offentlig upphandling, särskilt i kommunerna. Dessutom hindrar de bristande reglerna för visseblåsare tips om eventuella oriktigheter i den offentliga och privata sektorn. Regeringen har prioriterat åtgärder mot korruption i vårdsektorn i sitt program mot korruption. För att minska riskerna för korruption och intressekonflikter i upphandlingar med lågt värde har regeringen också ålagt de upphandlande myndigheterna att offentliggöra information på internet om upphandlingar som inletts, budgivare som antagits och kontrakt som tilldelats. Det krävs dock fortsatt övervakning för att säkerställa att denna politik genomförs.
- (19) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen 2017 gjort en omfattande analys av Litauens ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Litauen har fått

tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Litauen utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

- (20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Litauen att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att behålla det medelfristiga budgetmålet för 2018, med beaktande av de tillåtna tillfälliga avvikelserna kopplade till genomförandet av reformen av pensionssystemet och till strukturreformerna. Förbättra skattemoralen och bredda skattebasen till källor som är mindre tillväxthämmande. Vidta åtgärder för att hantera utmaningen för den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt när det gäller pensioner.
2. Ta itu med kompetensbristen genom ändamålsenliga och aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och vuxenutbildning samt förbättra utbildningsresultaten genom att belöna kvalitet i undervisningen och den högre utbildningen. Förbättra resultaten i hälso- och sjukvårdssystemet genom att stärka öppenvården och den förebyggande vården och göra vården billigare. Se till att det sociala skyddsnätet i högre grad tillgodoser behoven.
3. Vidta åtgärder för att öka produktiviteten genom att förbättra de offentliga investeringarnas effektivitet och stärka deras koppling till landets strategiska mål.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ I enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Luxemburgs nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Luxemburgs stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/15)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾ rapporten om förvarningsmekanismen, där Luxemburg inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, som godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i Ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Luxemburg, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, säkerställa att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Luxemburg offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Luxemburg hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 28 april 2017 lade Luxemburg fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Luxemburg omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen en minskning av det samlade överskottet från 1,6 % av BNP för 2016 till 0,2 % av BNP för 2017, därefter följt av en stadig ökning till ett överskott på 1,2 % av BNP för 2021. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP – fortsätter att vara uppfyllt med marginal under hela programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten ligga kvar långt under fördragets referensvärde på 60 % av BNP. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt, utom för 2018 då det är synnerligen gynnsamt och 2021 då det är synnerligen försiktigt. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot uppgå till ett överskott på 0,4 % av BNP 2017 och 0,1 % av BNP 2018, vilket i grova drag överensstämmer med stabilitetsprogrammet för 2017 och ligger över det medelfristiga budgetmålet. Sammantaget anser rådet att Luxemburg kan väntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler under 2017 och 2018.
- (7) Oro för budgetpolitikens hållbarhet på lång sikt kvarstår, med tanke på den förväntade ökningen av kostnaderna för den åldrande befolkningen. Enligt 2012 års pensionsreform ska pensionssystemets hållbarhet bevakas och utvärderas vart femte år efter det att reformen antagits. Regeringen tidigare lade den första utvärderingen till 2016. Även om utvärderingen ledde till slutsatsen att pensionssystemet fortfarande går med överskott och har låtit betydande pensionsreserver avsättas, spås pensionssystemet ha ett negativt driftsresultat från och med 2023 när det gäller förhållandet mellan förmånsutgifter och bidrag. Enligt Eurostats nyligen reviderade befolkningsprognoser kommer befolkningen att öka mindre än vad som tidigare förväntats. Det kommer att påverka förhållandet mellan pensionärer och aktiva, vilket kommer att öka snabbare än vad som tidigare förväntades och spås leda till högre offentliga utgifter för pensioner. Inga framsteg har gjorts när det gäller att koppla den lagstadgade pensionsåldern till förväntad livslängd, enligt rådets tidigare rekommendation 2016. Luxemburg är det enda EU-land som inte har beslutat att höja den lagstadgade pensionsåldern under perioden 2013–2060. Luxemburg väntas år 2060 vara det land i unionen där andelen invånare som inte är i arbetsför ålder har ökat mest. Luxemburg har gjort begränsade framsteg när det gäller förtida pensionering. I juli 2015 lades ett lagförslag fram i parlamentet om att ändra reglerna för förtida pensionering, och förslaget behandlas fortfarande. Förtida pensionering fortsätter att vara vanligt överlag, och incitamenten att arbeta längre förblir få. Efter revideringen av befolkningsprognoserna står Luxemburg inför ytterligare risker i samband med kostnader för långvarig vård och omsorg. De kostnaderna är redan bland de högsta i medlemsstaterna räknat som andel av BNP och förväntas öka från 1,5 % till 3,2 % av BNP till 2060 (mer än en fördubbling från dagens nivå). Ett förslag till reform av försäkringen för långvarig vård och omsorg diskuteras av parlamentet.
- (8) De luxemburgska myndigheterna har antagit en omfattande skattereform som trädde i kraft i januari 2017. Reformen innebär ändringar främst i fråga om direkt beskattning, både för enskilda och företag, med målet att gradvis minska bolagsskatten (för ökad konkurrenskraft) och göra den personliga inkomstskatten progressivare (för ökad rättvisa). Samtidigt medför ökningen av vissa skatteutgifter en risk för att skatteunderlaget minskar. För att göra skatteintäkterna förutsägbarare kan skatteunderlaget breddas ytterligare. Det kan göras bl.a. genom att man ser över den för närvarande låga skatten på bostäder och i större omfattning utnyttjar alternativa källor. Exempelvis kan man skapa större samstämmighet mellan miljöskatterna och målen om en diversifierad ekonomi.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (9) De luxemburgska myndigheterna har insett risken med att vara alltför beroende av finanssektorn och har aktivt försökt diversifiera ekonomin under flera årtionden. Att minska ekonomins beroende av finanssektorn kvarstår som en viktig långsiktig utmaning. För att åtgärda det här behöver tankarna om diversifiering omsättas i specifika åtgärder med en klart fastställd tidplan. Eftersom arbetskraftskostnaderna är höga i landet, är det verksamheter med högre förädlingsvärde som kan utgöra alternativa tillväxtkällor. Huruvida Luxemburgs ekonomi ska kunna diversifieras beror således i stor utsträckning på branscher som är mindre känsliga för kostnadsnivån för arbetskraft. Dessa branscher bygger i hög grad på forskning och innovation, som tenderar att vara teknik- och kunskapsintensiv. Att minska eller undanröja hinder för investeringar och innovation som begränsar den ekonomiska utvecklingen kan frigöra innovationspotential och bidra till diversifiering. De offentliga investeringarna ligger över genomsnittet i euroområdet, medan de privata investeringarna ligger under. Att hålla en hög investeringsnivå är avgörande för tillväxtutsikterna.
- (10) Om den redan nu framgångsrika delen av tjänstesektorn som ligger utanför finansbranschen byggs ut ytterligare, bidrar även detta till att diversifiera ekonomin. Höga regelhinder kvarstår inom sektorn för företagstjänster, särskilt för revisorer, arkitekter, ingenjörer och advokater. För alla dessa yrken är företagsomsättningen lägre än både medelvärdet i unionen och medelvärdet för ekonomin som helhet. Begränsningar för dessa yrken kan alltså skada de luxemburgska företagens konkurrenskraft. Hindren består bland annat i att omfattande verksamhetsområden är förbehållna arkitekter, att enkla uppgifter som löneadministration och utarbetande av skattedeklarationer är förbehållna högt kvalificerat fackfolk, att bara advokater får ge rättslig rådgivning samt krav på associationsform, ägande, oförenliga verksamheter och begränsningar för advokaters verksamhet som kanske inte står i proportion till centrala principer som yrkets oberoende, liksom de därtill hörande formerna för tillsyn.
- (11) Riktade aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och program för livslångt lärande, särskilt för äldre arbetstagare vars sysselsättningsgrad är en av de lägsta i unionen, behövs för att undvika negativa konsekvenser. Åtgärder har vidtagits för att öka deras anställbarhet och anknytning till arbetsmarknaden. En lag om omklassificering av arbetstagare med funktionshinder har gällt sedan den 1 januari 2016, något som ökat möjligheterna för de arbetstagarna att stanna kvar längre på arbetsmarknaden. Någon övergripande strategi efter samråd med arbetsmarknadens parter har dock ännu inte lagts fram. Den s.k. ålderspakten, ett lagförslag som överlämnades till parlamentet i april 2014 och vars mål är att uppmuntra företag med fler än 150 anställda att ha kvar äldre arbetstagare, har ännu inte antagits. Möjligheter till kompetenslyft genom riktade aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och livslångt lärande för äldre arbetstagare fortsätter att ha stor betydelse för att sådana insatser ska ge önskat resultat. Att investera i kompetens är avgörande för att få full nytta av digitaliseringen och bibehålla konkurrenskraften.
- (12) Ett betydande åtgärdspaket har införts för att hantera det begränsade fastighetsutbudet, men konkreta resultat har ännu inte märkts. Svårigheter att få tillgång till byggbar mark, som oftast ägs av privatpersoner, förefaller vara ett av de största hindren för att öka utbudet av bostäder. Ett begränsat utbud av bostäder i kombination med hög efterfrågan har lett till konstant ökande bostadspriser. Det är i sin tur en förklaring till tendensen till ökad skuldsättning i hushållen, främst på grund av bolån. Trots omfattande investeringar i transportinfrastruktur förblir det även en utmaning att åtgärda trängseln i trafiken. Detta gäller i särskilt hög grad eftersom gränsgångare avskräcks från att använda moderna arbetsmetoder, såsom distansarbete, av skattepolitiken i grannländerna. Utmaningarna inom både bostäder och trafik kommer antagligen att ytterligare motverka satsningarna på att diversifiera ekonomin och öka konkurrenskraften. De kan också fungera som hinder för att attrahera högutbildade arbetstagare till arbetsmarknaden.
- (13) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Luxemburgs ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Luxemburg har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Luxemburg utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

- (14) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och anser ⁽¹⁾ att Luxemburg väntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Luxemburg att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Öka diversifieringen i ekonomin, inbegripet genom att undanröja hinder för investeringar och innovation. Avlägsna rättsliga restriktioner inom sektorn för företagstjänster.
2. Säkerställa pensionssystemets hållbarhet på lång sikt, begränsa förtida pensioneringar och öka äldre arbetstagares sysselsättningsgrad.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Ungerns nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Ungerns konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/16)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾ rapporten om förvarningsmekanismen, där Ungern inte konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Ungern offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Ungern hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 2 maj 2017 lade Ungern fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (5) Ungern omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. Enligt konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen en försämring av det samlade underskottet från 1,8 % under 2016 till 2,4 % under både 2017 och 2018, och därefter en successiv förbättring till 1,2 % av BNP år 2021. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1,7 % av BNP fram till 2016, därefter reviderat till 1,5 % av BNP 2017 – förväntas uppnås 2020. Baserat på det omräknade⁽¹⁾ strukturella saldot kommer det medelfristiga budgetmålet dock inte att nås under programperioden. Enligt konvergensprogrammet kommer den offentliga skuldkvoten att sjunka successivt till knappt 61 % av BNP mot slutet av 2021. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är gynnsamt, vilket innebär risker för genomförandet av underskottsmålen.
- (6) I konvergensprogrammet för 2017 anges att budgetkonsekvenserna av den exceptionella tillströmningen av flyktingar och de säkerhetsrelaterade åtgärderna under 2016 och 2017 är betydande, och det ges även tillräckliga belägg för dessa extra budgetkostnadens art och omfattning. Enligt kommissionen uppgick de extra utgifter som kan beaktas för den exceptionella tillströmningen av flyktingar under 2015 till 0,04 % av BNP, och det finns inga extra utgifter som kan beaktas för tillströmningen av flyktingar under 2016. De extra utgifter som kan beaktas för säkerhetsrelaterade åtgärder uppgick till 0,04 % av BNP 2016. Under 2017 väntas ingen ytterligare ökning av utgifterna på grund av den exceptionella tillströmningen av flyktingar, medan den extra effekten på budgeten förorsakad av säkerhetsrelaterade åtgärder för närvarande uppskattas till 0,14 % av BNP. Bestämmelserna i artiklarna 5.1 och 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att ta hänsyn till dessa extra utgifter, eftersom flyktingtillströmningen och det allvarliga terroristhotet är ovanliga händelser som har stor inverkan på Ungerns offentliga finanser och eftersom hållbarheten inte äventyras av att man tillåter en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan för att nå det medelfristiga budgetmålet. Den anpassning som krävs för att nå det medelfristiga budgetmålet för 2016 har därför sänkts för att beakta de extra säkerhetsrelaterade utgifterna. I fråga om 2017 kommer en slutbedömning, också av de belopp som kan beaktas, att göras våren under 2018, på basis av de ungerska myndigheternas faktiska uppgifter.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Ungern att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på 0,6 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2017.
- (8) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen och särskilt landets skuldnivå förväntas Ungern att under 2018 göra ytterligare anpassningar för att nå sitt medelfristiga budgetmål på ett strukturellt underskott på 1,5 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas⁽²⁾ nominella tillväxttakt får vara högst 2,8 % under 2018. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på 1,0 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det en risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Ungern förväntas ändå iakta skuldkriteriet under 2017 och 2018. Rådet anser överlag att ytterligare åtgärder kommer att krävas från och med 2017 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att bedömningen av 2018 års utfall av budgeten kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Ungerns offentliga finanser. Mot denna bakgrund noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, särskilt med tanke på Ungerns konjunkturläge.
- (9) Ungerns konkurrenskraft och potentiella tillväxt hämmas av låga privata investeringar och låg produktivitet. Negativa faktorer för företagsklimatet och företagsinvesteringar är i synnerhet kopplade till svagt presterande institutioner och svag styrning. Ständiga förändringar av regelverket och skattereglerna är ett av de största hindren för företagande i Ungern, vartill kommer otillräckligt engagemang från berörda parter och brist på evidensbaserad

⁽¹⁾ Det strukturella saldot, omräknat av kommissionen på grundval av uppgifterna i konvergensprogrammet enligt den allmänt vedertagna metoden.

⁽²⁾ Nettobeloppet för de offentliga utgifterna består av de sammanlagda offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationell fast bruttoinvestering är utjämnad över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsiden eller inkomstökningar som fastställts genom lagstiftning är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

politisk ledning. Rättsliga hinder i tjänstesektorn tenderar också att hålla tillbaka marknadsdynamiken och hämma investeringarna. En restriktiv reglering, även i detaljhandeln, begränsar konkurrensen i tjänstesektorn och tynger ner företagsklimatet.

- (10) Ungerns totala skatteuttag som andel av BNP ligger fortfarande betydligt högre än i jämförbara grannländer, och utmaningar i skattesystemet kvarstår. Regeringen har sänkt arbetsgivaravgifterna med fem procentenheter under 2017, och en ytterligare sänkning med två procentenheter är planerad till 2018. Åtgärden har minskat skattekillen för låginkomsttagare väsentligt, men den är fortfarande hög. Detta är särskilt fallet för låginkomsttagare utan barn. För dem är skattekillen fortfarande bland de högsta i unionen. Skattesystemet är fortfarande komplicerat. Trots en vikande trend sedan 2013 tenderar de sektorsspecifika skatterna – vissa är påfallande snedvridande – fortfarande att göra skattesystemet komplicerat och försvaga förtroendet hos investerare. Det faktum att skattesystemet är komplicerat och ofta ändras i kombination med höga kostnader för att följa regelverket och administrativa bördor är omständigheter som fortsätter att undergräva förtroendet hos investerare i Ungern.
- (11) Svagt presterande institutioner inverkar negativt på företagsklimatet och minskar ekonomins tillväxtpotential. Särskilt och trots nyligen genomförda förbättringar och ändringar i lagen om offentlig upphandling är framstegen när det gäller att öka insynen och konkurrensen vid offentlig upphandling fortfarande begränsade. Den nuvarande strategin för e-upphandling lägger en fast grund för ökad insyn, men dess genomförande och inverkan på effektivitet och öppenhet behöver övervakas. Riskerna för korruption är fortfarande stora och påverkar företagsklimatet negativt, och det finns påfallande brister i åtgärderna för att ta itu med frågan. Ungern har vidare drabbats av förseningar med genomförandet av e-upphandlingsstrategin. Detta fördröjer införandet av e-upphandling i Ungern, vilket är avgörande för att öka insynen och konkurrensen.
- (12) Situationen i tjänstesektorn, inklusive detaljhandeln, är fortfarande särskilt problematisk i Ungern. Under det senaste året fortsatte regeringen att ingripa på marknader som tidigare var konkurrensutsatta, och den antog strängare krav för persontrafik ledd av oberoende trafikledningscentraler. Regeringen har inte vidtagit några genomgripande åtgärder för att förenkla regelverket i tjänstesektorn, särskilt detaljhandeln, inom offentlig avfallshantering, utgivning och distribution av läroböcker eller mobila betalningssystem. I detaljhandeln saknas tydliga riktlinjer för beviljande av tillstånd att öppna nya butiker som är större än 400 m². Detta bidrar till bristen på insyn och förutsägbarhet inom sektorn. De kvarstående regelhindren i tjänstesektorn, även detaljhandeln, begränsar marknadsdynamiken och hämmar investeringar, vartill kommer osäkerhet för investerare, särskilt internationella investerare.
- (13) För att stödja Ungerns konkurrenskraft och potentiella tillväxt på medellång sikt krävs det strukturreformer som främjar investeringar i mänskliga resurser, särskilt utbildning, hälso- och sjukvård, och fortsatta satsningar på att förbättra arbetsmarknadens funktion. Ökad social rättvisa kommer också att vara viktigt för att uppnå tillväxt som kommer fler människor till godo.
- (14) Resultaten när det gäller baskunskaper är fortfarande svaga internationellt sett. Pisaundersökningen (OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer) 2015 av utbildningssystemen visade på klart försämrade resultat, och kopplingen mellan elevernas socioekonomiska bakgrund och hur väl de lyckas i skolan är bland de tydligaste i unionen. Typen av skola har mycket stor betydelse för utbildningsresultaten. Nedsänkningen av undervisningstimmar i naturvetenskapliga ämnen inom den yrkesinriktade utbildningen sedan 2016 lär leda till större eftersläpning i naturvetenskap för Ungern. Andelen elever som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning har planat ut under de senaste fem åren och är fortsatt särskilt hög bland romer. Fördelningen av elever med sämre förutsättningar mellan skolorna är ojäm, och romska barn går i allt högre grad i skolor där majoriteten är romer. Åtgärder har vidtagits för att stödja lärarutbildning, förskoleverksamhet och skolresultat och för att motverka att romer slutar skolan i ett tidigt skede. Trots att åtgärder har vidtagits för att angripa segregering är dessa inte tillräckligt övergripande och systematiska för att hantera utmaningen. Det växande behovet av en högt kvalificerad arbetskraft motsvaras inte av ett tillräckligt antal sökande till högskolan och tillräckligt många utexaminerade. Den ändring av högskolelagen som antogs 2017 kan leda till att situationen ytterligare försämras.
- (15) Arbetsmarknaden har utvecklats positivt på senare år med en arbetslöshet som är tillbaka på nivåerna före krisen. Sysselsättningen nådde historiskt höga nivåer tack vare nya arbetstillfällen i den privata sektorn och det offentliga sysselsättningsprogrammet, som fortfarande är den största aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärden i Ungern med över 200 000 deltagare. På senare år har en rad åtgärder beslutats som ska underlätta övergången från programmet

till den reguljära arbetsmarknaden. Programmet är dock fortfarande inte tillräckligt målinriktat, och det lyckas fortfarande endast i begränsad omfattning att återföra deltagarna till den reguljära arbetsmarknaden. Parallellt står vissa sektorer inför växande brist på arbetskraft. Andra aktiva arbetsmarknadsåtgärder intensifieras, delvis med hjälp av unionsfinansiering, men ytterligare ansträngningar behövs för att underlätta övergången till den reguljära arbetsmarknaden. Profileringsystemet för de arbetslösa är i gång, men det är ännu inte helt ändamålsenligt. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan könen har ökat under senare år, och föräldraskap påverkar kvinnors sysselsättningsgrad mer än i de flesta andra länder i unionen. Arbetsmarknadsdeltagandet påverkas av en jämförelsevis svag hälsostatus och ojämlig tillgång till hälso- och sjukvård. Arbetsmarknadens parter deltar endast i begränsad omfattning i utformningen av politiken.

- (16) Vissa fattigdomsindikatorer har sjunkit tillbaka till samma nivåer som före krisen, men de håller sig ovanför unionsgenomsnittet. Fattigdomen bland barn och romer förblir särskilt hög, men den sjunker. En betydande andel av romer i sysselsättning arbetar i det offentliga sysselsättningsprogrammet. Än så länge har de bara integrerats i begränsad omfattning på den reguljära arbetsmarknaden.
- (17) Det sociala biståndet och arbetslöshetsförmånerna är mindre tillräckligt och omfattar inte så många människor. Arbetslöshetsförmåner betalas ut under tre månader, vilket är kortast i unionen och kortare än den genomsnittliga tid arbetssökande behöver för att hitta ett jobb. Den reform av det sociala biståndet som gjordes 2015 strömlinjeformade systemet, men den förefaller inte ha åstadkommit någon enhetlig och minsta tillräcklig levnadsstandard för de behövande. När det gäller de förmåner som administreras av kommunerna finns det en stor bedömningsfrihet i fråga om rätt till förmåner och förmånernas storlek, vilket skapar osäkerhet för mottagarna. Den garanterade minimiinkomsten ligger fryst på en låg nivå, men de ungerska myndigheterna planerar att gradvis höja nivån på de riktade kontantförmånerna under de kommande åren. Redan 2017 höjdes tre av dessa förmåner något. Ytterligare riktade åtgärder skulle avhjälpa materiell nöd hos de minst gynnade grupperna, särskilt barn och romer.
- (18) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Ungerns ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Ungern har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Ungern utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Ungern att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Ungerns offentliga finanser.
2. Fullfölja minskningen av skattekillen för låginkomsttagare och förenkla skattestrukturen, särskilt genom att sänka de mest snedvridande skatterna på sektorsnivå. Öka insynen och konkurrensen i den offentliga upphandlingen genom att införa ett heltäckande och ändamålsenligt system för e-upphandling samt stärka regelverket mot korruption. Förbättra regelverkets förutsägbarhet, öppenheten och konkurrensen, särskilt i tjänstesektorn och i synnerhet i detaljhandeln.
3. Bättre anpassa det offentliga sysselsättningsprogrammet till dem som befinner sig längst från arbetsmarknaden och ge ändamålsenligt stöd till arbetssökande för att underlätta övergången till arbetsmarknaden, även genom intensifierade aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vidta åtgärder för att förbättra utbildningsresultaten och öka mindre gynnade grupper, särskilt romers, deltagande i grundläggande utbildning. Förbättra det sociala biståndets täckning och tillräcklighet och förlänga arbetslöshetsförmånernas varaktighet.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Maltas nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Maltas stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/17)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Malta inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Malta, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten för Malta 2017 offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Malta hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som antogs av rådet den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 18 april 2017 lade Malta fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 2 maj 2017 sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Malta omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen att bibehålla ett samlat överskott under 2017–2020. Det medelfristiga budgetmålet – en balanserad budget när det gäller BNP – fortsätter att vara uppfyllt med positiv marginal under hela programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet förväntas den offentliga sektorns skuldkvot ligga kvar strax under fördragets referensvärde på 60 % av BNP och därefter successivt minska från 58,3 % av BNP 2016 till 47,6 % 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna är realistiskt för 2017 och försiktigt för 2018–2020. Samtidigt finns möjliga genomföranderisker för budgeten.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Malta att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigerings på 0,6 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet. Resultatuppgifter tyder på att Malta nådde sitt medelfristiga budgetmål redan 2016. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot att stiga från ett överskott på 0,4 % av BNP 2017 till 0,7 % av BNP 2018, och ligga kvar över det medelfristiga budgetmålet. Sammantaget anser rådet att Malta kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2017 och 2018.
- (8) Trots att det medelfristiga målet ligger tre år före målet ökade utgifterna snabbare än den potentiella produktionstillväxten. Om detta fortsätter kommer det att bli ett problem för de offentliga finansernas hållbarhet, särskilt vad gäller oförutsedda negativa effekter på inkomsterna. De maltesiska myndigheterna har genomfört översyner på vissa områden av de offentliga utgifterna som är särskilt relevanta när det gäller hållbarhet – hälso- och sjukvård, utbildning och socialförsäkring. Rekommendationerna måste genomföras snabbt och effektivt om de ska vara ändamålsenliga när det gäller att uppnå målen. På grund av de beräknade kostnaderna för den åldrande befolkningen, till exempel för hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg och pensioner, är Maltas offentliga finanser fortfarande utsatta för risker vad gäller den långsiktiga hållbarheten. Den kraftiga ökningen av de förväntade åldersrelaterade utgifterna beror främst på kostnaderna för pensioner som förväntas öka med 3,2 procentenheter av BNP till 2060 enligt 2015 års rapport om åldrande. En del av de nyligen vidtagna åtgärderna kommer troligen att leda till besparingar. Dessa besparingar kommer dock förmodligen inte att vara tillräckliga för att kompensera det stigande utgiftstrycket eller märkbart förbättra den långsiktiga hållbarheten. Det kan därför komma att krävas ytterligare åtgärder.
- (9) Malta har lagt fram åtskilliga åtgärdsförslag för att hantera den dubbla utmaningen med att nå hållbarhet och samtidigt säkerställa tillräckliga pensionsinkomster som pensionssystemet kräver. De åtgärder som vidtagits i 2017 års budget förväntas i måttlig grad sänka fattigdomsriskerna för äldre och i någon mån förbättra nettoersättningsnivån för den garanterade minimipensionen. Indikatorerna för pensionernas tillräcklighet tyder fortfarande på att det finns ett avsevärt utrymme för förbättring, inbegripet att minska den stora skillnaden i täckning mellan könen.
- (10) Trafikstockningarna har blivit ett hinder för företagen och de yttre kostnaderna för dem (ekonomiska och miljömässiga) har uppskattats till 274 miljoner euro per år och förväntas öka. Dessutom fortsätter utsläppen av växthusgaser från trafiken att öka och Malta kommer troligen inte att nå sina utsläppsmål för 2020. Malta har antagit en omfattande nationell transportstrategi fram till 2050 och en översiktsplan för transportsektorn fram till 2025. Dessa innehåller en mängd olika åtgärder för att rationalisera användningen av privatbilar, främja alternativa

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

transportlösningar och effektivare utnyttja multimodala och kollektiva transportsystem. Även om dessa åtgärder förväntas ge avsevärda förbättringar, förväntas trafikstockningarna fortfarande öka och utsläppen av växthusgaser från transporter förväntas bara minska måttligt till 2030.

- (11) Det finansiella systemet kännetecknas av ett stort antal utländska institutioner som lockats till landet bland annat av de gynnsamma skattevillkoren. Malta är den enda medlemsstaten som utnyttjar ett fullständigt skatteavräknings-system för företagsbeskattningen och erbjuder ett skattelättnadsprogram med återbetalning. Landet har ett utbrett nätverk av dubbelbeskattningsavtal och en attraktiv skattehemviststatus för enskilda. Kontrollen av det internationellt inriktade näringslivet är dock svår att genomföra. Den finansiella sektorn har det mesta av sin verksamhet utanför Malta. Mot bakgrund av detta har Malta bjudit in IMF och Världsbanken att genomföra ett bedömningsprogram för den finansiella sektorn före utgången av 2018. Malta är dessutom part i Eiopas beslut från januari 2017 om samarbete mellan försäkringstillsynsmyndigheterna. ECB har, på grundval av sin egen bedömning och utkastet till beslut från Maltas myndighet för finansiella tjänster, nyligen beslutat att dra tillbaka banktillståndet för en liten leverantör av internetbanktjänster som tar emot insättningar även från länder utanför Malta.
- (12) Trots framstegen krävs fortfarande ytterligare förbättringar av rättsväsendets effektivitet. Även om regeringen har föreslagit nya åtgärder om en andra chans och insolvens, skadas kvaliteten på företagsklimatet i Malta av långdragna insolvens- och nedskrivningsförfaranden. Dessutom föreskriver reglerna om skuldavskrivning ingen tidsgräns och de saknar därmed rättssäkerhet. För att hantera dessa brister infördes genom en ändring av bolagslagen (*Companies Act*) större ändringar av den rättsliga ramen för insolvens, till exempel en möjlighet till medling. Det återstår dock att analysera vilken påverkan dessa ändringar får.
- (13) Det råder brist på arbetskraft på många områden och anpassningen av kompetensen till arbetsmarknaden är fortfarande ofullständig. En väsentlig del av den maltesiska arbetskraften är fortfarande lågkvalificerad. Även om utbildningsnivån håller på att höjas är andelen elever som lämnar skolan med enbart grundskoleutbildning fortfarande stor. De grundläggande kunskaperna bland ungdomar är fortfarande låga. Tillgången till och deltagandet i livslångt lärande – med arbetsgivarnas deltagande – ökar även bland de lågutbildade, men med tanke på uppgiftens omfattning krävs fortsatta satsningar. Stora investeringar i utbildningssystemet förväntas ge resultat, särskilt om satsningarna fortsätter och förbättras i framtiden. Sysselsättningsgraden förbättras hela tiden och arbetslösheten har sjunkit till under 5 %. Deltagandet på arbetsmarknaden ligger ändå bland de lägsta i unionen, särskilt för äldre och för lågutbildade kvinnor, vilket också tyder på en kvarstående risk för social utestängning för dem som inte har förmåga att anpassa sig till den snabbt föränderliga ekonomin. De nuvarande politiska investeringarna bör därför fortsätta, särskilt genom det nyligen etablerade nationella kompetensrådet (*National Skills Council*), och ytterligare utveckling måste noggrant övervakas.
- (14) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Maltas ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen till de rekommendationer Malta fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Malta utan även i vilken utsträckning unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (15) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017, och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Malta att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Utöka omfattningen av de pågående översynerna av utgifterna till den bredare offentliga sektorn och införa resultatbaserade offentliga utgifter.

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

2. Säkerställa effektiv nationell tillsyn av internationellt inriktade företag genom finansiella institutioner med licens i Malta genom att stärka samarbetet med tillsynsmyndigheterna i det land där företagen är verksamma.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Nederländernas nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/18)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Nederländerna var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen även en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, vilken godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet en rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Nederländerna, i egenskap av medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, såsom återspeglas i rekommendationerna 1 och 2 nedan, genomförs fullständigt och i tid.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (3) Landsrapporten 2017 för Nederländerna offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Nederländerna hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Nederländerna har makroekonomiska obalanser. Nederländerna har det största överskottet i bytesbalansen räknat som genomsnitt på tre år av BNP bland de medlemsstater som ingår i euroområdet. Överskottet tyder på en mindre optimal resursfördelning och borde innebära att det finns utrymme för ökad tillväxt och välfärd. Hushållens disponibla inkomst hålls tillbaka av en stor obligatorisk avgiftsskyl. Den privata skuldsättningen är hög, särskilt har hushållen stora bolån. Hushållens stora skulder ökar sårbarheten för finansiella chocker. Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för att minska risken för negativa effekter på den nederländska ekonomin och, med tanke på landets storlek och gränsöverskridande betydelse, även på hela den ekonomiska och monetära unionen.
- (4) Den 26 april 2017 lade Nederländerna fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes samband ska kunna beaktas.
- (5) De relevanta landsspecifika rekommendationerna har beaktats i programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonderna*) för perioden 2014–2020. Såsom anges i artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpningen av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Nederländerna omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I sitt stabilitetsprogram för 2017 planerar regeringen en ökning av överskottet i den offentliga sektorns finanser från 0,5 % av BNP 2017 till 1,3 % av BNP 2020. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP – fortsätter att vara uppfyllt med marginal under hela programperioden. Enligt 2017 års stabilitetsprogram förväntas den offentliga skuldkvoten falla till 58,5 % 2017, dvs. under fördragets referensvärde på 60 % av BNP. Regeringen planerar en fortsatt minskning av den offentliga skuldkvoten till 49,3 % av BNP 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för de budgetprognoserna är realistiskt. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldoto att stiga från ett överskott på 0,2 % av BNP 2017 till 0,4 % av BNP 2018, vilket är över det medelfristiga budgetmålet. Den offentliga skulden förväntas sjunka stadigt till en nivå under vad skuldkriteriet kräver. Sammantaget anser rådet att Nederländerna kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler under 2017 och 2018. Samtidigt finns det – med bibehållen respekt för det medelfristiga målet – utrymme för att stödja potentiell tillväxt och inhemsk efterfrågan genom att använda finans- och strukturpolitiken, inbegripet investeringar i forskning och utveckling, och genom att skapa förutsättningar för högre reallöneökningar, även vid ihållande externa obalanser.
- (7) Den senaste tidens ökande sysselsättning beror främst på att antalet visstidsanställda och egenföretagare har ökat. Att andelen visstidsanställda är hög och ökar samt att egenföretagarna utan anställda ökar i snabb takt beror på de stora skillnaderna mellan tillämpliga arbetsrättsliga bestämmelser, skydd av arbetstagare samt skillnaderna i skatte- och socialförsäkringslagstiftningen. Trots att vissa åtgärder har vidtagits innebär vissa av dessa faktorer fortfarande att det finns ekonomiska incitament för anställda att börja arbeta som egenföretagare eller att det lönar sig att rekrytera på visstidskontrakt. Detta kan få synnerligen snedvridande effekter i periferin av arbetsmarknaden och kan ha bidragit till den måttliga aggregerade reallöneökning som konstaterats. Egenföretagare är oftare dåligt försäkrade mot funktionsnedsättning, arbetslöshet och ålderdom. Detta skulle kunna påverka socialförsäkringssystemets hållbarhet

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

på längre sikt. Genomförandet av åtgärder för att komma åt falskt egenföretagande är vilande tills 2018. Sysselsättningsgraden för människor med migrantbakgrund förblir en viktig utmaning. Sysselsättningsgraden för migranter som inte är födda i EU är 20 procentenheter lägre än för människor födda i Nederländerna. Endast en liten del av den siffran förklaras av olikheter i ålder och utbildning.

- (8) Senare års stigande sparkvot för hushållen berodde delvis på mer sparande i den andra pelaren i pensionssystemet (obligatoriska privata tillägssystem), som understöddes av regelverket. En lämplig fördelning av kostnader och risker inom och mellan generationer, utöver de regler som antagits i fråga om indexreglering och finansiella reserver (ramverk för finansiell bedömning) skulle hjälpa hushållen att placera sina ekonomiska resurser på ett mer tillväxtvänligt sätt. Regeringen tillkännagav sin avsikt att grundligt reformera den andra pelaren i pensionssystemet för att förbättra täckningen och skapa ett genomsynligare, flexiblare och försäkringstekniskt rättvisare system.
- (9) Stelbenthet och snedvridande incitament har byggts upp över årtionden och präglar nu bostadsfinansieringen och sparmönstren inom sektorn. Hushållens tendens att öka sina bolån i takt med stigande fastighetsvärden speglar i stort de skatteincitament som länge erbjudits, särskilt att räntan på bolån är helt avdragsgill. Trots den allt starkare ekonomiska återhämtningen har inga ytterligare åtgärder vidtagits för att angripa detta sedan 2012.
- (10) Investeringarna sjönk kraftigt under krisen och har endast delvis återhämtat sig sedan dess. Svagheten hos de investeringar som omfattar hela ekonomin förefaller ha ett starkt cykliskt drag, och framkallades av en nedgång på bostadsmarknaden och vissa beslut om konsolidering av de offentliga finanserna. Hindren för investeringar förefaller små, men förfarandena för att få ett bygglov är förhållandevis långa. De låga investeringarna i förnybar energi verkar vara kopplad till den tidigare marknadsdynamiken, osäkerheten på marknaden och regleringar. De offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling är låga om man ser till utbildningsnivå, studieresultat och den ekonomiska utvecklingen jämfört med de topppresterande medlemsstaterna. De offentliga utgifterna på detta område har stagnerat sedan 2014 och de privata satsningarna på forskning och utveckling ligger kvar på en låg nivå. Inga framsteg har gjorts när det gäller rådets därmed sammanhängande rekommendation från 2016.
- (11) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Nederländernas ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt 2017 års stabilitetsprogram, 2017 års nationella reformprogram samt uppföljningen av de rekommendationer Nederländerna fått under tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Nederländerna utan även i vilken mån unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (12) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat 2017 års stabilitetsprogram och anser i ett yttrande⁽¹⁾ att Nederländerna kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.
- (13) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat 2017 års nationella reformprogram och 2017 års stabilitetsprogram. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1 och 2 till Nederländerna nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Nederländerna att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Med bibehållen respekt för det medelfristiga målet, använda finans- och strukturpolitiken till att stödja potentiell tillväxt och inhemsk efterfrågan, inbegripet investeringar i forskning och utveckling. Vidta åtgärder för att minska de kvarvarande snedvridningarna på bostadsmarknaden och incitamenten för hushållen att ta lån, i synnerhet genom att begränsa möjligheterna till skatteavdrag för bolåneräntor.

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

2. Tackla kvarvarande hinder för att anställa personal på tillsvidarekontrakt. Ta itu med den stora ökningen av antalet egenföretagare utan anställda, bland annat genom att minska de skattefördelar som främjar egenföretagande utan att för den skull äventyra företagande, och göra det lättare för egenföretagare att få tillgång till ett socialt trygghetssystem till överkomligt pris. Baserat på den breda beredningsprocess som redan startat, göra pensionssystemets andra pelare öppnare och mer motståndskraftig mot chocker samt öka rättvisan mellan generationerna. Skapa förutsättningar för högre reallöneökningar med bibehållen respekt för den roll som arbetsmarknadens parter spelar.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017,

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Österrikes nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Österrikes stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/19)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Österrike inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Österrike, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendation 1, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Österrike offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Österrike hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 21 april 2017 lade Österrike fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 2 maj 2017 sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonderna*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpningen av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Österrike omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I sitt stabilitetsprogram för 2017 förutsår regeringen att det totala underskottet kommer att förbättras till 1,0 % av BNP under 2017 för att därefter nå 0,3 % av BNP 2021. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 0,45 % av BNP fram till 2016 och därefter 0,5 % av BNP – förväntas uppnås 2019. Enligt stabilitetsprogrammet kommer den offentliga skuldkvoten att sjunka successivt till 71,0 % av BNP 2021, från 84,6 % 2016. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är gynnsamt, utifrån antagandet om en stark ökning av investeringarna och exporten under 2017 och 2018.
- (7) I stabilitetsprogrammet anges att den exceptionella flyktingströmmen och säkerhetsrelaterade åtgärder kommer att få en betydande inverkan på budgeten, och i programmet ingår uppgifter som visar på dessa extra budgetutgifters art och omfattning. Enligt kommissionen uppgick de extra utgifter som kan beaktas under 2016 till 0,25 % av BNP för den exceptionella flyktingströmmen och till 0,04 % av BNP för säkerhetsrelaterade åtgärder. Den extra effekten på budgeten förorsakad av säkerhetsrelaterade åtgärder uppskattas för närvarande till 0,01 % av BNP under 2017 jämfört med 2016. Bestämmelserna i artikel 5.1 och artikel 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att ta hänsyn till de här extrautgifterna, eftersom flyktingströmmen och det allvarliga terrorisotet är ovanliga händelser och deras effekt på Österrikes offentliga finanser stora och eftersom hållbarheten inte torde äventyras av att man tillåter en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet. Därför har den efterfrågade anpassningen på väg mot det medelfristiga budgetmålet för 2016 sänkts med hänsyn till extrautgifterna på grund av flyktingströmmen och de säkerhetsrelaterade utgifterna. I fråga om 2017 kommer en slutbedömning, också av de belopp som kan beaktas, att göras våren 2018, utifrån de österrikiska myndigheternas faktiska uppgifter.
- (8) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet att Österrike ska säkerställa att avvikelsen från det medelfristiga budgetmålet begränsas till vad som tillåts på grund av den exceptionella flyktingströmmens inverkan på budgeten ⁽²⁾ och på så sätt uppnå en årlig finanspolitisk korrigerings om 0,3 % av BNP 2017, såvida inte de medelfristiga budgetmålen kan uppnås med mindre ansträngning. Utifrån kommissionens vårprognos 2017 måste det strukturella saldot förbli stabilt 2017, med hänsyn till de beviljade avvikelserna. Kommissionens prognos tyder på en risk för en viss avvikelse från det kravet under 2017. Under 2018 bör Österrike, enligt kommissionens vårprognos 2017, se till att den nominella tillväxten för nettobeloppet för de primära offentliga utgifterna ⁽³⁾ inte överskrider 2,2 %, vilket

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Österrike får avvika från sitt medelfristiga budgetmål 2017 och 2018 till följd av den exceptionella flyktingströmmen och de säkerhetsrelaterade åtgärdernas betydande inverkan på budgeten 2015 och 2016, eftersom tillfälliga avvikelser i vartdera fallet gäller under en sammanlagd period om tre år.

⁽³⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsersättning. Nationellt finansierad fast bruttoinvestering fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

motsvarar en förbättring av det strukturella saldöt med 0,3 % av BNP⁽¹⁾. Om det inte blir några politiska förändringar finns det risk för en viss avvikelse från det kravet under 2018. Österrike förväntas ändå följa reglerna för skuldkriteriet under 2017 och 2018. Sammantaget anser rådet att Österrike måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa efterlevnad under 2017 och 2018.

- (9) Utgifterna för pensioner och hälso- och sjukvård utgör en medelhög risk för den finanspolitiska hållbarheten på medellång och lång sikt, på grund av den snabbt ökande åldrande befolkningen. Österrikes offentliga utgifter för pensioner är relativt höga jämfört med andra medlemsstater och förväntas öka med 0,5 procentenheter av BNP fram till 2060. Detta ska jämföras med unionsgenomsnittet som förväntas minska med 0,2 procentenheter av BNP under samma period. Den faktiska pensionsåldern är fortfarande låg trots reformer på senare tid och är en av de främsta faktorerna bakom de höga pensionsutgifterna. Uttryckt som den genomsnittliga åldern för utträde från arbetsmarknaden är det 62 år och 6 månader för män och 61 år för kvinnor, vilket ligger under unionsgenomsnittet på 63 år och 7 månader för män och 62 år och 7 månader för kvinnor (2014). Den nuvarande lagstadgade pensionsåldern för kvinnor på 60 år är dessutom bland de lägsta i unionen, och kommer inte att börja harmoniseras med männens pensionsålder förrän 2024. Om den lagstadgade pensionsåldern kopplades till förändringar av den förväntade livslängden skulle det bidra till att säkerställa hållbarheten för pensioner med tanke på den åldrande befolkningen, och även genom att bidra till en höjning av den faktiska pensionsåldern.
- (10) När det gäller hälso- och sjukvården förväntas de offentliga utgifterna på medellång och lång sikt öka avsevärt från redan höga nivåer, med 1,3 procentenheter av BNP till 2060, jämfört med unionsgenomsnittet på 0,9 procentenheter. Den främsta orsaken till de höga hälso- och sjukvårdskostnaderna är den stora sjukhussektorn, medan den billigare öppenvården underutnyttjas. Sjukhusens andel av de totala hälso- och sjukvårdsutgifterna är en av de högsta i unionen. Nyare initiativ i syfte att stärka tillhandahållandet av primärvård måste därför genomföras genomgående, även genom att stödja nya ekonomiska avtal mellan vårdgivare och socialförsäkringen. Österrikes sjukhussektor använder dessutom i otillräcklig grad effektiv offentlig upphandling, så som unionsomfattande upphandling (0,23 % av BNP jämfört med 0,62 % som är unionsgenomsnittet), samlad upphandling och icke-kostnadsrelaterade tilldelningskriterier.
- (11) 2017 års lag om inkomstutjämning har bidragit till att förenkla de ekonomiska relationerna mellan de olika nivåerna av den offentliga förvaltningen i Österrike. Ändå är den finanspolitiska ramen i Österrike fortfarande alltför komplex när det gäller befogenheter och finansiella arrangemang, och det råder fortfarande bristande överensstämmelse mellan de lokala och federala myndigheternas begränsade beskattningsrättsbefogenheter och bredare utgiftsansvar.
- (12) Även om 2016 års skattereform innebar att skattekillen minskade från 49,5 % till 46,7 %, är den relativt hög jämfört med unionssnittet på 40,6 % (siffrorna hänvisar till en ensamstående löntagare med medelinkomst utan barn). I brist på en indexering av inkomstskatteskalan efter inflationen, kommer skattekillen successivt att öka igen till följd av den årliga skattemässiga bromseffekten (*fiscal drag*). Däremot underutnyttjas mer tillväxtfrämjande inkomstkällor, som fastighetskatt, främst på grund av att skatteunderlaget är föråldrat. Inkomsterna från fastighetskatt är mycket låga i Österrike, 0,2 % av BNP jämfört med unionsgenomsnittet på 1,6 % av BNP 2014. Det samma gäller den implicita skattesatsen på energi i Österrike som är relativt låg, vilket tyder på en outnyttjad potential för miljöskatter, vilket också omfattar positiva beteendeincitament.
- (13) Även om arbetsmarknaden är bättre i Österrike än i de flesta andra medlemsstater, finns det ändå problem. Framför allt är kvinnornas arbetsmarknadspotential underutnyttjad, vilket visar sig i de stora löneskillnaderna mellan kvinnor och män, bland annat på grund av den stora andelen deltidsanställningar. Under 2015 var löneskillnaden mellan könen 21,7 %, jämfört med unionsgenomsnittet på 16,3 %. Den höga, över genomsnittet, andelen kvinnor som arbetar deltid beror i hög grad på omsorgsansvar för barn och äldre. Antalet barnomsorgsplatser för barn under 3 år var 25,5 % 2015, fortfarande långt under Barcelonamålet på 33 %.
- (14) Österrike har redan överträffat sina nationella Europa 2020-mål för utbildning. Utbildningsresultaten beror dock i hög grad på socio-ekonomisk bakgrund, vilket bekräftas av resultaten i OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2015. Dessutom är utbildningsresultaten för elever med invandrabakgrund

⁽¹⁾ I anpassningen för Österrikes del 2018 tas hänsyn till den tillåtna avvikelsen kopplad till ovanliga händelser som tilläts 2016 eftersom tillfälliga avvikelser gäller under en treårsperiod.

avsevärt sämre än för andra. Under 2016 var risken att lämna skolan utan gymnasieutbildning 2,7 gånger högre för utlandsfödda elever än för elever födda i Österrike. Integrationsproblemen påverkar även barn födda i Österrike av invandrarföräldrar. Österrike står också inför utmaningar när det gäller att integrera ett stort antal asylsökande och flyktingar i utbildningssystemet.

- (15) Utvecklingen inom banksektorn tyder på en stadig om än långsam förbättring. Kapitaliseringen i österrikiska banker ligger fortfarande under övriga unionen och deras förmåga att generera vinster på den inhemska marknaden har varit svag. När det gäller internationell verksamhet har kvaliteten på tillgångarna och lönsamheten förbättrats ytterligare på många marknader i centrala, östra och sydöstra Europa, men det finns fortfarande sårbara områden. De höjda fastighetspriserna och den ökande hypoteksutlåningen understryker vikten av makrotillsynsåtgärder.
- (16) Investeringsstillväxten var tillbaka i Österrike 2016 men investeringarna av små och medelstora företag och i tjänstesektorn var fortfarande svaga. Österrike har insett att det är viktigt med nyföretagande och företagstillväxt för nya investeringar (dvs. mer än ersättningsinvesteringar) och för motsvarande sysselsättningsskapande. Österrike har därför satt upp omfattande mål för att underlätta den digitala omvandlingen och för att åtgärda sin traditionellt låga andel nyföretag (7,4 % jämfört med unionsgenomsnittet på 10,8 %) och företagstillväxt (7,3 % företag med hög tillväxt jämfört med unionsgenomsnittet på 9,2 %). Vissa specifika åtgärder har redan aviserats, vilka innebär en kombination av minskade hinder för investeringar och förbättrade villkor för finansiering med eget kapital, främjande av entreprenörskap och skatteincitament.
- (17) Höga regelhinder kvarstår inom sektorn för företagstjänster och inom reglerade yrken, och restriktionerna är mer omfattande än unionsgenomsnittet, särskilt för arkitekter och ingenjörer. Dessutom är omsättningen i företagen lägre än unionsgenomsnittet för de här yrkena, liksom för advokater, revisorer/skatterådgivare, patentombud, fastighetsmäklare och turistguider, vilket verkar tyda på låg dynamik och konkurrens inom sektorn för professionella tjänster i Österrike. Till de här hindren hör bland annat 1) begränsningar för aktieinnehav och bolagsform för arkitekter, ingenjörer och patentombud, 2) sektorsövergripande restriktioner för arkitekter och ingenjörer, och 3) särskilt omfattande verksamhetsområden som är förbehållna arkitekter, ingenjörer och turistguider. Om de här hindren minskade skulle konkurrensen bli tuffare och fler företag kunna ta sig in på marknaden, vilket skulle gynna konsumenterna i form av lägre priser. Rekommendationer för att hantera denna fråga utfärdades i januari 2017 i ett meddelande från kommissionen, som en del i paketet för att motverka hinder på tjänstemarknaderna.
- (18) Österrike har lagt ned stort arbete på att ta emot asylsökande och integrera flyktingar och andra invandrare. Integreringen på arbetsmarknaden av personer med invandrarbakgrund, särskilt kvinnor födda utanför unionen och arbetssökande flyktingar, förblir dock en utmaning.
- (19) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Österrikes ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Österrike har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Österrike utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Österrike att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

⁽¹⁾ I enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att nå det medelfristiga budgetmålet under 2018, med hänsyn till den tillåtna avvikelsen kopplad till ovanliga händelser. Säkerställa hållbarheten i hälso- och sjukvårdssystemet och pensionssystemet. Rationalisera och effektivisera befogenheterna mellan de olika myndighetsnivåerna och skapa överensstämmelse mellan deras finansierings- och utgiftsbefogenheter.
2. Förbättra arbetsmarknadsresultatet för kvinnor genom att, bland annat, tillhandahålla omsorgstjänster på heltid. Förbättra utbildningsnivån hos ungdomar från utsatta grupper, särskilt de med utländsk bakgrund. Främja investeringar i tjänstesektorn genom att minska administrativa och rättsliga hinder, förenkla marknadsinträde och underlätta företagstillväxt.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Polens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Polens konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/20)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Polen konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Polen offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Polen hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 28 april 2017 lade Polen fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för samma år. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

- (5) Polen omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen en gradvis förbättring av budgetsaldot från ett underskott på 2,4 % av BNP för 2016 till 1,2 % av BNP för 2020. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1 % av BNP – förväntas inte nås fram till 2020, dvs. under programtiden. Enligt konvergensprogrammet för 2017 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP öka från 54,4 % av BNP 2016 till 55,3 % av BNP 2017, innan den sjunker till 52,1 % 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för de här budgetprognoserna är gynnsamt.
- (6) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Polen att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på 0,5 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade anpassningen 2017.
- (7) Under 2018 väntas Polen mot bakgrund av den finanspolitiska situationen ytterligare närma sig det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxttakt⁽¹⁾ får vara högst 3,7 % 2018. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på 0,5 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Rådet anser överlag att Polen måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder 2017, och att ytterligare åtgärder kommer att krävas från 2018, för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör man emellertid vid bedömningen av budgetplanerna och utfallet ta hänsyn till medlemsstatens budgetsaldo med beaktande av konjunktursvängningarna. Enligt kommissionens meddelande om 2017 års europeiska planeringstermin som åtföljer dessa landsspecifika rekommendationer måste man vid bedömningen av 2018 års utfall av budgeten vederbörligen beakta målet om en finanspolitisk inriktning som bidrar till att både stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Polens offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Polens konjunkturläge.
- (8) I 2017 års landsrapport konstaterades att vissa framsteg hade gjorts när det gäller förbättrad skatteuppbörd, då Polen genomfört en rad reformer som syftar till att skärpa skattesystemet. Reformernas påverkan på skatteuppbörd och kostnader för efterlevnad av skattelagstiftningen bör bevakas noga. Däremot gjordes inga framsteg när det gäller att begränsa den utbredda tillämpningen av sänkta momsatsar, som påverkar momsintäkterna negativt och inte är ett effektivt socialpolitiskt instrument.
- (9) Polen står inför utgiftstryck på flera områden, särskilt områden med anknytning till den åldrande befolkningen. Därför måste mekanismer införas för att bedöma hur effektiva och ändamålsenliga de offentliga utgifterna är när det gäller omfördelning av resurser. Mot bakgrund av detta har regeringen tillkännagivit planer om att stärka budgetprocessen, särskilt avseende den medelfristiga budgetramen och när det gäller att integrera utgiftsoversyner i budgetprocessen. Polen är den enda medlemsstaten som inte har ett fullvärdigt oberoende finanspolitiskt råd och som inte heller har några kända planer på att inrätta ett sådant. Det finns dock oberoende finanspolitiska institutioner vilkas verksamhet omfattar vissa av funktionerna i ett finanspolitiskt råd.
- (10) Befolkningen i arbetsför ålder väntas minska i Polen, vilket begränsar tillväxtpotentialen under de kommande årtiondena. Den polska arbetsmarknaden har varit stark de senaste åren. Sysselsättningsgraden fortsätter att öka, men flera politiska åtgärder som vidtagits nyligen kan komma att minska arbetskraftsdeltagandet, särskilt bland kvinnor, lågutbildade och äldre. Sänkningen av den lagstadgade pensionsåldern i slutet av 2017 väntas uppmuntra en del äldre arbetstagare att gå i pension. I det polska sociala trygghetssystemet är incitamenten att börja arbeta begränsade. Det nya barnbidraget väntas minska fattigdomen och ojämlikheten, men det kan också påverka

⁽¹⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för EU-program som motsvaras fullt ut av inkomster från EU-medel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationell fast bruttoinvestering är utjämnad över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsiden eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

arbetskraftsdeltagandet bland föräldrar, huvudsakligen kvinnor, negativt. Barnbidragets storlek och inkomstprövningen motverkar de arbetsincitament som ingår i andra sociala förmåner. Sedan september 2016 är det inte längre obligatoriskt för femåringar att gå i förskola och andelen barn under tre i formell barnomsorg är bland den lägsta i unionen. Trots åtgärder är arbetsmarknaden fortsatt starkt segmenterad, med negativa effekter på produktiviteten och uppbyggnaden av humankapitalet. Det finns fortfarande hinder för en större användning av tillsvidareanställningar. Kodifieringskommittén tar nu fram nya utkast till individuell och kollektiv arbetslagstiftning. Detta är ett tillfälle att undanröja hindren.

- (11) Den genomsnittliga faktiska pensionsåldern har stigit under de senaste åren, men den är fortfarande alltför låg. En högre faktisk pensionsålder är nödvändig för att ekonomin ska växa, pensionerna räcka och pensionssystemet bli finanspolitiskt hållbart. Det nyligen fattade beslutet om att sänka den lagstadgade pensionsåldern till 60 för kvinnor och 65 för män går emellertid i motsatt riktning och kan komma att påverka den faktiska pensionsåldern negativt. Det kostsamma socialförsäkringssystemet för jordbrukare (KRUS) är en annan orsak till låg rörlighet på arbetsmarknaden och dold arbetslöshet inom jordbruket.
- (12) Utbildningssystemet har förbättrats avsevärt under de två senaste årtiondena. Femtonåringarnas baskunskaper är tydligt bättre än unionsgenomsnittet och andelen unga med högst grundskoleutbildning är en av de lägsta i EU. Det finns dock fortfarande utrymme att förbättra elevernas kompetens så att den anpassas till en arbetsmarknad i snabb förändring. De kommande förändringarna inom grund- och gymnasieskola innebär stora organisatoriska utmaningar och en kortare skolgång vilket kan påverka utbildningens kvalitet negativt. Ytterligare förändringar för att anpassa skola och yrkesutbildning till arbetsmarknadens behov har också aviserats, men i vilken utsträckning de kommer att åtgärda nuvarande brister återstår att se. Regeringen har inlett ett samråd om en reform av den högre utbildningen för att förbättra resultaten inom sektorn och dess relevans för arbetsmarknaden. Deltagandet i vuxenutbildning är otillräckligt i Polen och nivån på baskunskaperna hos äldre vuxna är i genomsnitt låg, vilket försämrar deras anställbarhet.
- (13) Brister i den fysiska planeringen ökar den administrativa bördan vid ansökan om bygglov. Markanvändningsplanerna omfattar en begränsad del av Polens territorium och är ofta av låg kvalitet. I områden utan markanvändningsplaner beviljas bygglov på grundval av enstaka administrativa beslut om markexploatering, vilket skapar risker och osäkerhet för investerare. Utkastet till bygglagstiftning syftar till att konsolidera processerna för fysisk planering och lätta på investerarnas administrativa börd. Reformen är en möjlighet att förbättra situationen, beroende på den slutgiltiga versionen av lagen och dess genomförande.
- (14) Företagsklimatet är allmänt gynnsamt. Under 2016 minskade emellertid investeringarna avsevärt på grund av att unionens strukturfonder utnyttjades mindre, vilket berodde på övergången mellan programperioder som ökade osäkerheten bland privata investerare. Vidare påverkades näringslivets förtroende av det ökade antalet regeländringar och den begränsade omfattningen av offentliga samråd när det gäller en rad viktiga lagar. Rättslig säkerhet samt förtroende för kvalitet och förutsägbarhet när det gäller regelverk, beskattning, politik och institutioner är viktiga faktorer för att öka investeringarna. Rättsstatsprincipen och ett oberoende domstolsväsen är också nödvändiga i det här sammanhanget. Att ta itu med allvarliga frågor som rör rättsstatsprincipen kommer att bidra till att förbättra rättssäkerheten. När regeringen strävar efter att öka sin roll i ekonomin är det viktigt att säkerställa att investeringsbeslut är hållbara. På flera områden är regleringarna fortfarande betungande.
- (15) Vagnätet har utvecklats snabbt tack vare unionsmedel men dödligheten i trafiken är fortfarande en av de högsta i unionen, vilket ger höga sociala kostnader. Trots att det finns omfattande unionsmedel står järnvägssektorn fortsatt inför stora hinder vid genomförande av projekt. Att säkerställa att järnväganläggningar får en lång livslängd fortsätter att vara en utmaning, då det saknas ett flerårigt program för underhåll av järnvägsinfrastruktur.
- (16) Ca 60 % av kapaciteten hos Polens anläggningar för fossila bränslen är äldre än 30 år. De kommer därför att kräva avsevärda investeringar under de kommande åren. Under 2016 var elnätens sammankopplingsnivå den lägsta i EU. Detta, i kombination med att ett avsevärt antal anläggningar ska läggas ned och att efterfrågan på el ökar, bidrar till

dåliga utsikter för en tillräcklig kraftförsörjning. Det finns en risk för att de bindande nationella 2020-målen för förnybar energi inte kan uppnås. Efter att ha anlagt en terminal för flytande naturgas har Polen avsevärt förbättrat försörjningstryggheten vad avser gas. Polen har också utvecklat sitt nationella gasöverförings- och gasdistributionsnät. Arbetet på regionalt viktiga gasförbindelseledningar har dock inte framskridit enligt planeringen.

- (17) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Polens ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Polen har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Polen utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (18) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Polen att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Polens offentliga finanser. Förbättra de offentliga utgifternas effektivitet och begränsa tillämpningen av sänkta momssatser.
2. Öka deltagandet på arbetsmarknaden, särskilt för kvinnor och äldre, även genom att gynna lämplig kompetens och undanröja hinder för mer varaktiga anställningsformer. Säkerställa ett hållbart och tillräckligt pensionssystem genom att vidta åtgärder för att höja den faktiska pensionsåldern och genom att inleda en reform av pensionssystemet.
3. Undanröja hinder för investeringar, särskilt inom transportsektorn.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Portugals nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Portugals stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/21)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Portugal var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Portugal, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1–4, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Portugal offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Portugal hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Portugal har alltför stora makroekonomiska obalanser. Det är särskilt de stora stockarna av nettoutlandsskulder, den privata och offentliga

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

skuldsättningen och en hög andel nödlidande lån som utgör sårbara punkter mot bakgrund av den höga men minskande arbetslösheten och den långsamma produktivitetstillväxten. Den potentiella tillväxten ligger under nivån före krisen och påverkas av ständiga flaskhalsar och stelbenthet på produkt- och arbetsmarknaderna. Bytesbalansen har förbättrats något, även om ytterligare ansträngningar krävs om det ska bli någon större anpassning av nettoutlandsskulderna. Efter en större anpassning på senare år började enhetsarbetskostnaderna att öka på grund av den tröga produktivitetstillväxten och höjda löner. Den privata skuldsättningen sjunker och den offentliga skulden har stabiliserats, men skulderna måste fortfarande minskas. Antalet nödlidande lån är fortfarande högt och i kombination med låg lönsamhet och relativt svaga kapitalbuffertar, utgör de en risk för bankernas balansräkning. Förhållandena på arbetsmarknaden har förbättrats men ungdoms- och långtidsarbetslösheten är fortfarande hög liksom andelen tillfälligt anställda.

- (4) Den 28 april 2017 lade Portugal fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt. Portugals nationella reformprogram 2017 omfattar såväl kortsiktiga som långsiktiga åtaganden. Framför allt omfattar det åtgärder för att förbättra förvaltningen av de offentliga finanserna och företagsklimatet och för att hantera företagens skuldsättning. Det innehåller utfästelser om att genomföra ambitiösa reformer för att modernisera den offentliga förvaltningen, öka det sociala skyddet, höja kompetensnivån hos arbetskraften och förbättra styrningen av statsägda företag. Det omfattar också utmaningarna i landsrapporten för 2017 och rekommendationerna för euroområdet, däribland behovet att få igång investeringar igen och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet. Om det genomförs helt inom de angivna tidsfristerna skulle det bidra till att avhjälpa de makroekonomiska obalanserna och genomföra de landsspecifika rekommendationerna. Utifrån bedömningen av åtagandena i Portugals program bekräftar kommissionen sin tidigare bedömning att i det här läget behövs inga ytterligare åtgärder vad gäller förfarandet vid makroekonomiska obalanser. Genomförandet av det politiska reformprogrammet kommer att följas noga med hjälp av särskild övervakning.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Efter upphävandet av förfarandet vid alltför stora underskott omfattas Portugal för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av övergångsreglerna för skuldkriteriet. I stabilitetsprogrammet för 2017 planerar Portugal att nå ett samlat underskott på 1,5 % och 1,0 % av BNP 2017 respektive 2018, och en ytterligare förbättring till ett överskott på 0,4 % av BNP 2020. I dessa planer ingår inte bankstödtåtgärdernas potentiellt minskande effekt på underskottet. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt överskott på 0,25 % av BNP – är tänkt att uppnås senast 2021. I stabilitetsprogrammet för 2017 förväntas den offentliga skuldkvoten nå 127,9 % 2017 och 124,2 % 2018, och därefter 117,6 % 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är rimligt för 2017 och därefter gynnsamt under de följande åren. De åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2017 och framåt har dock inte beskrivits tillräckligt.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Portugal att åstadkomma en årlig finanspolitisk anpassning på 0,6 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade anpassningen 2017.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (8) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen i Portugal, och särskilt skuldnivån, förväntas landet ytterligare anpassa sitt medelfristiga budgetmål till ett strukturellt överskott på 0,25 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen inom stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxttakt⁽¹⁾ får vara högst 0,1 % 2018. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på minst 0,6 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Portugal förväntas vid första anblicken inte följa övergångsreglerna för skuldkriteriet 2017 och 2018. Rådet anser att ytterligare åtgärder kommer att krävas från 2017, för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör man vid bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen om 2017 års europeiska planeringstermin som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att bedömningen av 2018 års utkast till budgetplan och påföljande bedömning av 2018 års utfall av budgeten kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Portugals offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen har för avsikt att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet med tanke på Portugals konjunkturläge.
- (9) En solid budgetkonsolidering bygger på att den nya budgetramlagen genomförs inom angiven tid och med disciplin, att de offentliga utgifterna ses över och rationaliseras och att skatteuppbörden förbättras ytterligare. Portugal har inlett översynen av utgifterna, främst med hjälp av effektivitetsåtgärder som inbegriper ministerierna för hälso- och sjukvård och utbildning, statsägda företag och (centraliserad) offentlig upphandling och fastighetsförvaltning. Det saknas dock fortfarande en bred täckning eftersom den endast täcker den statliga förvaltningen och fokuseras på effektivitetsbesparingar genom rationalisering av tjänster. Inom hälso- och sjukvårdssektorn har regeringen vidtagit åtgärder i syfte att främja förebyggande av sjukdomar och tillämpning av folkhälsopolitiska riktlinjer. Dessutom har många åtgärder vidtagits för att göra hälsovårdssektorn effektivare och hållbarare, till exempel via centraliserad upphandling och större användning av generiska läkemedel. Samtidigt som sjukhusreformen fortsätter är planering och genomförande av budgeten på sjukhusen fortfarande en viktig fråga. De sena betalningarna (utestående fordringar) fortsätter att öka, vilket tyder på svagheter i redovisningen och ledningen. Noggrann och balanserad budgetering, förbättrade kontroller och effektiv kontroll av efterlevnaden av lagen om kontroll av åtaganden skulle kunna bidra till att minska de utestående fordringarna och öka effektiviteten och kvaliteten i denna sektor. Höga och ökande kostnader för den åldrande befolkningen utgör fortfarande en risk för den finanspolitiska hållbarheten. På medellång sikt förväntas de större finanspolitiska riskerna i hög grad vara kopplade till kostnader för pensioner. De långsiktiga finanspolitiska riskerna i landet bedöms som låga, i hög grad tack vare pensionsreformer och utifrån antagandet om oförändrad politik och att pensionssystemet blir mindre beroende av budgetöverföringar. Omstruktureringen av statsägda företag för att göra dem finanspolitiskt hållbara har ännu inte utretts fullt ut. Statsägda företag som övervakas av finansministeriets tillsynsenhet (UTAM) hade en sammanlagd skuldsättning på 32 miljarder euro under andra kvartalet 2016. En ram med fastställda mål för att garantera den finanspolitiska hållbarheten för statsägda företag skulle kunna bidra till att minska deras beroende av statsbudgetöverföringar och åtgärda den stora skuldstocken.
- (10) Den portugisiska arbetsmarknaden fortsatte att återhämta sig under 2016, med en stadig förbättring av arbetsmarknadsindikatorerna och framför allt en minskning av arbetslösheten. En stor del av de nyskapade arbetstillfällena är tillsvidareanställningar. Mängden tillfälliga avtal ligger dock fortsatt kvar på höga nivåer. Den starka segmenteringen av arbetsmarknaden försämrar arbetstagarnas karriärmöjligheter och inkomster, särskilt bland ungdomar. I januari 2017 gjorde Portugal om sitt program till stöd för sysselsättning för att främja tillsvidareanställningar. Programmets förväntade effekt när det gäller att minska segmenteringen tycks dock begränsad eftersom relativt få personer förväntas omfattas av det. Även om de senaste arbetsmarknadsreformerna gav förbättrade incitament för att skapa sysselsättning kan vissa aspekter i den rättsliga ramen fortfarande avskräcka företag från att anställa på tillsvidareavtal. Framför allt ställs arbetsgivare inför osäkra kostnader i de fall där enskilda uppsägningar av fast anställd personal bedöms ha varit oskäligen. Det beror delvis på möjligheten att en arbetstagare kan komma att återanställas om uppsägningen bedöms ha varit oskäligen, och på ineffektivitet i de rättsliga förfarandena.

⁽¹⁾ Nettobeloppet för de offentliga utgifterna består av de sammanlagda offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som fullt ut motsvaras av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsersättning. Nationella fasta bruttoinvesteringar är utjämnade över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (11) Med den minskande arbetslösheten sedan 2014 minskar också det absoluta antalet långtidsarbetslösa. Mer än hälften av de arbetslösa har dock varit arbetslösa i ett år eller mer, och denna andel minskar inte med återhämtningen. Höga nivåer av långtids- och ungdomsarbetslöshet ökar risken för att arbetslösa personer kommer bort från arbetsmarknaden och successivt tappar sin kompetens och anställbarhet, och därmed också påverkar den potentiella tillväxten negativt. Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög men den minskar tack vare en rad åtgärder under tidigare år, däribland utåtriktad verksamhet inom ramen för ungdomsgarantin ⁽¹⁾. Detta är delvis en förklaring till varför andelen ungdomar som varken studerar eller arbetar är lägre än unionsgenomsnittet. Portugal vidtar också åtgärder för att rationalisera den aktiva arbetsmarknadspolitiken och ta i tu med ungdomsarbetslösheten. Detta omfattar stimulansåtgärder för nyanställning (genom nedsättning av de sociala avgifterna) i april 2017, vilka syftar till att ungdomar och långtidsarbetslösa ska anställas på tillsvidareanställningar. Om de långtidsarbetslösa verkligen ska aktiveras är det dock viktigt att arbetsförmedlingen samarbetar effektivt med socialtjänsten, så att denna grups behov bättre kan fastställas och tillgodoses. Ett viktigt steg i denna riktning skulle vara att skapa de gemensamma kontaktpunkterna för sysselsättning som aviserats.
- (12) Genom att följa den aviserade tidsplanen har regeringen 2017 ökat minimilönen för tredje året i följd. Den senaste ökningen, över den förväntade inflationen och den genomsnittliga produktivitetsökningen, förväntas göra minimilönen allt mer bindande eftersom andelen som omfattas redan uppgick till en femtedel av det totala antalet 2016. Ökningen av minimilönen bidrar till att minska den höga fattigdomen bland förvärvsarbetande och kan påverka den samlade efterfrågan positivt. Den kan dock innebära en risk för arbetslöshet, framför allt för lågutbildade. Detta har inte inträffat i den nuvarande återhämtningen, men är fortfarande ett problem. Regeringen bevakar effekten av minimilönens utveckling genom kvartalsrapporter, som offentliggörs och diskuteras med arbetsmarknadens parter.
- (13) Portugal har gjort stora framsteg vad gäller skolresultaten, enligt vad som framkom av de senaste resultaten från OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa). Landet ligger dock fortfarande kvar bland de OECD-länder med högst antal elever som går om en årskurs, vilket har visat sig öka risken för att elever ska lämna skolan med endast grundskoleutbildning. Det påverkar även i hög grad kostnaderna för utbildning. Den totala kompetensnivån hos arbetskraften är fortfarande bland de lägsta i Europa och hindrar landets innovationspotential och konkurrenskraft. Dessutom förblir den digitala kompetensen ett hinder för att öka kompetensen hos arbetskraften. Ungefär 22 % av den portugisiska arbetskraften har ingen digital kompetens (främst på grund av att de inte använder internet regelbundet), vilket är ungefär dubbelt så mycket som unionsgenomsnittet. Regeringen har vidtagit åtgärder för att främja vuxenutbildning och digital kompetens, bland annat genom att etablera *Qualifica*-programmet och ett nationellt initiativ för digital kompetens (INCoDe2030). För att de ska vara effektiva är det viktigt att de ger goda möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för arbetstagare, efter arbetsmarknadens behov. Regeringen har också vidtagit åtgärder för att stödja samarbete mellan högre utbildning och näringslivet, bland annat vad gäller forskningsresultat och forskningsverksamhet. Universitetens strukturer skulle dock behöva anpassas för att passa för detta samarbete.
- (14) Även om situationen håller på att förbättras har banksektorn fortfarande utmaningar i form av den stora mängden nödlidande företagslån i kombination med låg lönsamhet, exponering för statsskuldrisker och svaga kapitalbuffertar. Tillgångarnas försämrade kvalitet, framför allt inom företagssektorn, påverkar banksektorns lönsamhet. Det är en av de faktorer som tillsammans med svaga kapitalbuffertar hindrar en produktiv tilldelning av krediter och investeringar. Även om antalet nödlidande lån minskar är andelen nödlidande lån fortfarande hög (19,5 % mot 19,6 % i slutet av 2015) och den ökar fortfarande i vissa delar av ekonomin, framför allt för företag verksamma inom bygg- och fastighetssektorerna. Vissa steg har tagits för att hantera den stora mängden nödlidande lån. Det krävs dock fortfarande en övergripande strategi för att säkerställa någon större minskning av den osäkra skuldstocken, inbegripet att främja utvecklingen av sekundärmarknader för att bankerna ska få möjlighet att sälja delar av sina osäkra portföljer.
- (15) Lånevillkoren har successivt förbättrats på utbuds- och efterfrågesidan men tillgången till finansiering för små och medelstora företag behöver fortfarande förbättras. Procentandelen portugisiska små och medelstora företag som inte klarade att få hela summan lån de begärde steg från 34 % till 42 %, jämfört med ett fallande unionsgenomsnitt som

⁽¹⁾ Rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 120, 26.4.2013, s. 1).

nådde 30 % 2016. Innovativa och konkurrenskraftiga företag med stark tillväxtpotential skulle gynnas av bättre tillgång till kapital. Det skulle minska deras beroende av lånefinansiering och förbättra deras tillgång till finansiering, vilket i sin tur skulle bidra till att de kan expandera och internationaliseras. Skillnaden i kapitalkostnad mellan investeringar som finansieras med lån och dem som finansieras med eget kapital 2016 var den femte högsta i unionen och långt över unionsgenomsnittet. Även om förändringar i skattesystemet har minskat incitamenten till lånefinansiering, är det för tidigt att se någon effekt på den relativt höga snedvridning till förmån för skuldfinansiering. I juli 2016 lanserade myndigheterna programmet *Capitalizar* som främst är utformat för att främja till privata investeringar. Genom programmet införs nya kreditmöjligheter för små och medelstora företag, specialiserade fonder som ska delta i privata investeringar skapas och ändringar görs i skattesystemet för att stödja investeringar. Parallellt har regeringen infört ett annat program (*Programa Semente*) som ska ge finansiering till nystartade och små företag under deras första tid (riskkapital). Programmet ska hjälpa dem att öka finansieringen med eget kapital genom att erbjuda skattelättnader under maximalt tre år till enskilda investerare som köper nya andelar i sådana företag. Båda programmen förväntas förbättra finansieringen av företag i Portugal, under förutsättning att de genomförs snabbt och fullt ut.

- (16) I januari 2017 gav kommissionen, som del i ett åtgärds paket för att hantera hinder på tjänstemarknaderna, alla medlemsstater vägledning om vilka nationella reformer som behövs för att reglera yrkesmässiga tjänster med hög tillväxt- och sysselsättningspotential. De rekommenderade reformerna behandlade en mängd krav grundat på en jämförande analys av det arbete som genomförts i en ömsesidig utvärdering med medlemsstaterna under de senaste tre åren. Portugal har deltagit aktivt i detta. I sin nationella handlingsplan förklarar Portugal att eftersom större reformer och en översyn av de reglerade yrkena har genomförts sedan 2011, förväntas inga större ändringar under de kommande åren. Den vägledning som kommissionen gav kompletterar utvärderingarna i europeiska planeringsterminen 2017 genom att specifikt inriktas på kraven som gäller dessa yrken. Det finns avsevärda rättsliga och administrativa hinder för att få tillhandahålla tjänster i många sektorer. Vissa reformer som inriktas på byggsektorn och de mest restriktiva företagstjänsterna, inbegripet reglerade yrken, avtalades i det finansiella stödprogrammet men har antingen stannat upp eller upphävts. De förordningar som reglerar vissa yrken är mindre omfattande än ramlagen när det gäller att öppna dessa yrken för konkurrens. De ger också anledning till oro vad gäller den direkta eller indirekta effekten av att begränsa konkurrensen på marknaden för yrkesmässiga tjänster.
- (17) Graden av effektivitet och insyn är fortfarande låg inom den portugisiska offentliga förvaltningen. Konkurrensen inom den offentliga upphandlingen är begränsad. Trots framsteg finns det fortfarande brister vad gäller insynen och tillförlitligheten när det gäller uppgifter och förfaranden inom offentlig upphandling. Vid koncessionskontrakt och offentlig-privata partnerskap hindras insynen fortfarande av att upphandlande myndigheter saknar den expertis som behövs för att hantera komplicerade avtal. Direkt tilldelning används fortfarande i hög grad. En översyn av lagen om offentlig upphandling har nyligen inletts och dess genomförande kommer att övervakas noggrant av kommissionen. Den administrativa bördan och bristen på homogena genomförandemetoder i landet försenar en reform av förfarandena. Trots vissa framsteg har förenklingen av de lokala och centrala administrativa förfarandena försenats och samordningen mellan de olika nivåerna i den offentliga förvaltningen har varit dålig. De portugisiska myndigheterna har godkänt ett nytt förenklingsprogram, SIMPLEX+. Det omfattar ett relativt omfattande åtgärds paket för medborgare och företag. Åtgärderna är lovande och ett snabbt genomförande av SIMPLEX+ behövs om programmet ska börja ge effekt. De flesta åtgärder i paketet som rör företag har nu börjat genomföras. Det portugisiska rättsväsendets effektivitet är fortfarande under unionsgenomsnittet. I Portugal är effektivitetsindikatorerna för rättstvister i civilmål, handelsmål och skattemål fortfarande låga. Detta har negativ påverkan på företagets dynamik och försämrar möjligheterna att locka utländska direktinvesteringar. Effektiviteten i skatte- och förvaltningsdomstolar är ett problem vad gäller antalet lösta ärenden och förfarandena tar fortfarande för lång tid. Det tar upp till 40 månader att avsluta insolvensförfaranden i domstol, vilket ger upphov till tvivel om effektiviteten hos SIREVE.
- (18) Portugal gör framsteg med ökande insyn och i bekämpningen av korruption i den offentliga förvaltningen, men det finns ingen övergripande strategi. Korruptionsbekämpningen verkar ha blivit en verklig prioritering för de nationella åklagarmyndigheterna och effektivare rutiner för ärende- och resurshantering har införts. Det återstår dock att se om detta kommer att återspeglas i förbättringar av det slutliga antalet fällande domar för korruption på hög nivå och tillämpningen av mer avskräckande påföljder. På den förebyggande sidan har de korruptionsförebyggande planerna som etablerats hos varje offentlig institution hittills mest varit formella. De är ännu inte helt anpassade till varje organisation och har heller inte kompletterats med lämplig tillsyn.

- (19) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Portugals ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt 2017 års stabilitetsprogram, 2017 års nationella reformprogram samt uppföljningen av de rekommendationer som Portugal har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Portugal utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (21) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1–4 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Portugal att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Säkerställa hållbarhet i korrigeringen av det alltför stora underskottet. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Portugals offentliga finanser. Använda oförutsedda intäkter för att påskynda minskningen av den offentliga skuldkvoten. Intensifiera ansträngningarna för att bredda kontrollen av utgifter så att den omfattar en stor del av de offentliga utgifterna inom flera olika politikområden. Förbättra utgiftskontrollen, kostnadseffektiviteten och budgeteringen, framför allt inom hälso- och sjukvård med fokus på att minska de utestående betalningarna på sjukhusen och säkerställa ett hållbart pensionssystem. Öka den finanspolitiska hållbarheten för statsägda företag genom att sätta upp sektorsspecifika effektivitetsmål i god tid för 2018 års budget, förbättra de statsägda företagens totala nettoinkomst och minska bördan på statsbudgeten.
2. Uppmuntra till tillsvidareanställningar, inbegripet genom att se över den rättsliga ramen. Säkerställa att långtidsarbetslösa aktiveras på ett effektivt sätt. I samarbete med arbetsmarknadens parter se till att minimilönens utveckling inte hindrar att lågutbildade anställs.
3. Intensifiera ansträngningarna att rensa upp i kreditinstitutens balansräkningar genom att införa en omfattande strategi mot nödlidande lån, bland annat genom att förbättra sekundärmarknaden för osäkra tillgångar. Göra det enklare för uppstarts företag samt små och medelstora företag att få tillgång till kapital.
4. Införa en färdplan för att ytterligare minska den administrativa bördan och hantera rättsliga hinder inom byggbranschen och företagstjänster senast i slutet av 2017. Öka effektiviteten i insolvens- och skatteförfaranden.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Rumäniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Rumäniens konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/22)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Rumänien konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Rumänien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Rumänien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 5 maj 2017 lade Rumänien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för samma år. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (5) Mellan 2009 och 2015 omfattades Rumänien av tre program för betalningsbalansstöd som leddes gemensamt av kommissionen och Internationella valutafonden med stöd av Världsbanken. Utbetalningar gjordes bara i enlighet med det första programmet under 2009–2011, medan de program som följde under 2011–2013 och 2013–2015 var försiktighetsåtgärder. Programmet följdes av övervakning för kommissionens räkning av Rumäniens förmåga att betala tillbaka de lån som beviljades i enlighet med det första programmet, som startade i oktober 2015 och kommer att fortsätta tills minst 70 % av lånet har betalats tillbaka, vilket är planerat till våren 2018.
- (6) Rumänien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen ett samlat underskott på 2,9 % av BNP både 2017 och 2018, och räknar med att det därefter kommer att minska gradvis till 2,0 % av BNP 2020. Det medelfristiga budgetmålet, ett strukturellt underskott på 1 % av BNP, räknar man inte med att uppnå under 2020, dvs. under programperioden. Det omräknade ⁽¹⁾ strukturella saldot förväntas ligga på - 2,6 % 2020. Enligt konvergensprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten öka från 37,6 % av BNP 2016 till 38,3 % av BNP 2018, innan den sjunker till 37,6 % av BNP 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för de här budgetprognoserna är gynnsamt. Den största risken nedåt för den makroekonomiska prognosen har att göra med att de finanspolitiska och strukturella åtgärderna kan få begränsad effekt på de korta och medelfristiga tillväxtutsikterna. Samtidigt har de åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen inte beskrivits tillräckligt detaljerat. Vidare innebär utkastet till enhetlig lönelag en väsentlig risk nedåt för den finanspolitiska prognosen.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Rumänien att begränsa avvikelserna från det medelfristiga budgetmålet för 2016 och uppnå en årlig finanspolitisk korrigering på 0,5 % av BNP under 2017, såvida det medelfristiga budgetmålet inte kan uppnås med mindre ansträngning. Enligt resultatuppgifter från 2016 avvek Rumänien väsentligt från det medelfristiga budgetmålet. I enlighet med artikel 121.4 i EUF-fördraget och artikel 10.2 i förordning (EG) nr 1466/97 utfärdade kommissionen en varning till Rumänien den 22 maj 2017 om att en väsentlig avvikelse från det medelfristiga budgetmålet iaktogs under 2016. Den 16 juni 2017 antog rådet därefter en rekommendation ⁽²⁾ där det bekräftas att Rumänien måste vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxt ⁽³⁾ inte överskrider 3,3 % 2017, vilket motsvarar en årlig strukturell anpassning på 0,5 % av BNP. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det risk för en betydande avvikelse från den rekommenderade anpassningen 2017.
- (8) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen förväntas Rumänien under 2018 att göra en ytterligare anpassning i riktning mot sitt medelfristiga budgetmål på ett strukturellt underskott på 1 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten innebär den anpassningen ett krav på att de primära offentliga nettoutgifterna nominellt ökar med högst 4,3 %. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på 0,5 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det en risk för en väsentlig avvikelse från det kravet under 2018. Dessutom spås i kommissionens vårprognos 2017 ett allmänt underskott i statens finanser på 3,5 % och 3,7 % av BNP för 2017 respektive 2018, vilket ligger över fördragets referensvärde på 3 % av BNP. Sammantaget anser rådet att väsentliga ytterligare åtgärder kommer att behövas från och med 2017 om Rumänien ska lyckas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler, mot bakgrund av kraftigt försämrade ekonomiska utsikter och i överensstämmelse med rekommendationen till Rumänien av den 16 juni 2017 för korrigering av den betydande avvikelserna från anpassningsbanan för att uppnå det medelfristiga budgetmålet.
- (9) Rumäniens finanspolitiska ram är sund, men tillämpas inte helt och fullt. Budgeten 2016 avvek väsentligt från det medelfristiga målet på ett strukturellt underskott på 1 % av BNP, i strid med underskottsregeln i den nationella finanspolitiska ramen. I budgeten 2017 gjordes ett ännu större avsteg från de nationella finanspolitiska reglerna. År 2016 liksom under tidigare år skickade de rumänska myndigheterna inte någon uppdatering av den finanspolitiska strategin till parlamentet före den lagstadgade fristen i augusti. Därför har den medelfristiga finanspolitiska strategin inte styrt den årliga budgetprocessen.

⁽¹⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

⁽²⁾ Rådets rekommendation av den 16 juni 2017 för korrigering av den konstaterade betydande avvikelserna från anpassningsbanan för att uppnå det medelfristiga budgetmålet i Rumänien (EUT C 216, 6.7.2017, s. 1).

⁽³⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationella fasta bruttoinvesteringar är utjämnade över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (10) Med betryggande kapitalbuffertar och stigande lönsamhet i ryggen fortsatte banksektorn att stärka sin ställning under 2016. De rumänska myndigheterna åtog sig att genomföra en omfattande kvalitetsgranskning av tillgångarna och ett stresstest av banksektorn under 2018. Lagen om skuldavskrivning trädde i kraft i maj 2016, men riskerna för banksektorn har väsentligen mildrats genom ett avgörande i författningsdomstolen som kräver att domstolarna bedömer om låntagarna uppfyller de lagstadgade bestämmelserna om obestånd. Lagen om omvandling av lån i CHF som antogs av parlamentet i oktober 2016 förklarades nyligen vara författningsstridig. Upprepade lagstiftningsinitiativ fortsätter dock att äventyra den rättsliga förutsägbarheten, vilket kan inverka negativt på investerarnas förtroende.
- (11) Skatteflykt har varit vanligt i Rumänien med åtföljande krympande skatteintäkter, skatterättvisa och snedvridning av ekonomin. Rumänien har gjort små framsteg i arbetet med att följa en landsspecifik rekommendation om stärkt skattemoral och skatteuppbörd. År 2016 ändrades förfarandena för momsregistrering och momsersättning, och en plan att ta i bruk elektroniska kassaapparater kopplade till skattemyndigheten i hela landet pågår. Sedan 2017 gäller ett särskilt system för sådana sektorer som hotell och restaurang och liknande verksamhet, där avgiften sätts utan hänsyn till inkomstintervall. Dessutom antogs restriktioner för egenföretagande och familjeföretag för att motverka skatteundandragande. Bättre efterlevnad iakttogs 2016 för skattedeklarationer och skattebetalningar, men gemensamma kontroller och revisioner genomförda av skattemyndigheten och arbetsinspektionen lyckades inte förbättra resultaten. Vidare fick mikroföretagen en väsentligt höjd omsättningsgräns för skattebefrielse parallellt med lägre skattesats, vilket främjade skattemoralen på bekostnad av det allmännas intäkter. Företagsbeskattningens splittring efter sektor och kategori kan innebära en administrativ börda för både företagen och skatteförvaltningen, och leder inte till bättre skatteuppbörd.
- (12) Fördelningen av hushållens disponibla inkomst (med beaktande av hushållets storlek) är särskilt ojämn i Rumänien, vilket skadar landets förmåga att skapa hållbar tillväxt för alla. De rikaste 20 % av befolkningen har en inkomst som är mer än åtta gånger högre än de fattigaste 20 %. Förhållandet är betydligt högre än unionsgenomsnittet. Den bristande jämlikheten beror väsentligen på ojämlig tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning, tjänster och arbetsmarknad. Vidare är skillnaden mellan inkomstfördelning före och efter skatter och sociala transfereringar bland de minsta i unionen. Det basbelopp som ligger till grund för de viktigaste sociala förmånerna har inte uppdaterats sedan det infördes 2008. Odeklarerat arbete, bland annat kontantlöner, förekommer fortfarande allmänt och fortsätter att hålla tillbaka skatteintäkterna, snedvrida ekonomin och undergräva skatte- och förmånssystemens rättvisa och ändamålsenlighet. Gemensamma nationella kontroller utförda av skatteförvaltningen och arbetsinspektionen gjordes som försöksverksamhet, men de har än så länge inte haft någon systemomfattande inverkan. Resurserna koncentreras inte på sektorer med störst risker för skatteflykt, insatserna mot kontantlöner är begränsade och det satsas mer på att bestraffa än förebygga.
- (13) Arbetsmarknadsdeltagandet ökade 2016 och arbetslösheten nådde ned till samma nivå som före krisen. Arbetskraften fortsätter att krympa, eftersom befolkningen åldras och utvandringen är fortsatt hög. Låg arbetslöshet går hand i hand med en av de högsta andelarna personer utanför arbetskraften i unionen. Sysselsättningen och arbetskraftsdeltagandet för unga människor, kvinnor, lågkvalificerade, personer med funktionsnedsättning och framför allt romer ligger långt under unionsgenomsnittet. Andelen unga som varken arbetar eller studerar fortsätter att vara mycket hög.
- (14) Risken för fattigdom eller socialt utanförskap är visserligen på tillbakagång men har varit mycket hög, särskilt för familjer med barn, personer med funktionsnedsättning, romer och landsbygdsbefolkning. År 2016 antogs ett omfattande paket mot fattigdom i samband med en politisk omorientering mot förstärkt utbud av tjänster riktade till särskilda befolkningsgrupper. Det innehåller planer på ett pilotprojekt för integrerat tjänsteutbud till befolkningsgrupper i utanförskap. En lansering i hela landet skulle väsentligt förbättra det nu låga utbudet av integrerade tjänster. Som svar på upprepade landsspecifika rekommendationer antogs lagen om inkluderande minimiinkomst, som träder i kraft 2018. Den inkluderande minimiinkomsten innebär att det sociala biståndet räcker och täcker bättre. Den kombinerar passivt understöd med en skyldighet att delta i aktiva arbetsmarknadsåtgärder och inspektioner. Dess aktiveringspotential är dock måttlig, eftersom målet är att nå 25 % av stödmottagarna med aktiva arbetsmarknadsåtgärder fram till 2021.
- (15) Aktiveringsåtgärderna har stärkts i samband med en reform av den nationella arbetsförmedlingen. Reformen inbegriper mer personanpassat stöd och integrerade tjänster för arbetssökande och arbetsgivare. Uppsökande verksamhet och tjänster till unga som varken arbetar eller studerar har förbättrats. Men aktiveringsåtgärder riktade till de grupper som befinner sig längst från arbetsmarknaden är fortfarande begränsade, och de åtgärder som

föreslagits nyligen riktar sig inte till dessa särskilda grupper. De har inte tillräcklig omfattning och koppling till sociala tjänster för att väsentligt förbättra dessa gruppers arbetskraftsdeltagande.

- (16) Pensionernas tillräcklighet och fattigdom bland äldre är områden där könstillhörighet spelar stor roll, eftersom lägre pensionsålder för kvinnor, allt annat lika, leder till lägre pensionsrättigheter. Rumänien hör till de mycket få medlemsstater som inte har lagstiftat om lika pensionsålder för kvinnor och män. Lagen om lika pensionsålder lämnades till parlamentet 2013. Den har hittills endast antagits av senaten.
- (17) Beträktade mot bakgrund av Rumäniens produktivitetsutveckling, lönekonvergens och konkurrenskraft förtjänar lönehöjningar i den offentliga och privata sektorn särskild uppmärksamhet. Lönehöjningar i den offentliga sektorn kan sprida sig till den privata sektorn, vilket påverkar Rumäniens konkurrenskraft. Rumäniens minimilönenivå har ökat avsevärt under senare år, även om den fortfarande är bland de lägsta i unionen. Oplanerade minimilönehöjningar har väsentligt ökat andelen arbetstagare som tjänar minimilönen och lett till en kraftig sammanpressning längst ner på löneskalan på den senaste tiden. Som svar på en landsspecifik rekommendation bildades i början av 2016 en trepartsarbetsgrupp som skulle fastställa en mekanism för minimilönesättning på objektiva ekonomiska och sociala grunder samt även beakta arbetsmarknaden, men arbetet har blivit kraftigt försenat och behöver ges ny fart. Dialogen mellan arbetsmarknadsparterna kännetecknas fortfarande av få kollektivförhandlingar på sektornivå och institutionella brister som begränsar reformernas genomslag.
- (18) Tillräcklig baskompetens är avgörande för att hitta och behålla bra och stabila arbeten och delta framgångsrikt i det ekonomiska och sociala livet. Internationella undersökningar visar på allvarligt bristande baskompetens hos rumänska tonåringar. Att många avbryter sin skolgång, att få går ut högskolan och att många utvandrar leder sammantaget till ett för litet utbud av kvalificerad arbetskraft. Tillgång till allmän utbildning av god kvalitet är begränsad på landsbygden och särskilt för romska barn. Svårigheter att rekrytera skickliga lärare till landsbygden och till skolor med många romska elever i kombination med segregation och en ofta diskriminerande inställning leder till att romska barn lyckas sämre i skolan. Som svar på upprepade landsspecifika rekommendationer har Rumänien antagit och börjat genomföra en strategi mot avbruten skolgång. Nyligen genomförda åtgärder inbegriper integrerade insatser, försöksverksamhet med ett varmt mål mat, bättre ersättning för skolskjuts och socialkuponger för att uppmuntra fattiga barn att gå i förskola. Projektbaserade åtgärder stödda av unionsfinansiering och inriktade på att förbättra undervisningens kvalitet i mindre gynnade skolor planeras till hösten 2017, och en modernisering av läroplanerna, visserligen ofullständig, är på gång. Lagstiftningen mot segregering har förbättrats, där även skolinspektionens uppdrag på detta område ingår. Rutiner för övervakning saknas dock fortfarande. Mer krävs för att uthålligt bekämpa socioekonomisk ojämlikhet i utbildningssystemen. Ungdomsgarantin har endast delvis nått dem som lämnar skolan i förtid, och program som erbjuder en andra chans till utbildning är inte allmänt tillgängliga. Den yrkesinriktade utbildningen är inte tillräckligt väl anpassad till arbetsmarknadens behov, och deltagandet i vuxenutbildning är mycket lågt.
- (19) Den rumänska befolkningens hälsosituation är dålig. Tillgången till hälso- och sjukvård av god standard hämmas av brist på yrkesfolk, otillräckliga anslag, överdriven användning av sjukhusvård samt korruption, något som särskilt drabbar låginkomsttagare och människor på landsbygden. Förutom informella betalningar till sjukvårdspersonal ger sig korruptionen till känna inom offentlig upphandling i vårdsektorn, försäkringsbedrägerier och mutor för intyg som ger rätt till förmåner. Som svar på en landsspecifik rekommendation och kopplat till förhandsvillkor ställda inför unionsfinansieringsperioden 2014–2020 vidtog Rumänien vissa politiska åtgärder för att gå från sjukhusvård till öppenvård. Regionala hälso- och sjukvårdsplaner utarbetades för att klargöra behoven av infrastruktur och tjänster, och genomförandet av den nationella hälso- och sjukvårdsstrategin följs upp. Som ett led i den nationella strategin mot korruption 2016–2020 antogs lagstiftning för att omarbete systemet för rapportering om informella betalningar, och vårdpersonalens löner höjdes. Strategin mot korruption inbegriper omfattande åtgärder på hälso- och sjukvårdsområdet, inklusive främjande av redovisningsskyldighet och insyn i rekryteringen av sjukhusdirektörer. Detta till trots befinner sig närvården, öppenvården och remitteringssystemen i en startfas, informella betalningar är fortfarande vanliga, insyn i sjukhusförvaltningen är ännu inte något man kan garantera och den nationella strategin för en hälsosam arbetskraft väntar på att bli antagen.

- (20) Rumäniens kapacitet när det gäller förvaltning och politiskt beslutsfattande har hämmats av otydliga processer och oklart beslutsfattande, tungrodda administrativa förfaranden, liten användning av bra faktaunderlag, svag sektorsövergripande samordning och utbredd korruption. Det har gjorts begränsade framsteg med reformen av den offentliga förvaltningen. De organisatoriska strukturerna förblir instabila, vilket påverkar den offentliga förvaltningens oberoende och effektivitet. Strategier för den offentliga förvaltningen lanserades 2016, men lagstiftningen omfattar ännu inte några av strategiernas främsta mål, särskilt sådant som objektiva kriterier för rekrytering av personal eller bedömning av och belöning för prestationer. För lönenivåerna föreslås viss harmonisering, men det finns ingen tydlig koppling mellan prestation och lön på vare sig central eller lokal nivå. Statliga byrån för tjänstemän behöver fortfarande stärkt kapacitet och auktoritet. Vissa av de öppenhetsåtgärder för beslutsprocessen som vidtogs 2016 är på väg att återkallas. Strategisk planering och konsekvensbedömningar av lagstiftning är inte väl etablerad förvaltningspraxis.
- (21) Otillräcklig transportinfrastruktur, både kvantitativt och kvalitativt, har varit en allvarig flaskhals för Rumäniens ekonomiska utveckling. För att ta itu med de här bristerna och agera enligt en landsspecifik rekommendation antog Rumänien en huvudplan för transporter hösten 2016. För att få fart på investeringarna i vägar styckades styrfunktionen för investeringar i infrastruktur av från myndigheten med ansvar för förvaltningen av infrastrukturen. Ett organ inrättades 2016 med uppgift att reformera järnvägssystemet, och ska ha inlett sin verksamhet i mitten av 2017.
- (22) Rumänien är sedan en tid ett av länderna i unionen med högst investeringskvot. Men under 2016 sjönk de offentliga investeringarna, bland annat på grund av att unionsmedlen utnyttjades i liten grad. Hög nyttjandegrad och effektiv användning av unionsmedel är avgörande för att Rumänien ska dra bästa nytta av sin utvecklingspotential, särskilt i sådana nyckelsektorer som transporter och avfall. Kvaliteten på de offentliga investeringarna har bland annat hämmats av ledningsproblem och skiftande fokus. Åtgärder avsedda som svar på en landsspecifik rekommendation lyckades dock dåligt med att stärka projektprioritering och förberedelser i samband med offentliga investeringar. Sedan augusti 2016 har ministerierna varit skyldiga att beakta investeringsprioriteringar när de planerar sina utgifter, men inga andra åtgärder har vidtagits för att stärka finansministeriets roll vid prioritering av investeringar och för att samordna förberedelserna inför offentliga investeringsprojekt bättre mellan ministerierna. Den nationella avfallshanteringsplan och det avfallsförebyggande program som båda planerades till i slutet av 2016 väntar fortfarande på att antas. Planerna behövs också för att förbättra styrningen och tillsynen så att nationella medel och unionsmedel kan tas i anspråk för att uppnå unionens miljönormer.
- (23) Effektiv offentlig upphandling är avgörande för att Rumänien ska kunna nå strategiska mål och ta itu med viktiga utmaningar, däribland effektiva offentliga utgifter, modernisering av den offentliga förvaltningen, kamp mot korruption samt främjande av innovation och hållbar tillväxt för alla. Den spelar också en viktig roll i medborgarnas förtroende för myndigheterna och demokratin. Rumänien vidtog nyligen åtgärder för att genomföra strategin och handlingsplanen för offentlig upphandling. Som uppföljning till lagen om offentlig upphandling, som trädde i kraft i maj 2016, antogs genomförandelagstiftning om offentlig upphandling och upphandling i allmännyttiga sektorer i juni 2016 och sekundärrätt om koncessioner i slutet av 2016, och den nationella agendan för offentlig upphandling omfattar avsnitt om att förebygga och motverka korruption. Men flera centrala delar av strategin har skjutits upp, t. ex. stärkt övervakning och andra åtgärder mot korruption, det fullständiga genomförandet av e-upphandling och utbildning av upphandlingstjänstemän.
- (24) Över 45 % av befolkningen i Rumänien bor på landsbygden, som ligger långt efter städerna när det gäller sysselsättning, utbildning, tillgång till tjänster och infrastruktur samt materiellt välbefinnande. Som svar på en landsspecifik rekommendation om att förbättra tillgången till integrerade offentliga tjänster, bygga ut grundläggande infrastruktur och främja ekonomisk diversifiering särskilt på landsbygden, antog Rumänien 2016 ett omfattande åtgärds paket för landsbygdsutveckling, modernisering av små lantbruk, stöd till andra små eller medelstora företag än jordbruk, investeringar i infrastruktur, även sociala tjänster och utbildning, samt formalisering av anställningsförhållanden. För att lyckas i det längre loppet måste dessa initiativ växa från pilotprojekt till bredare insatser samt effektivt söka och absorbera tillgängliga unionsmedel.
- (25) Statsägda företag spelar en viktig roll i ekonomin, särskilt i viktiga infrastruktursektorer. Svagheter i hur de leds kommer till uttryck i lägre lönsamhet än privata företag och inverkar negativt på de offentliga finanserna. Som svar på en landsspecifik rekommendation åstadkom Rumänien en väsentlig förbättring i styrningen av de statsägda företagen. De föreskrifter som kompletterar lagstiftningen om styrningen av de statsägda företagen antogs snabbt

hösten 2016. Lagstiftningen följer god internationell sed om öppenhet vid tillsättning av styrelseledamöter och ledning för statsägda företag, och ger finansministeriet särskilda tillsynsbefogenheter. Åtgärder vidtogs vidare för att informera om de nya reglerna bland lokala myndigheter, och budgetinformation om de statsägda företagen offentliggjordes. Förseningar vid tillsättningen av professionella företagsledare föranleder dock tvivel om det fortsatta genomförandet.

- (26) Rumäniens konkurrenskraft har lidit av svagheter i icke-kostnadsrelaterad konkurrenskraft och strukturella hinder för vidare utveckling mot en ekonomi med högre förädlingsvärde, och komplicerade administrativa förfaranden bidrar till detta. Som svar på en landsspecifik rekommendation från 2016 antog Rumänien flera lagar för att förenkla de administrativa förfarandena och underlätta kontakterna mellan medborgarna och den offentliga förvaltningen, visserligen begränsat till ett litet antal förfaranden.
- (27) Korruptionen lever kvar på alla nivåer och förblir ett hinder mot affärsverksamhet. Rumänien gjorde stora framsteg på många områden med att reformera rättsväsendet och angripa korruptionen på hög nivå. Men viktiga åtgärder återstår för att ta itu med frågorna på dessa områden och göra reformerna långsiktiga och oåterkalleliga. Vissa framsteg gjordes med att utforma ytterligare åtgärder för att förebygga och bekämpa korruption, särskilt vid de lokala myndigheterna, men väsentliga utmaningar återstår i fråga om ett effektivt genomförande av den nationella strategin mot korruption som antogs 2016. Ansträngningar krävs i fråga om att respektera rättsväsendets oberoende i den rumänska offentligheten, slutföra reformerna av civil- och strafflagen och säkerställa att domstolsavgöranden verkställs effektivt. Inom ramen för samarbets- och kontrollmekanismen får Rumänien rekommendationer om reformer av rättsväsendet och kamp mot korruptionen. Dessa områden omfattas därför inte av de landsspecifika rekommendationerna för Rumänien.
- (28) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Rumäniens ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Rumänien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Rumänien utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (29) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Rumänien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Under 2017, säkerställa efterlevnad av rådets rekommendation av den 16 juni 2017 för korrigerande av den betydande avvikelserna från anpassningsbanan för att uppnå det medelfristiga budgetmålet. Under 2018 fortsätta med omfattande finanspolitiska insatser som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten. Säkerställa full tillämpning av den finanspolitiska ramen. Stärka skattemoralen och skatteuppbörden. Bekämpa odeklarerat arbete, även genom att se till att integrerade kontroller används systematiskt.
2. Stärka riktade aktiveringsåtgärder och integrerade offentliga tjänster med fokus på grupper som befinner sig längst från arbetsmarknaden. Anta lagstiftning om lika pensionsålder för män och kvinnor. Fastställa en öppen mekanism för minimilönesättning i samråd med arbetsmarknadens parter. Förbättra tillgången till allmän utbildning av god kvalitet, särskilt för romer och barn på landsbygden. I hälso- och sjukvården, gå över till öppenvård och motverka informella betalningar.

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

3. Anta lagstiftning som säkerställer en professionell och oberoende offentlig förvaltning genom tillämpning av objektiva kriterier. Stärka projektprioriteringen och förberedelserna i samband med offentliga investeringar. Säkerställa fullständigt, rättidigt och hållbart genomförande av den nationella strategin för offentlig upphandling.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Sloveniens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Sloveniens stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/23)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där det angavs att Slovenien var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, som godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet en rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Slovenien, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1–3, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Slovenien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Slovenien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Slovenien har makroekonomiska obalanser. Det är i synnerhet bristerna när det gäller banksektorn och skuldsättningen i företagssektorn samt de finanspolitiska riskerna som utgör sårbarheter. Obalanserna håller gradvis på att avvecklas mot bakgrund av att tillväxten åter förbättras. Företagssektorn har genomgått en betydande skuldsänkning, och de privata

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

investeringarna, inklusive utländska direktinvesteringar, har återupptagits, även om de ingående utländska direktinvesteringarna fortfarande ligger på en låg nivå i förhållande till jämförbara länder i regionen. Den offentliga skuldsättningen nådde sin topp 2015, och en nedåtgående justering förväntas under kommande år. Framstegen när det gäller omstruktureringen av banksektorn sammanföll med en snabbt sjunkande andel nödlidande lån, som förväntas fortsätta att sjunka. Regeringen har vidtagit relevanta åtgärder för att konsolidera och omstrukturera banksektorn och för att förbättra styrningen av statsägda företag. Det krävs dock ytterligare politiska åtgärder för att åtgärda företagens skuldsättning och kvarvarande brister i finanssektorn för att säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt, och förbättra företagsklimatet.

- (4) Den 28 april 2017 lade Slovenien fram sitt stabilitetsprogram för 2017 och den 3 maj 2017 sitt nationella reformprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Slovenien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av övergångsreglerna för skuldkriteriet. I sitt stabilitetsprogram för 2017 förutspår regeringen att det samlade underskottet kommer att förbättras till 0,8 % av BNP under 2017 och därefter bli till ett överskott på 0,4 % av BNP för 2020. Det medelfristiga budgetmålet – en balanserad budget i strukturella termer, vilket inte uppfyller kraven i stabilitets- och tillväxtpakten – beräknas uppnås 2020. Baserat på det omräknade ⁽²⁾ strukturella saldot kommer det medelfristiga budgetmålet emellertid inte att nås under programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka till 77,0 % av BNP under 2017 och fortsätta att sjunka till 67,5 % av BNP för 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Men de åtgärder som behövs för att stödja de planerade målen från och med 2017 och framåt har inte beskrivits tillräckligt.
- (7) I stabilitetsprogrammet för 2017 anges att den exceptionella tillströmningen av flyktingar haft en betydande inverkan på budgeten 2016 och 2017, och det ges även tillräckliga belägg för dessa extra budgetkostnaders art och omfattning. Enligt kommissionen uppgick de extra utgifter som kan beaktas för den exceptionella tillströmningen av flyktingar under 2016 till 0,07 % av BNP. Detta belopp är oförändrat i förhållande till 2017 års utkast till budgetplan, som bekräftade prognoserna i stabilitetsprogrammet för 2016. För 2017 ingick i stabilitetsprogrammet en begäran om 0,07 % av BNP, där kommissionen kommer att beakta ytterligare effekter motsvarande 0,01 % av BNP. Bestämmelserna i artiklarna 5.1 och 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att ta hänsyn till dessa extra utgifter, eftersom tillströmningen av flyktingar och de säkerhetsrelaterade åtgärderna är ovanliga händelser som har stor inverkan på Sloveniens offentliga finanser och eftersom den finanspolitiska hållbarheten inte äventyras av att landet tillfälligt tillåts avvika från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet. Den anpassning som krävs för att nå det medelfristiga budgetmålet för 2016 har därför sänkts för att beakta dessa extra budgetkostnader. I fråga om 2017 kommer en slutbedömning, även av de berättigade beloppen, att göras under våren 2018, på basis av de slovenska myndigheternas faktiska uppgifter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (8) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Slovenien att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på minst 0,6 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet för 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det en risk för en viss avvikelse från det kravet 2017.
- (9) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen och i synnerhet landets skuldnivå förväntas Slovenien göra ytterligare en anpassning mot ett lämpligt medelfristigt budgetmål under 2018. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxttakt⁽¹⁾ får vara högst 0,6 %. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på 1 % av BNP. Om politiken ligger fast finns det en risk för en betydande avvikelse från det kravet under 2018. Enligt prognoserna kommer Slovenien att iakttä skuldriteriet 2017 och 2018. Rådet anser överlag att Slovenien måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder under 2017 och att ytterligare åtgärder kommer att krävas under 2018 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen om 2017 års europeiska planeringstermin som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrades det om att man, vid bedömningen av 2018 års utkast till budgetplan och påföljande bedömning av 2018 års utfall av budgeten, kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målet att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Sloveniens offentliga finanser. I detta sammanhang noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av konjunkturläget i Slovenien. Det råder vidare stor osäkerhet när det gäller konjunkturläget just i Sloveniens fall, på grund av den särskilt stora ekonomiska nedgången 2008–2013 och de omfattande strukturreformer och reformer i finanssektorn som håller på att genomföras.
- (10) Genom den lag om finanspolitiska regler som antogs i juli 2015 infördes en budgetram på medellång sikt för de offentliga finanserna. För att den ska kunna tillämpas behövs vissa ändringar av lagen om offentliga finanser. Ursprungligen åtog sig regeringen att se till att den ändrade lagen om offentliga finanser skulle antas inom sex månader efter antagandet av lagen om finanspolitiska regler. Denna tidsfrist har dock senarelagts flera gånger och den ändrade lagen har ännu inte lagts fram för behandling i parlamentet. Den ändrade lagen om offentliga finanser utgör en av de rättsliga konstruktioner genom vilken rådets direktiv 2011/85/EU⁽²⁾ införlivas i nationell lagstiftning, vilket medlemsstaterna var skyldiga att göra före utgången av 2013. Ledamöterna i det finanspolitiska rådet utsågs den 21 mars 2017.
- (11) Den höga offentliga skulden på 79,7 % av BNP år 2016 utgör en källa till sårbarhet för de offentliga finanserna i Slovenien. Landets befolkning åldras snabbare än befolkningen i de flesta andra medlemsstater. Slovenien står inför stora risker när det gäller den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna och landet har den högsta indikatorn av alla medlemsstater för det långsiktiga hållbarhetsgapet, vilket beror på den förväntade ökningen av offentliga utgifter för pensioner, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg.
- (12) Regeringen har lagt fram förslag till en reform av hälso- och sjukvårdssystemet. Utkastet till vård- och sjukförsäkringslag, som är den viktigaste delen av reformen, gick ut på offentligt samråd i februari 2017 och är tänkt att överlämnas till parlamentet senast till sommaren 2017. Det är viktigt att tidsplanen följs så att lagen kan träda i kraft under 2017. I december 2016 lades förslagen om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och lagen om patienträttigheter fram och den nya lagen om apoteksverksamhet antogs. De problem som återstår gäller sjukhusens styrning och resultat, tillgodoseende av vårdbehov i primärvården för att undvika sjukhusvård, betalningssystemen för sjukhusen, utvärderingen av medicinska metoder och informationssystemen. Fördelarna med central offentlig upphandling av sjukvårdsprodukter och vårdtjänster utnyttjas dessutom fortfarande i låg utsträckning, samtidigt som man håller på att utforma en ny central offentlig upphandling av läkemedel som skulle kunna bidra till en mer öppen och kostnadseffektiv upphandling. Ytterligare en stor utmaning är att göra framsteg med reformen när det gäller långvarig vård och omsorg. Slovenien har för närvarande inget integrerat system för långvarig vård och omsorg. Ett pilotprojekt för att fastställa behoven av långvarig vård och omsorg håller på att utarbetas.

⁽¹⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41).

- (13) Vitboken om pensioner antogs av regeringen i april 2016 och har inlett ett offentligt samråd om pensionssystemets framtid. Ännu har dock inga konkreta lagförslag lagts fram. Utmaningarna för framtiden är att säkerställa pensionssystemets långsiktiga hållbarhet och tillräcklighet genom att man anpassar den lagstadgade pensionsåldern till den ökade förväntade livslängden och uppmuntrar senare pensionering, att få fler att omfattas av kompletterande pensionssystemen, att på lämpligt sätt hantera olika karriärvägar och att minska risken för fattigdom bland äldre.
- (14) Utvecklingen på arbetsmarknaden och på det sociala området har fortsatt att förbättras. Fler arbetstillfällen har skapats och arbetslösheten sjunker. Andelen människor som är i farozonen för fattigdom och social utestängning har sjunkit, men ligger fortfarande över unionsgenomsnittet för äldre människor. Den förbättrade arbetsmarknaden ger möjlighet att skapa sysselsättning för äldre arbetstagare, men deras deltagande på arbetsmarknaden är fortfarande lågt. Under de senaste åren har det blivit allt vanligare att människor utnyttjar arbetslöshetsförsäkringen för att gå i pension. Långtidsarbetslösheten är fortfarande högre än före krisen och utgör mer än hälften av all arbetslöshet. Över 40 % av alla långtidsarbetslösa är äldre än 50 år och nästan hälften av dem har varit arbetslösa i två år eller längre. En analys och en handlingsplan för att öka sysselsättningsgraden bland äldre arbetstagare har utarbetats och diskuterats med arbetsmarknadens parter. Om handlingsplanen genomförs i tid kan den bidra till att öka sysselsättningsgraden för äldre arbetstagare. Sysselsättningsgraden för lågutbildade arbetstagare är fortfarande låg, och den ligger klart under nivån före krisen och unionsgenomsnittet. Den plan för genomförandet av aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder som antogs i januari 2016 fortsätter enligt det nuvarande tillvägagångssättet samtidigt som utgifterna på detta område fortfarande är låga. Äldre och lågutbildade arbetstagare är fortfarande underrepresenterade i de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Segmenteringen på arbetsmarknaden är fortfarande ett problem, trots 2013 års reform.
- (15) Andelen nödlidande lån är fortfarande hög, men minskar stadigt. Den slovenska centralbanken (Banka Slovenije) har vidtagit ett antal åtgärder som ger bankerna incitament att minska sina nödlidande lån betydligt. Skuldminskningstrycket har börjat lätta, men kreditflödena till företagen fortsätter att minska. Framstegen med skuldminskningen har varit ojämna mellan de enskilda företagen. Konsolideringen och omstruktureringen av banksektorn fortskred med en sammanslagning av tre banker under 2016. Slovenien har åtagit sig att sälja minst 50 % av sitt aktieinnehav i den största statsägda banken senast den 31 december 2017 och ytterligare 25 % minus en andel senast den 31 december 2018. Ändringar av lagstiftningen har ytterligare förstärkt omstruktureringsförmågan hos förvaltningsbolaget för banktillgångar. Andelen nödlidande lån hos små och medelstora företag är fortfarande hög. För att åtgärda detta har en systematisk strategi för att minska de nödlidande lånen hos dessa företag utarbetats med hjälp av Världsbanken. Regeringen antog dessutom ett lagförslag för att inrätta ett centralt kreditregister för att möjliggöra en effektivare riskhantering och minska risken för skuldsättning.
- (16) Tillgången till alternativa finansieringskällor för kreditvärdiga företag är mycket begränsad. Den slovenska företagsfonden (Slovenski podjetniški sklad – SPS) och landets export- och utvecklingsbank (Slovenska izvozna in razvojna banka – SID) har främst tagit fram nya lånemöjligheter för små och medelstora företag, inklusive sådana åtgärder som mikrokrediter. Ett system för såddkapital infördes 2016 av den slovenska företagsfonden, där färre än 50 små och medelstora företag som får stöd. Andra alternativa finansieringsinstrument, inbegripet riskkapital och eget kapital med hjälp av ESI-fonderna, kan bli en viktig källa till ytterligare finansiering, men den förblir till stor del outnyttjad.
- (17) Strategin för att utveckla den offentliga förvaltningen 2015–2020 håller på att genomföras och vissa framsteg har gjorts. Några specifika åtgärder, t.ex. antagandet av lagen om offentliganställda (Zakon o javnih uslužbenih), har dock ytterligare fördröjts. Regeringens program för att minska den administrativa bördan uppskattas ha inneburit besparingar på sammanlagt 365 miljoner euro mellan 2009 och 2015, och nästan 60 % av de 318 åtgärderna för att minska den administrativa bördan har vidtagits. De privata investeringarna hämmas dock fortfarande av komplexa och långdragna administrativa förfaranden, särskilt när det gäller byggnadssektorn och fysisk planering. Rättsväsendets effektivitet och kvalitet har förbättrats ytterligare, men det tar fortfarande lång tid att planera de första förhandlingarna i handelsrättsliga mål och stämningar kan inte lämnas in i elektronisk form. Trots att vissa viktiga reformer mot korruption har antagits, t.ex. programmet för nolltolerans mot korruption, uppfattas korruption fortfarande som ett problem och detta förefaller påverka företagens beslut. Efter de inledande framstegen med moderniseringen av reglerade yrken har reformtakten saktat in. Om man avskaffar restriktiva hinder vad gäller reglerade yrken skulle detta kunna främja konkurrensen på dessa yrkesmarknader.
- (18) Staten är fortfarande i hög grad involverad i ekonomin trots det privatiseringsprogram som inleddes under 2013. Staten är den största arbetsgivaren, kapitalförvaltaren och innehavaren av företagsskulder i Slovenien. Tillsammans med den svaga styrningen i företagssektorn har det statliga ägandets stora omfattning fått betydande finanspolitiska och ekonomiska konsekvenser. De uppskattas till 13 miljarder euro eller till ca en tredjedel av BNP 2007–2014, vilket främst beror på stabiliseringsåtgärder inom finanssektorn och på utebliven vinst i statsägda företag i förhållande till privata företag. De statsägda företagens resultat har börjat förbättras, vilket stöds av ett nytt system

för företagsstyrning, men risker kvarstår. Vid utgången av 2015 visade resultaten en förbättrad lönsamhet för de företag som förvaltas av Slovenian Sovereign Holding (Slovenski državni holding d.d. – SDH), även om delmålet i förvaltningsstrategin inte nåddes. En plan för förvaltning av tillgångar för 2017, med kvantifierade resultatindikatorer för varje enskilt statsägt företag och en uppdaterad förteckning över tillgångar som ska avyttras, godkändes av regeringen i januari 2017. Samtidigt har en ändring av strategin för förvaltningen av tillgångar, som först godkändes av parlamentet 2015, ännu inte behandlas färdigt eftersom regeringen har skjutit upp sitt beslut till andra halvåret 2017. En ny styrelseordförande utnämndes i slutet av februari 2017, men det saknas fortfarande en fullständig tillsynsnämnd.

- (19) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Sloveniens ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Slovenien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Slovenien utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.
- (21) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och stabilitetsprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1 och 3 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Slovenien att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Genomföra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Sloveniens offentliga finanser. Anta och genomföra förslaget till reform av hälso- och sjukvårdssystemet samt anta den planerade reformen av systemet för långvarig vård och omsorg, och därigenom öka kostnadseffektiviteten, tillgängligheten och kvaliteten i vården. Fullt ut utnyttja möjligheten till central upphandling inom hälso- och sjukvården. Anta de åtgärder som behövs för att säkerställa pensionssystemets långsiktiga hållbarhet och tillräcklighet.
2. Intensifiera ansträngningarna att öka anställbarheten hos lågutbildade och äldre arbetstagare, särskilt genom riktat livslångt lärande och aktiveringsåtgärder.
3. Förbättra finansieringsvillkoren, inklusive genom att underlätta en hållbar avveckling av nödlidande lån och tillgång till alternativa finansieringskällor. Säkerställa ett fullständigt genomförande av strategin för förvaltningsbolaget för banktillgångar. Minska den administrativa bördan för företagen som följer av reglerna om fysisk planering och byggnadslov samt säkerställa en god styrning av statsägda företag.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Slovakiens nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Slovakiens stabilitetsprogram 2017

(2017/C 261/24)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾ rapporten om förvarningsmekanismen, där Slovakien konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen även en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, vilken godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet en rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Slovakien, i egenskap av stat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, såsom den återspeglas i rekommendationerna 1 och 2 nedan, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Slovakien offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Slovakien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (4) Den 26 april 2017 lade Slovakien fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt så att deras inbördes samband har kunnat beaktas.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EGT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonderna*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Såsom anges i artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpningen av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Slovakien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 planerar regeringen en förbättring av det samlade underskottet till 1,3 % av BNP under 2017 och därefter successivt till 0 % av BNP under 2019 och 2020. Det medelfristiga budgetmålet, dvs. ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP, beräknas vara uppnått 2018. Enligt 2017 års stabilitetsprogram förväntas den offentliga skuldkvoten sjunka gradvis till 46 % av BNP 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dess budgetprognoserna är realistiskt.
- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Slovakien att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på 0,5 % av BNP på väg mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Enligt kommissionens vårprognos 2017 finns det en risk för en viss avvikelse från den rekommendationen 2017.
- (8) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen förväntas Slovakien under 2018 ytterligare anpassa sitt medelfristiga budgetmål på ett strukturellt underskott på 0,5 % av BNP. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxttakt⁽²⁾ får vara högst 2,9 %. Det skulle motsvara en strukturell anpassning på 0,5 % av BNP. Om politiken förblir oförändrad finns det risk för en betydande avvikelse från det kravet under den sammantagna perioden 2017–2018. Rådet anser överlag att Slovakien måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att uppfylla kraven 2017, och att ytterligare åtgärder kommer att krävas under 2018 för att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen om den europeiska planeringsterminen 2017 som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att bedömningen av 2018 års utkast till budgetplan och påföljande bedömning av 2018 års utfall av budgeten kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar både till att stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Slovakiens offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Slovakiens konjunkturläge.
- (9) Slovakiens offentliga finanser står fortfarande inför risker på lång sikt. Hälso- och sjukvårdsutgifterna fortsätter att utgöra en risk för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, eftersom det fortfarande är en utmaning att öka den slovakiska hälso- och sjukvårdens kostnadseffektivitet. Vissa åtgärder har vidtagits för att rationalisera sjukhusvården och få ned kostnaderna, men några konkreta resultat är ännu inte märkbara. Under utgiftsöversynen för 2016 har besparingsmöjligheter framkommit. Icke desto mindre har praktiska framsteg med en heltäckande vård- och vårdutgiftsreform hittills dragit ut på tiden, i det att införandet av systemet med diagnosrelaterade grupper för betalningar och systemen för e-hälsa gått långsamt framåt. Samtidigt spås underskottet i det allmänna pensionssystemet fördubblas på lång sikt, och pensionsåldern i Slovakien är en av de lägsta i unionen. De senaste justeringarna av pensionssystemet har i stor utsträckning varit begränsade och kortsiktiga.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (10) Skatteundandragande och skatteflykt har minskat, och insatser görs för att öka skattebetalningsviljan. Förbättringar av skatteuppbörden har avsevärt minskat vad som tidigare var ett stort momsgap. Att minska momsbedrägerierna förefaller också ha haft en positiv inverkan på uppbörden av bolagsskatt. Finansförvaltningen koncentrerar sig på att förbättra efterlevnaden av momsreglerna, särskilt genom revisioner. Samtidigt övervägs annan verksamhet än revision för att stärka den frivilliga efterlevnaden av skattereglerna.
- (11) Trots att den robusta ekonomiska återhämtningen och det starka sysselsättningsskapandet har lett till förbättringar på arbetsmarknaden är långtidsarbetslösheten fortfarande ett problem. Långtidsarbetslösheten är fortfarande en av de högsta i unionen. Det är framför allt marginaliserade romer, lågkvalificerad arbetskraft och ungdomar som berörs av långtidsarbetslösheten. Dessutom kvarstår regionala skillnader – arbetslösheten är fortfarande dubbelt så hög i östra Slovakien som i Bratislava. Vuxnas deltagande i livslångt lärande och vuxenutbildning är fortfarande lågt. Trots insatser för att uppmuntra låginkomsttagare att arbeta och en pågående reform av de offentliga arbetsförmedlingarna, är det fortfarande svårt att erbjuda individanpassat stöd till långtidsarbetslösa och utsatta grupper, bland annat på grund av ett stort antal ärenden. Den slovakiska handlingsplan för integrering av långtidsarbetslösa, som till stor del finansieras av Europeiska socialfonden, syftar till att råda bot på detta genom ett helhetsgrepp för individanpassade tjänster. Detta kommer att uppnås genom specialiserad rådgivning, ett nytt profileringsystem, samarbete med privata arbetsförmedlingar samt målinriktade utbildningsprogram som utformats av arbetsgivarna med utgångspunkt i de regionala arbetsmarknadernas behov. Romerna är mycket underrepresenterade på den slovakiska arbetsmarknaden, ett faktum som förändras mycket långsamt. Låg utbildningsnivå och kompetensnivå samt diskriminering är faktorer som bidrar till ett lågt deltagande på arbetsmarknaden. Den låga sysselsättningsgraden för kvinnor i barnafödande ålder återspeglar den långa föräldraledigheten (upp till tre år) som sällan utnyttjas av män, bristen på barntillsyn, särskilt för barn under tre år, samt de begränsade möjligheterna att arbeta med flexibla arbetstider.
- (12) Utbildningssystemet är inte tillräckligt inriktat på att öka Slovakiens ekonomiska potential. Utbildningsresultaten och nivån på de grundläggande färdigheterna är otillfredsställande med internationella mått mätt, och har dessutom försämrats under perioden 2012–2015. Vidare kvarstår stora regionala skillnader. De dåliga resultaten har främst att göra med en kraftig inverkan av de studerandes socioekonomiska och etniska bakgrund, men även rättvisa, tillgång och inkludering samt läraryrkets förhållandevis låga attraktivitet. Trots att lärarnas löner 2016 höjdes i två omgångar (med 4 % i januari och med 6 % i september) och att ytterligare höjningar är planerade för 2017–2020, är icke konkurrenskraftiga löner och begränsad fortbildning för lärare några av de faktorer som gör att yrket fortfarande till stor del inte är attraktivt, särskilt för potentiella unga lärare och för dem som är bosatta i de mer utvecklade regionerna i landet. Nyligen antagen lagstiftning mot diskriminering, som rör den marginaliserade romska folkgruppen, har ännu inte genomförts fullt ut och lett till förbättringar och ökat deras deltagande i inkluderande normal utbildning, särskilt i fråga om utbildning och omsorg under den tidiga barndomen samt förskolan.
- (13) Slovakiens offentliga förvaltning håller på att moderniseras, men korruptionen är fortfarande en utmaning. Den upplevda korruptionen är fortfarande hög och utgör ett allvarligt hinder för näringslivet. Mekanismerna för kontroll och genomdrivande av reglerna mot korruption är dock fortfarande otillräckliga, och politiska initiativ i fråga om avslöjare och brevlådeföretag är kanske inte tillräckliga för att lösa problemet. Dessutom kan praxis i offentlig upphandling förbättras i många avseenden. Utbildning håller på att tas fram för att personalen ska kunna sköta upphandlingen effektivare. Emellertid utgör intressekonflikter, skraddarsydda specifikationer och ett alltför stort fokus på det lägsta priset som tilldelningskriterium fortfarande problem och leder till begränsad kvalitetsbaserad konkurrens. Det uppges ständigt att svagheter i den offentliga upphandlingen leder till att offentliga medel används ineffektivt.
- (14) Ofta ändrad lagstiftning gör det svårt och dyrt för företagen att följa lagstiftningen, och lagar, regleringar och insolvensförfaranden ses ofta som otillräckligt företagsvänliga. En ministerieövergripande arbetsgrupp för att företagande, under ledning av statssekreteraren i näringsministeriet, inrättades nyligen och förväntas senast i juni 2017 lägga fram förslag på åtgärder för ett bättre företagsklimat. Höga regelhinder kvarstår inom den slovakiska sektorn för företagstjänster. Särskilda riktlinjer för de enskilda yrkena för att hantera denna fråga utfärdades i januari 2017 i ett meddelande från kommissionen med rekommenderade reformer av regleringen av kvalificerade tjänster, som en del i paketet för att motverka hinder på tjänstemarknaderna.

- (15) Att förbättra rättsväsendets effektivitet och oberoende fortsätter att vara en utmaning för Slovakien, även om ansträngningar görs för att åtgärda bristerna. Farhågor för rättsväsendets effektivitet och oberoende kvarstår dock. Dessutom är den offentliga förvaltningen fortfarande ineffektiv och splittrad och har inte tillräcklig kapacitet. Den nya strategin för personalförvaltning från oktober 2015 och den nyligen antagna lagen om offentlig förvaltning är positiva steg framåt. Ett nytt, politiskt oberoende ämbetsmannaråd kommer att övervaka tillämpningen av principerna i lagen om offentlig förvaltning och de etiska reglerna för offentliganställda. De komplexa och svåröverskådliga reglerna försvårar förbindelserna mellan parterna på energimarknaden. Den senaste tidens ändringar av fastställandet av distributionstariffer tyder på fortsatt politiskt och kommersiellt inflytande. Energiprismyndighetens oberoende förväntas minska till följd av ny lagstiftning som ger regeringen ensamrätt att utse myndighetens ordförande och ger närings- och miljöministerierna rätt att gripa in i prissättningen.
- (16) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Slovakiens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt 2017 års stabilitetsprogram, 2017 års nationella reformprogram samt uppföljningen av de rekommendationer som Slovakien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Slovakien, utan även huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (17) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat 2017 års stabilitetsprogram och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Slovakien att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Slovakiens offentliga finanser. Förbättra hälso- och sjukvårdens kostnadseffektivitet, bland annat genom att genomföra projektet om valuta för pengarna.
2. Förbättra aktiveringsåtgärderna för missgynnade grupper, bland annat genom att genomföra handlingsplanen för långtidsarbetslösa och genom att tillhandahålla individanpassade tjänster och riktad utbildning. Öka möjligheterna till sysselsättning för kvinnor, särskilt genom att bygga ut barnomsorg av god kvalitet till överkomliga priser. Höja utbildningens kvalitet och öka romernas deltagande i inkluderande normal utbildning.
3. Förbättra konkurrensen och insynen i offentlig upphandling och intensifiera kampen mot korruption genom effektivare tillämpning av befintlig lagstiftning. Anta och genomföra en heltäckande plan för hur de administrativa och rättsliga hinder som företag ställs inför ska minskas. Förbättra rättsväsendets effektivitet, bland annat genom att minska tidsåtgången för civil- och handelsrättsliga mål.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Finlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Finlands stabilitetsprogram 2017**

(2017/C 261/25)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 5.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, där Finland konstaterades var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet, som godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*) ⁽³⁾.
- (2) Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Finland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1 och 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Finland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Finland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationerna som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll även en fördjupad granskning inom ramen för artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 och resultaten av denna granskning publicerades också den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Finland inte har makroekonomiska obalanser.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (4) Den 28 april 2017 lade Finland fram sitt nationella reformprogram och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Finland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet. I stabilitetsprogrammet för 2017 förutser regeringen en försämring av det totala budgetsaldot från -1,9 % av BNP 2016 till -2,3 % 2017, följt av en stadig förbättring därefter, för att uppgå till -0,2 % under 2020. Det väntas att det medelfristiga budgetmålet, dvs. ett underskott på 0,5 % av BNP i strukturella termer, kommer att nås från och med 2019. På grundval av det omräknade ⁽²⁾ strukturella saldot kommer det medelfristiga budgetmålet dock inte att nås förrän från och med 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 förväntas den offentliga skuldkvoten nå en topp på 64,7 % av BNP under 2017 och minska till 62,7 % under 2020. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser verkar vara gynnsamt, framför allt vad gäller 2018 och 2019. Scenariot grundar sig på förväntningen att sysselsättningen ska öka med närmare 2 % per år 2018–2019, vilket är en märkbart större ökning än den genomsnittliga årliga ökningen under de senaste tio åren (+0,2 %).
- (7) Den 22 maj 2017 offentliggjorde kommissionen en rapport enligt artikel 126.3 i EUF-fördraget, eftersom Finlands offentliga skuld överskred referensvärdet 60 % av BNP. Efter en bedömning av alla relevanta faktorer drog kommissionen i rapporten slutsatsen att skuldkriteriet bör anses ha uppfyllts.
- (8) I stabilitetsprogrammet för 2017 anges att den exceptionella flyktingströmmen kommer att få en betydande inverkan på budgeten och det lämnas även uppgifter som styrker dessa extra budgetkostnaders art och omfattning. Enligt stabilitetsprogrammet 2017 uppgick kostnaderna till 0,34 % av BNP 2016. Enligt kommissionen uppgick de berättigade extra utgifterna till 0,17 % av BNP under 2016. Bestämmelserna i artiklarna 5.1 och 6.3 i förordning (EG) nr 1466/97 gör det möjligt att ta hänsyn till dessa extra utgifter, eftersom flyktingströmmen är en ovanlig händelse som har stor inverkan på Finlands offentliga finanser och eftersom den finanspolitiska hållbarheten inte äventyras av att landet tillfälligt tillåts avvika från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet. Den anpassning som krävs för att nå det medelfristiga budgetmålet för 2016 har därför minskats för att beakta dessa kostnader. Enligt stabilitetsprogrammet 2017 beräknas kostnaderna för den exceptionella flyktingströmmen minska med 0,15 % av BNP 2017. Kommissionen kommer under våren 2018 att göra en slutlig bedömning av 2017, inbegripet de berättigade beloppen, på grundval av de uppgifter som tillhandahålls av Finlands myndigheter.
- (9) I utkastet till budgetplan för 2017 begärde Finland att få utnyttja flexibiliteten i den förebyggande delen i enlighet med den gemensamt överenskomna ståndpunkt om flexibilitet i stabilitets- och tillväxtpakten som Ekofinrådet godkände i februari 2016, eftersom man planerade att genomföra större strukturreformer med positiv inverkan på de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet (begäran om flexibilitet på 0,5 % av BNP) och på de nationella utgifterna för projekt som medfinansieras av unionen inom ramen för ESI-fonderna (begäran om flexibilitet på 0,1 % av BNP).
- (10) Begäran om flexibilitet med anledning av strukturreformer avser reformer av arbetsmarknaden, framför allt konkurrenskraftsavtalet och pensionsreformen. Mer än 90 % av arbetstagarna påverkas av konkurrenskraftsavtalet genom att deras löner fryses i tolv månader och deras årliga arbetstid permanent ökar med 24 timmar utan kompensation. Dessutom kommer arbetstagarna permanent att betala en större andel av socialförsäkringsavgifterna. För att kompensera för de frysta lönerna och för arbetstagarnas ökade kostnadsbörda sänkte regeringen permanent inkomstskatten från och med 2017. Reformen av pensionssystemet kommer att höja den lägsta lagstadgade

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

pensionsåldern från 63 år till 65 år till 2027. Därefter kommer pensionsåldern att vara kopplad till den förväntade livslängden. Båda reformerna trädde i kraft 2017. Som en följd av konkurrenskraftsavtalet kan en förbättrad kostnadskonkurrenskraft leda till ökad sysselsättning och en ökning av reala BNP med cirka 1,5–2 %, enligt utkastet till budgetplan för 2017. Med tanke på åtgärdens karaktär finns det vissa betänkligheter vad gäller uppskattningarna för sysselsättningen och BNP, men de verkar på det stora hela vara realistiska. Dessa reformer kommer därför att ha en positiv inverkan på de offentliga finansernas hållbarhet. Dessutom tyder resultaten från den detaljerade bedömningen av uppskattningen av produktionsgapet 2017, som gjorts på grundval av kommissionens vårprognos 2017, på att Finland kommer att uppnå det lägsta riktmärket 2017. För att försäkra sig om att landet håller sig till referensvärdet för underskott på 3 % av BNP har regeringen dessutom offentligt åtagit sig att vid behov vidta ytterligare åtgärder 2017 för att säkerställa efterlevnaden av de finanspolitiska reglerna, inbegripet fördragets referensvärde på 3 % av BNP. På grundval av detta kan Finland för närvarande anses uppfylla kraven för den begärda tillfälliga avvikelserna på 0,5 % av BNP 2017, förutsatt att landet genomför de överenskomna reformerna på lämpligt sätt, vilket kommer att följas upp under den europeiska planeringsterminen.

- (11) När det gäller begäran om flexibilitet för ytterligare investeringar verkar de uppgifter som lämnats i 2017 års stabilitetsprogram bekräfta att Finlands tillfälliga avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet under 2017 på ett effektivt sätt används för att öka investeringarna. Av denna orsak – och med beaktande av de ovan nämnda faktorerna beträffande det lägsta riktmärket och det faktum att den detaljerade bedömningen av uppskattningen av produktionsgapet bekräftar att det är ekonomiskt svåra tider i Finland – kan Finland för närvarande anses uppfylla kraven för en tillfällig avvikelse på 0,1 % av BNP 2017 för att beakta de nationella investeringsutgifterna för projekt som medfinansieras av unionen. Kommissionen kommer att göra en efterhandsbedömning för att kontrollera de faktiska nationella utgifterna i medfinansierade investeringsprojekt och den därmed relaterade tillåtna avvikelserna.
- (12) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Finland att åstadkomma en årlig finanspolitisk korrigering på minst 0,6 % av BNP mot det medelfristiga budgetmålet 2017. Kommissionens vårprognos 2017 tyder på att en extra tillfällig avvikelse på 0,6 % av BNP 2017 kan tillåtas inom ramen för klausulerna om strukturreformer och investeringar, samtidigt som man säkerställer att det lägsta riktmärket (dvs. ett strukturellt underskott på 1,1 % av BNP) kommer att följas. Med beaktande av detta får det strukturella saldoto försämrats med 0,5 % av BNP 2017. På grundval av kommissionens vårprognos 2017 följer Finland kraven i den förebyggande delen. Om man i bedömningen tar hänsyn till den nuvarande, uppdaterade uppskattningen enligt vilken den exceptionella flyktingströmmen kommer att få mindre budgetkonsekvenser 2017 är slutsatsen av helhetsbedömningen densamma. Finland bör nå sitt medelfristiga budgetmål 2018 med beaktande av den tillåtna avvikelserna vad gäller ovanliga händelser (beviljad för 2016) och de tillåtna avvikelserna vad gäller genomförandet av strukturreformerna och investeringarna (beviljad för 2017) ⁽¹⁾. Enligt kommissionens vårprognos 2017 ligger detta i linje med den högsta nominella tillväxten för de primära offentliga nettoutgifterna ⁽²⁾ på 1,6 %, vilket motsvarar en årlig strukturell anpassning på 0,1 % av BNP. Om politiken förblir oförändrad kommer Finland att följa kraven i den förebyggande delen 2018. Om man i bedömningen tar hänsyn till den nuvarande, uppdaterade uppskattningen enligt vilken den exceptionella flyktingströmmen kommer att få mindre budgetkonsekvenser 2017 är slutsatsen av helhetsbedömningen densamma. Samtidigt förutspås Finland vid första påseendet inte uppfylla skuldminskningensmålet under 2017 och 2018. Sammantaget anser rådet att Finland måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa efterlevnad.
- (13) Eftersom befolkningen åldras och arbetskraften minskar beräknas utgifterna för pensioner, hälso- och sjukvård samt vård och omsorg vid långvarigt vårdbehov öka från 23 % av BNP 2013 till 27 % av BNP fram till 2030. I januari 2017 trädde en pensionsreform i kraft som kommer att höja den lägsta lagstadgade pensionsåldern från 63 år till 65 år till 2027 och som kommer att koppla den lagstadgade pensionsåldern till förändringar i den förväntade livslängden. Social- och hälsovårdstjänsterna tillhandahålls för närvarande av kommunerna och kostnaderna för dessa utgör 10 % av BNP. Om systemet inte reformeras kommer dessa utgifter enligt prognosen att öka med 4,4 % årligen i nominella termer och deras andel av BNP kommer att öka. Ett av huvudsyftena med reformen är att minska det långvariga hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna genom bättre kontroll av kostnaderna. Detta ska uppnås

⁽¹⁾ Finland får avvika från sitt medelfristiga budgetmål 2018, eftersom tillfälliga avvikelser gäller under en treårsperiod.

⁽²⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de sammanlagda offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsersättning. De nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringarna jämnas ut under en fyraårsperiod. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller inkomstökningar som fastställts genom lagstiftning är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

genom att tjänsterna integreras och större enheter ges ansvar för tillhandahållandet av dem och genom digitalisering. De första lagförslagen om social- och hälsovårdsreformen lades fram för riksdagen i mars 2017. Dessa lagar kommer att utgöra den rättsliga ramen för de 18 nya landskapen, som kommer att överta ansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna från kommunerna från och med 2019. Lagförslagen om de mest kontroversiella delarna av reformen, framför allt patienternas valfrihet när det gäller att välja vårdproducent, överlämnades till riksdagen i början av maj 2017 och kommer att behöva antas för att kunna genomföras från och med 2019 som planerat.

- (14) Löneökningarna har varit måttliga under de senaste åren. Den genomsnittliga ökningen av avtalslönerna var 0,7 % under en tolv månadersperiod 2014–2016. På grund av arbetsproduktivitetens svaga tillväxt har kostnadskonkurrenskraften enbart gradvis förbättrats. Arbetsmarknadens parter undertecknade 2016 konkurrenskraftsavtalet som syftar till att öka Finlands kostnadskonkurrenskraft stegvis 2017. Mer än 90 % av arbetstagarna påverkas av konkurrenskraftsavtalet genom att deras löner fryses i tolv månader och deras årliga arbetstid permanent ökar med 24 timmar utan kompensation. Dessutom kommer arbetstagarna permanent att betala en större andel av socialförsäkringsavgifterna. Dessa åtgärder förväntas stödja exporten och sysselsättningen under de kommande åren, så att dessa ökar. Den kommande löneförhandlingsrundan under det andra halvåret 2017 kommer att vara oumbärlig för att säkerställa dessa förväntade positiva effekter, eftersom man genom konkurrenskraftsavtalet inte helt och hållet lyckades undanröja alla kostnadskonkurrensmässiga skillnader jämfört med liknande ekonomier.
- (15) Situationen på arbetsmarknaden började gradvis förbättras under 2016, men utmaningar kvarstår. Sysselsättningen i tillverkningssektorn minskade med 21 % mellan 2008 och 2015. Andra sektorer, såsom byggsektorn, fastighetssektorn och social- och hälsovårdssektorn, visar tecken på brist på arbetskraft. Detta belyser behovet av riktade och aktiva arbetsmarknadsåtgärder och fortsatta investeringar i vuxenutbildning och yrkesutbildning för att möjliggöra yrkesrörlighet. Andelen lediga tjänster i förhållande till antalet anställda var 2016 nästan lika hög som 2007, medan arbetslösheten var två procentenheter högre. Detta kan vara ett tecken på en dålig matchning av efterfrågan och utbud på arbetsmarknaden. Det kan även bero på att vissa lediga tjänster inte är attraktiva eller att det finns begränsade incitament att arbeta. Det behövs fortsatta insatser för att säkerställa bättre resultat på arbetsmarknaden för personer utanför arbetskraften, framför allt för 25–39-åringar, långtidsarbetslösa och migranter. För att se till att personer med migrantbakgrund klarar sig bättre på arbetsmarknaden och i samhället kommer det även att krävas fortsatta investeringar i deras utbildning.
- (16) När det gäller att aktivera personer kan det komplexa bidragssystemet med olika typer av bidrag leda till att en betydande andel förblir utanför arbetskraften och till låglönefallor, samt till byråkratiska problem vid återinförande av bidrag. Det är av största vikt att man tar itu med dessa fallor. Man har redan ökat incitamenten att tacka ja till arbetserbjudanden genom att bli striktare vad gäller skyldigheten för arbetslösa att ta emot ett arbetserbjudande och skyldigheten att ta del av olika sysselsättningsfrämjande åtgärder. Dessutom har den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsersättningen minskat. Positiva incitament har införts för att aktivera arbetsökande, t.ex. att grunddagpenningen får användas som rörlighetsunderstöd och lönesubventioner. Ytterligare incitament för att ta emot arbete som erbjuds kunde kompletteras genom att befintliga byråkratiska hinder att börja arbeta eller bli egenföretagare undanröjs.
- (17) Den icke kostnadsrelaterade konkurrenskraften hämmar exportresultatet och kan begränsa Finlands attraktionskraft hos utländska investerare. En strukturförändring pågår, men takten har minskat nyligen. Framsteg har gjorts när det gäller att öppna upp tjänstesektorer, såsom detaljhandeln och transportsektorn, för konkurrens och förslag har lagts fram för att öka konkurrenskraften i andra inhemska tjänstesektorer. Även om Finland i internationella jämförelser rankas som ett av världens ledande länder när det gäller företagsklimatet och attraktionskraften för investerare, ligger den befintliga andelen utländska investeringar i Finland under genomsnittet i unionen när man ser till ekonomins storlek.
- (18) Kommissionen har inom ramen för 2017 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Finlands ekonomiska politik och redogjort för denna i 2017 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt stabilitetsprogrammet 2017 och det nationella reformprogrammet 2017 samt uppföljningen till de rekommendationer Finland fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets och de uppföljande åtgärdernas relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Finland, utan även huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet 2017 och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Finland att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta sin finanspolitik i enlighet med kraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del, vilket innebär att uppnå det medelfristiga budgetmålet 2018, med beaktande av tillåtna avvikelser kopplade till ovanliga händelser, genomförandet av strukturreformer och investeringar för vilka en tillfällig avvikelse har beviljats. Se till att förvaltningsreformen antas och genomförs utan dröjsmål, för att åstadkomma mer kostnadseffektiva social- och hälsovårdstjänster.
2. Främja en fortsatt anpassning av lönerna till produktivitetens utvecklingen, samtidigt som arbetsmarknadsparternas roll till fullo respekteras. Vidta riktade och aktiva arbetsmarknadsåtgärder för att ta itu med de sysselsättningsmässiga och samhällsliga utmaningarna, införa incitament för att ta emot arbete som erbjuds och främja egenföretagande.
3. Fortsätta att förbättra regelverket och minska den administrativa bördan för att öka konkurrensen i tjänstesektorn och för att främja investeringar.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 11 juli 2017****om Sveriges nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2017**

(2017/C 261/26)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ⁽²⁾, särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen, där Sverige konstaterades vara en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Sverige offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Sverige hade lyckats med den landsspecifika rekommendation som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 22 februari 2017. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Sverige har makroekonomiska obalanser. I synnerhet utgör de ständigt ökande bostadspriserna från redan övervärderade nivåer parat med den fortsatta ökningen av hushållens skulder risker för en oordnad korrigering. Bankerna framstår visserligen som tillräckligt kapitaliserade, men en oordnad korrigering skulle också kunna inverka på den finansiella sektorn eftersom bankerna är alltmer exponerade för hushållens bostadslån. Om detta skulle hända, kan det bli spridningseffekter till grannländerna eftersom de svenska bankkoncernerna är systemviktiga i den nordisk-baltiska regionen. De svenska myndigheterna är väl medvetna om de växande riskerna och på senare tid har man vidtagit åtgärder för att tygla de ökande bostadslånen och för att få fart på bostadsbyggandet. De politiska åtgärder som gjorts hittills har emellertid inte varit tillräckliga för att komma till rätta med överhettningen på bostadsmarknaden. Totalt sett finns det politiska åtgärder att vidta i fråga om den bostadsrelaterade beskattningen, makrotillsynsramen, flaskhalsarna för nya bostäder och hindren för en ändamålsenlig användning av det befintliga bostadsbeståndet.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (3) Den 28 april 2017 lade Sverige fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt konvergensprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (5) Sverige omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Enligt konvergensprogrammet för 2017 planerar regeringen att nå ett överskott på 0,3 % av BNP för 2017 och att fortsätta uppfylla det medelfristiga budgetmålet, dvs. ett strukturellt underskott på 1 % av BNP, under programperioden. Enligt konvergensprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka till 39,5 % av BNP under 2017 och fortsätta att sjunka till 31,4 % för 2020. Robust ekonomisk tillväxt och sunda offentliga finanser är de viktigaste drivkrafterna för den sjunkande skuldkvoten. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Enligt kommissionens vårprognos 2017 beräknas det strukturella saldot uppgå till ett överskott på 0,4 % av BNP 2017 och ett överskott på 0,8 % av BNP 2018, vilket är över det medelfristiga budgetmålet. Rådet anser, på grundval av sin bedömning av konvergensprogrammet för 2017 och med beaktande av kommissionens vårprognos 2017, att Sverige kan väntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler under 2017 och 2018.
- (6) Hushållens skuldsättning har fortsatt att öka från redan höga nivåer. Skuldsättningen ökade med 7,1 % under 2016 och uppgick till nära 86 % av BNP och runt 180 % av den disponibla inkomsten, främst beroende på ökande bostadslån kopplat till fortsatt stigande bostadspriser. Fördelningen av skulderna har blivit alltmer ojämn, där en hög andel hushåll med nya bostadslån (16,4 % för 2016) har lånat så mycket som 600 % av sin disponibla inkomst. Myndigheterna har vidtagit vissa relevanta makrotillsynsåtgärder – t.ex. ett nytt amorteringskrav på bostadslån 2016 – men det är ännu oklart om åtgärderna kommer att få tillräckliga effekter på medellång sikt. I februari 2017 lade regeringen fram ett lagförslag för att stärka Finansinspektionens (FI) lagstöd för att säkerställa att FI i framtiden snabbt kan införa makrotillsynsåtgärder och använda fler verktyg för makrotillsynen. Lagändringarna föreslås träda i kraft i februari 2018. Att justera skatteincitamenten, t.ex. genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor på bostadslån eller höja fastighetsskatten, skulle bidra till att tygla hushållens skuldsättning, men regeringen har inte gjort några framsteg i detta avseende.
- (7) De svenska bostadspriserna har ökat stadigt i snabb takt sedan i mitten på 1990-talet. Bostadspriserna har fortsatt att öka snabbt, särskilt i storstadsområdena. De viktigaste bakomliggande orsakerna är en generös skattebehandling av bostadsägande och bolåneskulder, ackommoderande lånevillkor tillsammans med relativt långsam amorteringstakt och en ständig bostadsbrist. Bostadsbristen är kopplad till strukturella brister på bostadsmarknaden. Bostadsbyggandet har fortsatt öka, men ligger väl under efterfrågan på nya bostäder. Regeringens bostadspolitiska paket med 22 åtgärder tar itu med några underliggande orsaker till bostadsbristen, t.ex. åtgärder för att öka den markareal som är tillgänglig för byggande, minska byggkostnaderna och korta ledtiderna i planprocessen. Men andra strukturella brister tas inte upp i tillräcklig grad, t.ex. den svaga konkurrensen i byggbranschen. Bostadsbristen förvärras av hinder för en effektiv användning av det befintliga bostadsbeståndet. Sveriges hårt reglerade hyresmarknad skapar inlåsnings- och "innanför-/utanför-effekter", men inga betydande politiska åtgärder har vidtagits för att öka flexibiliteten i hyressättningen. På marknaden för ägarbebodda bostäder minskar den relativt höga skatten på kapitalvinster rörligheten bland ägarna. En tillfällig reform av reglerna för uppskov med

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

inbetalningen av skatten på kapitalvinster vid bostadsförsäljning har införts, men detta torde bara få en begränsad effekt. Bristen på bostäder till rimliga priser kan också begränsa rörligheten på arbetsmarknaden, försvåra en effektiv integrering av migranter på arbetsmarknaden och öka ojämlikheten mellan generationerna.

- (8) Under 2016 hade Sverige en av de högsta sysselsättningsgraderna i unionen (81,2 %), och samtidigt en av de lägsta nivåerna på långtidsarbetslösheten. Det finns dock utmaningar kvar som att integrera lågutbildade personer och utomeuropeiska migranter på arbetsmarknaden och komma till rätta med den låga sysselsättningsgraden bland kvinnor födda i länder utanför unionen. Sverige har arbetat hårt för att ta emot asylsökande och integrera flyktingar och andra invandrare. Det verkar finnas utrymme för ytterligare förbättringar eftersom bara var tredje deltagare i introduktionsprogrammet under 2016 hade arbete eller gick en utbildning 90 dagar efter avslutat program. Det saknas dessutom fortfarande en samordnad strategi och styrning av erkännandet av kvalifikationer.
- (9) Enligt OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2015 har 15-åringarnas kunskaper förbättrats efter år av fallande resultat. Andelen lågpresterande elever ligger dock fortfarande kring unionsgenomsnittet och skillnaderna i resultat beroende på elevernas socioekonomiska bakgrund har ökat. Regeringens åtgärder för att stärka skolresultaten och jämlikheten i skolan liksom initiativen för att integrera nyanlända elever i skolsystemet bör därför följas noggrant.
- (10) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Sveriges ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017, det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Sverige har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Sverige utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (11) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017 och anser⁽¹⁾ att Sverige väntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.
- (12) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2017 och konvergensprogrammet för 2017. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Sverige att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Ta itu med risker kopplade till hushållens skuldsättning, särskilt genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor på bostadslån eller genom att höja fastighetsskatten, samtidigt som utlåningen på en alltför hög skuldkvotnivå tyglas. Främja bostadsinvesteringar och effektivisera bostadsmarknaden, bland annat genom att införa större flexibilitet i hyressättningen och genom att se över beskattningen av kapitalvinster.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 11 juli 2017

om Förenade kungarikets nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Förenade kungarikets konvergensprogram 2017

(2017/C 261/27)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, där Förenade kungariket konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2017 för Förenade kungariket offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Förenade kungariket hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 21 april 2017 lade Förenade kungariket fram sitt nationella reformprogram för 2017 och den 27 april 2017 sitt konvergensprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ⁽³⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (5) Förenade kungariket omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens korrigering del. Om en snabb och varaktig korrigering har gjorts 2016–2017 kommer Förenade kungariket att omfattas av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av övergångsreglerna för skuldkriteriet 2017–2018. Enligt konvergensprogrammet för 2017 menar regeringen att det alltför stora underskottet kommer att ha korrigerats senast budgetåret 2016–2017, i enlighet med rådets rekommendation av den 19 juni 2015, och nå ett samlat underskott på 2,7 % av BNP. Det samlade underskottet förväntas därefter öka något till 2,8 % av BNP 2017–2018, för att sedan minska till 1,9 % av BNP 2018–2019. Konvergensprogrammet innehåller inte något medelfristigt budgetmål. Enligt konvergensprogrammet förväntas den offentliga skuldkvoten att stabiliseras på cirka 87,5 % av BNP från 2016–2017 till 2018–2019 och sedan minska till 84,8 % av BNP 2020–2021. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för de här budgetprognoserna är gynnsamt. De åtgärder som behöver vidtas för att stödja de planerade underskottsmålen är generellt sett väl definierade, men nedåtriskerna för de makroekonomiska utsikterna innebär en risk för att underskottet inte kommer att minska som planerat.
- (6) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet att Förenade kungariket åtgärdar situationen med det alltför stora offentliga underskottet senast 2016–2017 och, efter korrigeringen av det alltför stora underskottet, uppnår en finanspolitisk korrigering på 0,6 % av BNP 2017–2018 mot det medelfristiga minimibudgetmålet. På grundval av kommissionens vårprognos 2017 beräknas det samlade underskottet ha nått 2,7 % av BNP 2016–2017, i linje med det mål som rekommenderades av rådet. Det finns en risk för viss avvikelse från kraven i den förebyggande delen 2017–2018.
- (7) Mot bakgrund av den finanspolitiska situationen och särskilt landets skuldnivå förväntas Förenade kungariket göra ytterligare en anpassning mot ett lämpligt medelfristigt budgetmål. Enligt den överenskomna anpassningsmatrisen i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten innebär denna anpassning att de primära offentliga nettoutgifternas nominella tillväxttakt ⁽¹⁾ får vara högst 1,8 %. Detta skulle motsvara en årlig strukturell anpassning på 0,6 % av BNP. Om politiken förblir oförändrad finns det risk för en viss avvikelse från det kravet under den sammantagna perioden 2017–2018 och 2018–2019. Samtidigt förväntas Förenade kungariket vid första anblicken inte följa övergångsreglerna för skuldkriteriet 2017–2018, men väntas göra det 2018–2019. Sammantaget anser rådet att Förenade kungariket måste vara redo att vidta ytterligare åtgärder från och med 2017–2018 för att stabilitets- och tillväxtpaktens regler ska följas. I enlighet med förordning (EG) nr 1466/97 bör bedömningen av budgetplanerna och utfallet emellertid ta hänsyn till medlemsstatens budgetbalans med beaktande av konjunktursvängningarna. I det meddelande från kommissionen som åtföljde de landsspecifika rekommendationerna erinrade man om att framtida bedömningar kommer att behöva ta vederbörlig hänsyn till målsättningen att nå en finanspolitisk inriktning som bidrar till att både stärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Förenade kungarikets offentliga finanser. I detta avseende noterar rådet att kommissionen avser att göra en samlad bedömning i enlighet med förordning (EG) nr 1466/97, i synnerhet mot bakgrund av Förenade kungarikets konjunkturläge.
- (8) De privata investeringarna har genomgående varit betydligt lägre än genomsnittet i unionen och de offentliga investeringarna har legat precis under genomsnittet. Produktiviteten är betydligt lägre än G7-ländernas genomsnitt och har stagnerat sedan 2008. Regeringens politik fokuseras starkt på att öka investeringarna och därigenom stärka produktivitetstillväxten. En av de stora utmaningarna består i att ta itu med de betydande kapacitets- och kvalitetsbristerna hos Förenade kungarikets infrastrukturnät. Vägarna är kraftigt överbelastade och järnvägskapaciteten är ställvis alltmer otillräcklig, samtidigt som efterfrågan snabbt ökar. Det finns även ett alltmer akut behov av större investeringar i ny kapacitet för energiproduktion och energiförsörjning. I den nationella planen för förbättrande av infrastrukturen ingår högt ställda mål för en förbättring av den ekonomiska infrastrukturen i Förenade kungariket och 2016 fattades flera beslut om investering i stora transport- och energiprojekt. Det är dock tveksamt om det kommer att finnas tillräckliga offentliga och privata investeringar för att man snabbt och kostnadseffektivt ska kunna komma till rätta med bristerna vad gäller infrastruktur. Det kommer att bli en utmaning för Förenade kungariket att öka utbudet av bostäder. En bestående bostadsbrist leder till höga och stigande bostadspriser och får avsevärda ekonomiska och sociala kostnader, särskilt i ekonomiska tillväxtcentrum. Reformen av markanvändningssystemet kan tillsammans med en rad kompletterande bostadspolitiska åtgärder i viss mån stödja ett ökat bostadsbyggande. Icke desto mindre kvarstår flera begränsningar i fråga om utbudet av bostäder,

⁽¹⁾ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

bland annat den mycket strikta och komplicerade regleringen av marknaden för mark och byggande av bostäder, och utbudet av nya bostäder håller därför inte jämn takt med den ökande efterfrågan.

- (9) Nyckeltalen för arbetsmarknaden är fortsättningsvis positiva och långtidsarbetslösheten och ungdomsarbetslösheten är totalt sett låg. När det gäller antalet personer utanför arbetskraften och andelen deltidsanställda och lågavlönade finns det dock utrymme för förbättringar. Löneökningarna är måttliga till följd av svag produktivitetstillväxt. Farhågorna vad gäller tillgången på kvalificerad arbetskraft, utnyttjande av kompetens och kompetensutveckling kvarstår. En politisk satsning på att öka kompetensen och kompetensutvecklingen har gjorts genom reformer av den tekniska utbildningen och lärlingsutbildningen. Kvaliteten inom lärlingsutbildningen måste inriktas både på kvalifikationens nivå och på ämnesområdet. Andra strategiskt viktiga, finansierade möjligheter till kompetenshöjning, särskilt för personer över 25 år, skulle utöka utbudet av kompetens och kvalifikationer för staten, näringslivet och enskilda individer som vill utvecklas i yrkeslivet. Det finns även problem i fråga om tillgången till barnomsorg och social omsorg, vilket är en bidragande orsak till den höga andelen kvinnor som arbetar deltid. Gradvisa men kontinuerliga reformer av barnomsorgen har gjorts. En genomgripande ändring kommer sannolikt att ske och vissa initiativ kommer att genomföras fullt ut under de kommande två åren. Relativt få barn under tre år deltar i formell barnomsorg. På senare tid har det vidtagits åtgärder för att i viss mån förbättra tillgången till barnomsorg till rimlig kostnad för 3–4-åringar, men möjligheterna till barnomsorg för barn under 3 år har inte förbättrats. Till följd av tidigare meddelade reformer och nedskärningar, särskilt när det gäller stöd till förvärvsarbetande, kan de socialpolitiska konsekvenserna bli svåra på kort till medellång sikt, inte minst när det gäller fattigdom bland barn, särskilt mot bakgrund av att inflationen ökar. Antalet fattiga barn i hushåll med förvärvsinkomster är ett särskilt bekymmer.
- (10) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Förenade kungarikets ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har även bedömt konvergensprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Förenade kungariket har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Förenade kungariket utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.
- (11) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2017, och dess yttrande ⁽¹⁾ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Förenade kungariket att under 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Göra väsentliga finanspolitiska insatser under 2018–2019 som är förenliga med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, med beaktande av behovet av att förstärka den pågående återhämtningen och säkerställa hållbarheten i Förenade kungarikets offentliga finanser.
2. Vidta fler åtgärder för att öka utbudet av bostäder, bland annat genom att ändra reglerna för markanvändning och deras tillämpning.
3. Ta itu med kompetensglapp och skapa förutsättningar för kompetensutveckling, bland annat genom att förbättra lärlingsutbildningens kvalitet och genom att tillhandahålla andra möjligheter till finansierade vidareutbildningsprogram.

Utfärdad i Bryssel den 11 juli 2017.

På rådets vägnar

T. TÖNISTE

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 9.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

SV